

95
(BOXHORN Marcus Zuerius)

v. Prae. p. 29

DUKE
UNIVERSITY
LIBRARY

Treasure Room

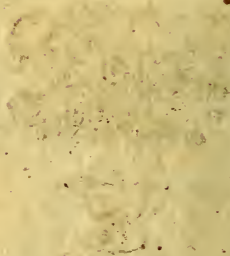
MARCI ZVERII
BOXHORNII
EMBLEMATA
POLITICA,
&
ORATIONES.

AMSTELODAMI,
Ex Officina JOHANNIS JANSSONII,
c13 13 c xxxv. 37

THE HISTORY OF THE
AMERICAN
POLITICS

OF THE
UNITED STATES

By
JAMES OSGOOD
Author of
"The History of the
United States"
New York
G. P. Putnam's Sons
1892

Generoso & Nobilissimo

JUVENI,

D. JOHANNI KRUVS,
Magni illius IESPERI
 MATTHIÆ KRUVS ab
 HARVILA, Equitis, Domi-
 ni in Karkhus, Ræyn, Iockis,
 Nockis, &c. Regni Suecia, dum
 viveret, Thesaurarij & Senatoris
 primarij, militiæ Regiæ contra
 Danos Polonosque supremi Pre-
 fecti, Filio, Suecicæ nobilitatis sin-
 gulari ornamento.

Um primum in lit-
 terarum nostra-
 rum arcana pene-
 trare cœpi, gene-
 rose Domine, duo hæc po-
 tissimum in antiquis mirifice
 me ceperunt: sapientia ipsa,
 quam docebant, & modus,
 † 2 quo

DEDICATIO.

quo eam inculcabant. Et in hoc, & in illa est, cujus inopia sæculo nostro laboramus; quod ineptiis ubique occupatum prisca illa & tantopere à sapientibus laudata instituta; ignorat & contemnit. Nam ad cætera bonæ mentis impedimenta etiam ambitio accedit, quæ, quia sua tantum didicit admirari, cætera capere aut non vult, aut non potest. Cæterum ut ignorasse veniam habuerit: ita non tantum non sequi, sed odisse, quod non ignoratur, quod veteres illi ad posteros in exemplum transmissere, quod omnis ævi sapientum suffragio probatum, quod tot virtutum prodigia

DEDICATIO.

gia olim dedit, quod supra
ceteros nos attollit, quod de-
nique cum Deo proxime nos
conjungit, hoc vero dete-
standum mihi videtur. Illud
enim simplicitate sua se ab-
solvit, hoc autem cum mali-
gnitate conjunctum est. In
sapientia olim usum specta-
bant, qui non alius erat quam
quod bonum & malum scire.
Bonum & divinum & huma-
num erat. Divinum quidem
iplum Deum: humanum ve-
ro unionem mentis nostræ
cum Deo vocabant, quam
scientia & virtus absolvit. Pro-
pius enim sapiens à Deo ab-
est, qui & ipsa bonitas est,
& nihil ignorat. Vnius quip-
pe omnia esse, & omnia
† 3 unum;

DEDICATIO.

unum; unius; ut omnium caus-
sæ; unum, ut omnia unius
caussæ: sententia est veterum
Philosophorum. Et sicut he-
liotropium ad solis motum,
ita secundum divinos cœle-
stesque impetus animum sa-
pientis componi existima-
bant. Nec obstat, quod tam
longe à cælo absumus. Tanto
enim melius eo penetramus.
Ut Vlysses fumum patriæ
sux videre tanto magis desi-
derat, quanto magis ab eâ re-
motus est. Et profecto sa-
pere, quid aliud est, quam
Deum æmulari? qui omnium
arbiter & moderator, ratio-
nem, quâ nos & alios regere,
atque etiam aliis subesse pos-
simus, præscribit. Qui im-
perat

DEDICATIO.

perat vices ejus hic gerit, & sequitur exemplum. Qui subest, ita alijs se submittit, ut sapiens Deo. Qui quanquam cæteris major, hoc solo minorem se agnoscit, ita tamen ut quantum fieri potest adæquare laboret. Nam in Re- pub. & scire, & bonum esse præcipuum usum habet. V- trumque autem est Deum se- qui, & in nobis aliisque ef- se, quod in nobis est Deus. Quod sane difficillimum in rebus humanis, & non nisi certis quibusdam statisque animi nostri conversionibus obtineri Plato statuebat. In quibus sapientia omnis & vir- tus posita erat. Quemadmo- dum enim cæleste illud de-

DEDICATIO.

positum, quod solem vocant, & Deum credebant antiqui, in assiduo motu est, & hoc ipso vires suas per totum universum expandit; ita quoque portio divinæ mentis, quam fragili hoc corporis hospicio circumgestamus, tanquam cæli & cælestium cognata, attollit se quotidie, & maximarum rerum capax, divina quadam mutatione, meliorem majoremq; se ostendit. Conversio in deterius hic locum non habet; pertinax illa animæ desidia, quæ abjectis alis, quibus ad divina se posset promovere, obliviscitur & Dei, & sui, & aliorum. Talium quippe memoriam perdidisse summus animi morbus habebatur.

Enim-

D E D I C A T I O .

Enimvero & ad virtutem & ad sapientiam indies magis magisque intendi oportet : ut mens nostra, quantū per corporis vincula licet, quibus est impedita, nihil quod aut bonum aut sciri potest, prætermittat. Ad utrumq; autem obtinendum triplicē animi conversionem necessariam esse divinus ille, quem jam dixi, Plato statuebat : ad Deum scilicet, ad alios, ad se. Ad Deum, quem cum totum exprimere non possumus, sequi conamur. Ad alios, à quibus petimus exemplum. Ad se, cum ubi non est, se non quærit, sed in se descendit. Quemadmodum *νοῦν σωτηρίας μνηστικόν* Plato nominavit. Cujus est sece-

D E D I C A T I O .

dere extra res humanas, ut tanto melius eas possit moderari, secum de magnitudine virtutis suæ certare, & in cælesti illo certamine de se victoriam, de se triumphum referre. Sic nosmet nobis componimus, sed ita componimus, ut iidem non simus, primo nihil, mox aliquid, deinde alijs pares, mox magni, & deinceps, ut ille loquitur; magnorum summi, summorum maximi & maximorum regnatores. Hoc est illud animi incrementum, quod cum ipso corpore quotidie altius promovetur, nec tamen cum corpore senectutem sentit; quod quia æterna modo sectatur, & capax æternitatis, non potest non esse æter-

DEDICATIO.

æternum. Æterna autem ista sunt bonum esse & scire. Semper enim bonum est, & semper scitur, quod semel fuit. Quorum utrumq; simul conjungi debet, aut non est æternum. Cadit quippe, si disjungatur. Ut corpus cadaver est, postquam emisit animam, qua sustentabatur. Nec bonum nobis est, quod non scimus, nec scire hic debemus, quod non sit bonum. Nam & quæ mala sunt scire bonum est, sed scire ut evitemus. Ita Socrates quid ira, quid adulterium, quid Tyrannis non ignorabat, & utebatur ita, ut virtuti magis animum pararet. Cum iram in alijs videret, affectum sedabat, cum adulte-

† 6

ria,

DEDICATIO.

ria, castitatem amplectebatur, cum tyrannidem, ridebat & non nisi rationis atque sapientiæ dictamen sequebatur. Ut qui hostem & ejus vires novit, tanto magis suas explorat, & impendit. Bonum non nisi quoddam pulchrum est. Cui ut se dedat animus noster, innatus amor est, quem cælestem Plato vocabat. Qui tunc demum quod suum est habet, cum pulchro se jungit. Cujus vim in actione virtutis, dotem in æternitate esse arbitramur. Ad cæleste hoc animi cum pulchro matrimonium, nihil præter divinum amorem istum desideramus. Non à Venere æstus, quos pulchrum subdit, non à

Cu-

DEDICATIO.

Cupidine arcus aut tela, quæ pulchri cogitatione sibi ipsi mens nostra imponit. Sic ut hoc demum sit bonum esse, pulchrum amare. Nemo autem amat, quod non intelligit, aut videt. Proinde videre oportet pulchrum, ut amemus. Et videre non possumus, nisi ubi pulchrum est, ibi sit animus, & quem in eo potissimum quærimus, amor. Qui hic amat ab eo, quod amatur, nec repulsam patitur, cum petit, nec deseritur, cum accepit. Iasonem Medea, Æneam Dido mutuo amore complexæ, sed ut desererentur, & desertæ nec viverent amplius, nec amarent. Qui modo hic amasse cœpit, jam ob-

D E D I C A T I O .

obtinuit, quod amat, & qui
obtinuit, nunquam deponit,
quod semel accepit. Quippe
animus & pulchrum dextras
jungunt, trahitur utrumque,
& trahit. Sicuti enim in illa
cæli statione, quam quotidie
oculis usurpamus, sol & luna
invicem se excipiunt, ita con-
tinuo pulchrum animo, ani-
mus pulchro succedit. Pul-
chrum animo, cum eum in-
vadit, animus pulchro cum ab
eo invadi se finit. Est enim in
animo, quod pulchrum ca-
pit, est in pulchro, quo ani-
mus delectatur. Ita ut utrum-
que & amet & ametur, & ma-
gis utrumque amet, quo ma-
gis amatur. Quemadmodum
signum annulo impressum
non

DEDICATIO.

non quævis materia exhibet, sed mollis tantum, & quæ cedit: sic etiam non quivis animus pulchrum apprehendit, sed tantum capax. Alio reges, alio qui è plebe hospitio excipiuntur. Pulchrum quoque cæleste illud pignus, & quo manus homini in hac vita exhiberi non potest, par sibi animi domicilium quærit. Humilem, ignavum sui, & ineptijs devotum aspernatur: masculum, erectum, Deo & cælo suo proximum quærit. In hoc sedem ponit, nec excedit. Non luxus aulæorum, non splendor gemmarum, non aurum, non argentum, quibus præteritum sola dementia mortalium fecit, pulchrum
hoc

DEDICATIO.

hoc capit. Satis ad pulchrum
obtinendum est petere pul-
chrum, & amare. Nam pe-
tere & obtinere in idem mo-
mentum hic cadit. Nec ideo
huic pulchrum deest, quia
ille accepit. Omnibus enim
pariter præbere se potest. To-
tum est omnium, totum sin-
gulorum. Tantum hic Socra-
tes habet, quantum Callias, &
Callias quantum Socrates.
Sed quemadmodum cytha-
ram pulsare non potest, nisi
qui artem novit, ita bonum,
& quod in bono pulchrum
est, nemo apprehendit, ne-
mo sequitur, nisi qui novit.
Loquar porro ex sententia
Platoniorum. Scire bonum
animus dicitur, cum cælestes
ima-

D E D I C A T I O.

imagines habet , & circa eas
versatur. Quorum id à Deo,
hoc à nobis esse existimabant.
Sic ut scientia duplex sit , una
innata , altera ex hac acqui-
sita. Illa in imagine ; hæc in
ejus usu consistit. Illa hujus
caussa est , hæc veluti filia ,
utraque autem est caussa boni.
Illius exemplum Alcibiades
dedit , qui ignorare se dice-
bat , quando nesciverit illa,
quæ postmodum cognovit.
Certe non quæsierat aliquan-
do , aut à præceptoribus ac-
ceperat unquam. Quod si ne-
que quæsit , neque accepit
ab alijs , merito propius cæ-
lo defluxisse dicitur , & inna-
tum. Quod imaginem vo-
cant, quæ divinorum contem-
pla-

plationi incumbit. Ex hac vero aliam illam scientiam acquirimus, quæ docet quomodo in hac vita divina eorumque ordinem possimus æmulari, sive imperium nobis, sive obsequium sit relictum. Quæ duo omnia absolvunt. Ita Principi imperandum, ut Deus, ita Principi à populo parendum, ut Deo. Et quemadmodum duplicem scientiam, ita etiam ignorantiam iidem illi sapientes credidere. Prima est habere imagines, sed ignorare, altera habere eas, & scire, sed non uti. Habent imagines fatui, sed ignorant, ut Miletides. Habent, & habere se sciunt, sed non utuntur, qui sive desidia,

DEDICATIO.

dia, five pertinacia quadam eas in se extinguunt; non alia de caussa quam quod se, quam Deum sequi malint. Vt Dionysius tyrannus, cum Iovis in imperio imaginem exprimendam sibi sciret, eumque Deorum & hominum parentem esse non ignoraret, non talem se suis, sed tyrannum probavit. Sic ut in scientia primum sit imaginem Dei habere, secundum eam ubique exprimere, & æmulari. Usus autem est à præceptis sapientum; qui aliam quidem atque aliam eorum habent rationem, omnes tamen occasionem quærunt, quam oportunitatem, à qua scientia & bonum est; Pythagoras nomi-

mi-

D E D I C A T I O .

minabat Stupendum ejus ,
& cui forsan fidem quidam
non dabunt , in Socrate &
Alcibiade experimentum ha-
bemus. Socrates à genio suo
impulsus ad Alcibiadem pro-
perabat de virtute sive de pul-
chro apud ipsum verba fa-
cturus , & eodem momento
domo egressus est Alcibiades
ut de ipso hoc pulchro Socra-
tem rogaret. Socrates Alci-
biadem , Alcibiades Socra-
tem venire ignorabat, venit
tamen uterq; eadem de causâ;
hic ut disceret, ille ut doce-
ret. Et tanto melius docere
poterat Socrates, quanto avi-
dus ad discendum Alcibia-
des properabat. Nimirum ita
se res habet, ut & is qui tra-
dit,

DEDICATIO.

dit, & qui accipit mutuo se complectantur. Agere hic debet, & alter pati. Nec pati quis potest, nisi sit, qui agat, nec agere, nisi sit, qui patiatur. Quemadmodum autem inter medicos febres alia atq; aliâ subinde potione curantur, ita in purgatione animorum non eodem antiqui sapientes modo versabantur. Quæ diversitas omnis nascitur ex ingenijs eorum, qui agunt, & patiuntur. Quidam risu, ut Democritus, alij lachrymis, ut Heraclitus, utebantur. Notis quibusdam Ægyptij, brutis Æsopus, litteræ uni & numeris Pythagoras, cæterique alijs insisteabant. Sic docere possumus, & non loqui.

DEDICATIO.

qui. Sic idem est legere, & litteras non videre; sic imagines sunt quod verba. Ita filio suo Tarquinius respondit. Summa papaverum capita in horto virgula decussit, & interficiendos esse principes intelligebat. Cujusmodi sapientiam in Emblematis habemus. Quæ non hodie aut heri nata, sed sapientum primis in usu fuere. Verum multa in hoc genere ætatis injuria nobis invidit. Vnicum modo jam exstat, quod prudentissimo Cebet in mentem venit. Cujus Tabulã totius sapientiæ instar, & magistram esse semper existimavi. Et idem ardor nuper animum meum cepit. Cujus fructum tibi jam,
Ge-

DEDICATIO

Generose Domine, & publico damus. Quemadmodum enim tu & studiorum meorum, & remissionum, quæ ad has litterarum amœnitates se componunt, jamprius domesticus spectator fuisti, ita ego tuarum virtutum, Præsertim summæ humanitatis atque morum comitatis, qua omnes, & me potissimum devincis. Ut nihil de tuâ in bonæ mentis & studiorum cultu, quibus illustres animæ, qualis tua, publico bono & fortunæ suæ parantur, assidua contentione jam dicam. Et erecti ingenij tui specimen nuper omnibus hic dedisti, cum maximi Regis tui manibus diserta, & quam in te mirati

DEDICATIO.

rati sumus , oratione parentasti. In quo generosa indoles tua illuxit, quam à majoribus hausisti. Illustris parens tuus, belli non decus modo , sed fulmen, adversus Danos Polonosque Carolo & Gustavo, Suecorum Regibus optimis, maximis, virtutem suam ita probavit, ut memoriam ejus vestrates cum admiratione, hostes cum terrore recolere adhuc soleant, & venerari. Tringinta fere vulnera bello reportavit, totidem suæ, totidem tuæ gloriæ monumenta. Vitrici etiam tui, Gabrielis Oxensternij, viri à virtute & natura consummati, quem Senatorem & Tutorem regni primum Suecia jam habet, de-

CUS

DEDICATIO.

cus ex prudentia quadam infinita, & animi magnitudine singulari comparatum, laudi tuæ, atque ardori accedit. Quid quod ex illustri Gardæorum familia, cui nobilissima parens tua te inseruit, nomen etiam amplissimum in te sit derivatum. Cujus invidenda gloria ex bellicæ virtutis fama; quæ tantum summis mortalium agnata est, & à Dijs æstimatur. Qui Pontum Gardæum nescit, qui prudentiæ & roboris militaris non exemplum in se, sed prodigium ostendit. Hæc decora tua, generose Domine, hæc tua ad parem gloriæ atque virtutis contentionem incitamenta. Et jam majoribus tuis
† † pa-

DEDICATIO.

parem te spes omnium atque
expectatio ostendit. Nec fal-
les ubi fortunam acceperis,
cui destinaris. Vale, illustris
Domine, cum Weidenhemio
& Brucknero, quos singularis
eruditio, & in bonarum ar-
tium cultum infinitus amor
tibi mihiq; impense probavit.
Lugd. Bat. cIo Io c xxxiv,
Kal. Novemb.

Illustri tuo nomini

dicatissimus

M. ZVERIVS BOXHORNIVS.

Candido Lectori.

Veritatem, mi Lector, quam ad sapientiam plurimum conferre existimabant antiqui, in hoc opusculo adornando sum sequutus. Capita quaedam ex prudentia civilis praeceptis sunt desumpta. Nihil à me dictum fateor, quod non omnibus observatum; sed alia haec, quam vulgo, docendi & interpretandi ratio facile se cuivis probabit. Per Emblemata & imagines docemus. Quod tantopere antiquis, praesertim in nummis, signis, statuis qua publice, qua privatim non sine causa usitatum. Cum autem docere non possit imago, nisi vim ejus intelligat, qui videt, non intra paucos versiculos impetum nostrum cohibemus, sed fusioribus dissertationibus cuncta illustramus. Sin

tamen ratio hæc non arriserit ; ca-
vimus profecto diligenter ne mole
laborares : quam nemo hic culpare
potest , nisi qui nihil legit. Additæ
orationes diversis temporibus à me
scriptæ , & in Academia Leydensi
habita , prout officij mei ratio postu-
labat. Plereque in eodem fere argu-
mento versantur. Et proinde non
miraberis si nonnulla , quamquam
alijs verbis , non semel fuerint in-
culcata. Veniam tuam in omnibus
exposcunt & ætas mea , & infinitæ
occupationes , quas , quia continuo
me premunt , inter eos morbos ha-
beo , quos hæcticos vocant filij me-
dicorum. VALE.

MAR-

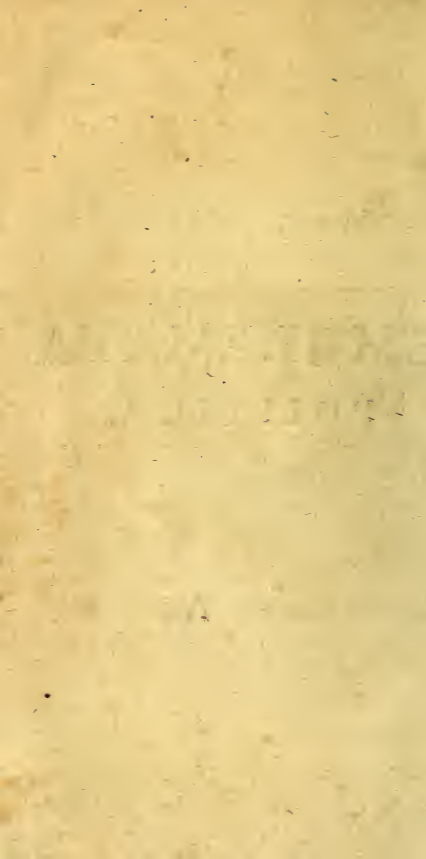
MARCI ZVERII

BOXHORNII

EMBLEMATA

POLITICA.

A

I.

Anceps alea Martis.

Anceps alea Martis.

QUOD Ludioni isti alea est, id tibi bellum, Imperator. Quantum illi ad numerum jam accessit, tantum mox discedit. Qui jactu Veneris se oblectavit, statim canem latrantem audit. Sic bellum si injustum est, pœnam expecta; quæ non diu moratur, aut si expectet, fortius ferit. Si justum est, fortunam cogita, quæ sine judicio deflectit se ubiq; ad pejora & ne in optimis quidem consistit. Ferrum hoc, quod in hostem adegisti, forsan tibi necem impinget. Eodem in loco, in quo tropæum figis, cras tibi tumulum statuemus. Stravisti hostem, & stare te putas; sed jam cadis. Vicisti; sed momentum tantum interest, inter victum esse & vicisse. Qui victus est prosterni non potest, qui vicit ad cladem se accingit. De victoria victus cogitat, dum ruinam victor

victor meditatur. Prælium Fortunæ
 iustus est. Pugnat uterque, sed hic vin-
 cit, quia victus, ille perdit, quia jam
 vicit. Uter felicior ignore; nisi feli-
 cior ille sit, qui vicit, quam qui victor
 futurus. Ille jam accepit, quod hic ex-
 spectat. Clades certe victorem trahit,
 ut magnes ferrum. Moratur illa qui-
 dem paullulum, sed mox venit. Fru-
 stra est, qui ex una victoria alteram
 metitur. Nauta qui secundis ventis
 orientem accepit, rebus ibi compo-
 sitis ad occidentem tendit. Vicisti?
 Recte est. Lætare tantisper. nam vi-
 ceris ab illo, quem & per quem vi-
 cisti. Miles tuus, magnitudine rerum
 inflatus in te manus suas stringet, quas
 hosti debet. Hostis autem ad vindi-
 ctam se componet. Majorem hostem
 facis, quem vicisti. imo dum hostem
 vincis, viam ipsi ostendis, qua es vin-
 cendus. Proin furori tuo manus in-
 jice, & bellum gere non ex impetu,
 sed necessitate. Necessitas autem sit,

qua cladem exspectas, nisi ipse hosti impingas. Si cum pari, aut minori res tibi sit, dubios bellorum casus cogita: qui subinde faciunt, ut major te sit, & qui par, & qui minor fuit. Si cum majori, vires tuas explora. Marsyas cum Apolline certavit, sed ut nudis ac laceris visceribus relinqueretur. Atqui aliquando factum est, ut major minor esset. Sed plures sunt, qui à majoribus minores facti. Paucitas illorum terrori tibi esse debet, non exemplo. Tantillus eorum numerus monet, ut caveas, ne numerus inter illos fias, qui numerari non possunt. Si ergo cum maiori tibi res sit, aut pacem, aut fugam, aut moram interpone. Pacem cum potentiori obtinuisse honorificum est petenti. Fugere tanto plus laudis habet, quanto majus dedecus periisse. Sed & quod vi non possumus, sæpe morâ obtinemus.

II.

Ne te quaesiveris extra.

Ne te quæſiveris extra.

Tubus quo futuræ tempeſtates
 eminus videntur, prudentiam
 nôtat. Belli Imperator conjeâtis pri-
 mum in ea, quæ evenire poſſunt, ocu-
 lis ad expeditionem ſe accingat. Quid
 evenire poſſit, docebunt quæ aliis
 evenere. Nobis quippe veteres vixe-
 re in exemplum, ut nos futuris. For-
 tunam ſuam ut quivis ſentit, ita aut
 ſequendam, aut fugiendam ad alios
 transfundit. Sic nemo ſibi tantum aut
 felix, aut miſer fuit. Homines enim
 ad humana omnia æque pares ſumus.
 Accidere ſingulis poteſt, quod unum
 aliquando aut evexit, aut oppreſ-
 ſit. Ex eventis de cauſis judicandum.
 Mala enim cum ſine cauſis non ſiant,
 ſine illis non tolluntur. Miſerrimum
 eſt ad eundem lapidem impingere,
 qui alteri poplites ſuccidit. Cave il-
 lum, fuge, & utere. Cavet, qui tol-
 lit;

lit; fugit, qui alio deflectit; utitur, qui hosti opponit. Prudentiæ est providere quæ eventura. Non ut certum quid definiatur (quod humanum non est) sed ea omnia animo videantur, quæ forsan eventura: ut non in unum, quod ignoramus, sed in omnia, quæ scimus, parati simus. Qui sic agit, falli non potest, ut Mathematicus, qui calendas proximas, aut serenas, aut nebulosas prædicit. Alterutrum enim eorum verum esse debet. Ita res eveniunt, ut edixit, ita edixit, ut evenire. Nam non potuissent aliter evenire, quam prædixit. Si enim quæcumque fieri possunt, prævisa, nihil eveniet postea, quod inexpectatum. Nihil hic credere oportet, sed omnia cogitare. Si certum quid de futuris statuere nobiscum possemus, divinitatis esset argumentum: at cum omnia, quæ fieri possunt, iustramus, prudentiæ munia explemus. Sic ex præsentis rerum statu, non quidem

quod necessario futurum est, sed quid fieri possit, exploramus. Necessarium id omne putamus, quod potest evenire. Ante oculos igitur habenda & quæ facta sunt, & quæ futura. Quæ facta sunt exemplum, quæ futura consilium dabunt. Faciunt illa, ut falli non possis, & factum sit, quod futurum voluisti. Sine his feliciter bellum geri non potest, & si geratur, non virtuti, sed fortunæ debetur. Iam vicit, qui ad hæc attendit. Imo cito vicit, qui his longum incumbit. Cito enim factum dici non debet, quod factum est, sed quod laudatur, postquam peractum est. Sero Imperatorem pænitet, quamvis cito gesserit, quod in re dubia cito nimis decrevit.

Nec

III.

Nec semel, nec simul.

Nec semel, nec simul.

M Anus hæc femina sensim & partim dispargit, ne si omnia simul profundat, omnia corrumpat. Succrescent enim singula, quæ conjuncta peribunt. Nec aliter in pro-cinctu acies explicanda. Totam perfundat, qui totam simul ostentat. Qui autem partim, totam tuetur. Rationem bellorum ignorat, qui copias omneis simul hosti sistit. Simul enim & suam & omnium salutem ancipiti fortunæ exponit. Damnum acceptum resarcire non potest, quia uni momento impendit, quod sufficere in posterum debebat. Hostes autem majore animo isti prælio instant, in quo omnes adversariorum res vertuntur. Illo enim confecto, in futurum sibi securitatem, & ne hostem quidem promittunt. qui viribus omnibus attritis assurgere non potest.

Medi-

Medicus, ut morbum expellat, non omnia simul præscribit. Ubi prius pharmacum aut parum aut nihil profuit, ad aliud recurrit. Quæ enim singula partim essent profututa, semel & simul data non tollerent morbum, sed augerent. Bellum Reipub. & morbum, & remedium puta. Morbus est, quo hostis frumpit; remedium, quo obviam hosti imus. Increfcet morbus, nisi remedium pro loco, tempore, modo applicemus. Ut in certis tutisque omnes fortunas collocare, singularis est felicitatis, ita dubiis, si necessitas premat, ea modo exponere, quæ amissa summam rerum non inverterent, prudentis esse existimamus. Partim igitur educendę in hostem copiæ, ne temere insultet; non autem simul, ne semel fiat, quod semper ferendum.

14. M. ZVERII BOXHORNII

IV.

Et unus & omnia.

Et unus & omnia.

VT aulam videas, sphingem propono; illam Echidnæ & Typhonis filiam, quæ quot corporis sui partes, tot pene formas habet. Vultu, & mammis fæminam, alis volucrum, pedibus caudaque leonem mentitur. Sic in aulis principum vivitur. De illis loquor, qui ad omnia se componunt. Nemo unius vultus, dum uni, & dum omnibus vult placere. Unus enim princeps, non unus semper, nunc huic, nunc illi intentus, & ministri ejus ut uni se probent, unius omnia assumunt. Boni sunt si bona, mali si mala amplectatur. Malum ipsis bonum est, non alia de causa quam quia principi videtur. Quacunque incedit sequuntur. Hoc circulo in horas singulas rotantur: Protei, qui se in omnes eas formas mutant, quas expedire sibi putant. Nihil ibi

con-

constantius levitate. Nihil levius ipsa constantia levitatis. Solum illud hic stabile quod mutatur. Sed hominem, quem ære jam expressimus, stylo paulo propius describamus. Minus dicam quam tegit. Totum ejus artificium est, bene latere. quippe bene secum actum putat, cum bene latuit. Quod est, ignorari, quod non est, vult videri. Inimicus est, & negat, amicus videri vult, & mentitur. Nisi autem hic lateat, non erit, qui vult videri. Ut enim adulator est, quem ignorat, cui palpum obtrudit, ita non est, cum videtur. ut in scena rex esse desiit, qui diadema atq; purpuram, & Hercules, qui clavam, & Diogenes, qui peram deposuit. Sæpe enim & Irus Cræsum, & Herculem Sardanapalus, & Diogenem Callias representant. Sic adulator non est, nisi qui amicus videtur. Tantum autem inter utrumque interest, quantum inter esse, & videri. ut cadaver homo non est, sed videtur.

Inter

Inter hoc & illud tantum distat, quantum inter aliquid, & nihil. Nec distant tantum illa, sed opponuntur: Cum Maximo Platonico loquar. Ex proposito institutoque animi ab amico adulator distinguitur. Si- cut uterque & qui virtutis studio & qui mercedis causa militat, armis utitur, nec tamen de operibus eorum ab externa quam actione judicat, cum pro instituti ratione & usu quem uterque scopum habeat distingui oporteat. Alter enim quem servat amat, alter se addicit cuilibet. Alter in eo quod agit suæ spontis est, alter venalis. Alter iis fidem servat, cum quibus fædus contraxit, alter ne iis quidem cum quibus amicitiam. Eodem adulatorem ab amico differre puta. Am- bobus enim sæpius accidit, ut eodem modo agant, eodem modo cum amicis vivant, cum tamen alter

„ alter ab altero vel ex proposito,
 „ vel ex fine , vel ex animi habitu
 „ discernendus sit. Amicus enim id
 „ quod bonum putat , sive id dolo-
 „ rem postea sive voluptatem adfe-
 „ rat , cum amico communicat, &
 „ ex æquo fruitur : adulator ex præ-
 „ scripto libidinis suæ, quicquid cum
 „ amico agit , ad lucrum suum diri-
 „ git. Amicus æqualitatem spectat,
 „ adulator bonum proprium. Alter
 „ æqualitatem in virtute , alter lu-
 „ crum in voluptate. Alter parita-
 „ tem in congressu , alter humilita-
 „ tem in cultu. Alter veritatem in
 „ familiaritate, alter fraudem. Alter
 „ emolumentum in posterum , alter
 „ in præsens delectationem. Alte-
 „ rius beneficia memorari gaudent ,
 „ alterius fraus sepeliri postulat. Al-
 „ ter quæ amici sunt ut communia
 „ curat , alter ut aliena consumit.
 „ Amici & in secundis rebus fami-
 „ liaritas gratissima est, & in ad-
 „ versis

versis fortem ex æquo fert. Adu-
 lator neque in secundis rebus ex-
 pleri potest, neque in adversis us-
 quam apparet. Amicitia laude, vi-
 tuperio digna est adulatio. Amici-
 tia par pari rependit utrinque, adu-
 latio claudicat. Qui enim egestate
 adductus, ut id consequatur quod
 deesse sibi videt, alterum colit,
 inæqualem se fateatur necesse est,
 quatenus non vicissim ab illo coli-
 tur. Amicus si ignoretur, adulator
 nisi ignoretur miser est. Amicitia
 exploretur major fit, adulatio si
 exploretur perit. Amicitia tempo-
 re crescit, adulationem tempus
 convincit. Ita Maximum suum non
 minor ipso Heinsius loquentem de-
 dit. Dicam plura: Libera amicorum
 judicia, etiam cum beneficiis sunt
 obligati. Liber enim & obnoxius
 idem esse potest. Obnoxius, quia be-
 neficium accepit, liber, quia ipsa
 iudicii libertate beneficio vult respon-
 dere.

dere. Aliter adultores; qui apud alio non sui sunt, non aliortim, sed sua causa. Nimis dixi. Ut aliis, ita etiam sibi defunt. Aliis, quia non praestant quod debent: sibi, quia non agunt quod volunt. In adulatione quippe necessitas est, quam qui non habet, non adulatur. Nec aliis tantum sic vivimus, sed etiam nobis: non alia de causa, quam quia aliis sic videtur. Neq; enim nos ex nobis, sed aliis aestimamus. Ita se Jovis filium Alexander, Deum Domitianus credi volebant. Quippe aliis per adulationem sic judicantibus credebant. Miser est, qui sic vivit, nec se suo ipse pede metitur. Se ipsum enim ignorat. Philippi filius est Alexander, homo Domitianus. Neuter credit dum fidem aliis, non sibi habet. Indignum ergo cum aliis, ut umbræ, semper mutari. Servi enim sunt, qui sic adulantur. Imo peiores servis. Servus enim liber non est, quia esse non potest. Illi
liberi

beri non sunt, quia esse non volunt. Ille domino se præbet, quia malâ fortunâ accepit. Hi libertatem abjiciunt, ut servituti mancipientur. In illis fortunam, in his animum damnamus. quem suum cuique natura edit. Vultum suum tuumque tua in eadem fortuna mutat, non miramur. Humanum est. Ut alii placeas, cum alio te mutas, execramur. Præter naturam facis. Qui sic vivunt, aut reapse mutantur, aut simulant. In utroque inelices. In uno serviunt, in altero & fallunt, & falluntur.

Sole

V.

Sole, soloque.*Solo,*

Sole, soloque.

SEgetes, ut ubertim succrescant, le-
ro atq; pingui agro cōseri debent.
Ex soli enim nobilitate, & oppido
proveniunt, & magis commendantur.
Castra metaturus Princeps ingenium
loci exploret. Hispida & salebrofa
evitet. Culta, læta, fœcunda inva-
dat, & quæ victum suppeditent, quan-
tum satis. Ita tamen ut necessarijs in-
structus miles vivere possit, non au-
tem deliciarum affluxu delectari. In-
opia multos pessum dedit, sed plu-
res voluptas. Inopia enim ad virtu-
tem subinde accendit, voluptas dis-
solvit. Annibal injuria loci compul-
sus inaccessas aliis Alpes aceto fregit
& in Italiam penetravit. Eundem in-
victum Alpibus & indomitum armis
Campaniæ soles, ac repentes fontibus
Bajæ subegerunt. Adeo, ut cui Ita-
lia media Africa fuerat, tunc bustum
esset.

esset. Foveri miles debet, non enervari. Fovetur, cum necessaria vitæ præbentur, at vero cum supervacua, enervatur. Innutritus voluptatibus aut de hostium insultu securus est, aut cum in hostem movendum est, vix potest divelli. Quorum alterum ruinam secum trahit, alterum rerum præclare gerendarum occasiones corrumpit. Miles in aciem profecturus vitam non delitiis aut voluptati, sed labori, vigiliis, hosti debet. Necessariis utatur. Voluptas ejus omnis sanguine hostium & cæde explenda est. Nec hoc tantum belli Imperator, sed commodam quoque æris temperiem, & quam ferre miles possit, attendat. Frigidis natus locis, & ipsa educatione ad rigorem induratus, bellare non potest, ubi æstus adurunt, ut nec in frigidis locis ille, qui solis indulgentia exceptus est. Romanus in Germania bellum olim gerens torpebat, Germanus in Italia langue-

languebat. Illi nimium frigus, huic
 nimij æstus adversi. Ita locum suum
 unicuique, & genium natura fecit.
 Alijs æstum, alijs frigus, nonnullis
 utrumque, sed cum modo, dedit. In
 suis quisque se potest fovère. Qui
 excedit naturæ ipsi aut vim facit, aut
 confundit. Non aliter ac si in silvis
 delphines, in mari apros educaret.
 Difficile igitur, ubi debellandum
 hostem habes, cum cæli injuria luc-
 tari. Pars autem victoriæ illum bello
 locum delegisse, ubi terra & cœlum
 aspirant.

B

Ne-

VI.

Ne quid nimis.

Ne quid nimis.

VInum hoc è vasculo per vim erumpit. quippe inter angustias ejus non vult concludi. Discat in hostem iturus Princeps non ubique eum debere concludi, sed utrimque melius tutiusque oppugnari. Melius, quia duplex hostem difficultas premit. qui dum hic vicisse se putat, ibi perdit. Quidquid enim conjunctum est, majorem vim intendit. Frangi autem facile potest, quidquid divulsum. Jam vicit, qui in partem hostes dedit. Qui utrimque invaditur, ubique est & timet. Plerumque copias inde movet, ubi præstaret tenuisse. Summam rerum in eo putat, quod ne hostis quidem cogitat. Leve autem illud, ubi fortunam corrumpit. Qui unâ ex parte hostem invadit, uni & sibi intentum facit. Ille fugasse hostem potest, vix vicisse. Qui autem

tantum fugat, novis artibus, parandisque viribus tempus hosti præbet. Fugam suadet, qui fugæ locum relinquit: at vero extrema hosti imponit, qui utrimque salutem intercludit. Ita autem utrimque invadi hostis debet, ut ubique non claudatur. Quem claudis, ad majorem virtutem cogis. Ex desperatione crescit audacia, & quum spes nulla est, metus accendit. Rectè Scipio. Via hostibus, qua fugiant, munienda est. Salutem in manu habet, qui aliunde non expectat. Quo majore vi premitur, eo majore assurgit. Cædem, quam ante oculos indignam videt, in acie contemnit, & si cadat, gloriosum sibi putat. Vere Tragicus in Hyppolito.

*Prohibere ratio nulla periturum
potest:*

*Ubi quis mori constituit, & debet
mori.*

Qui autem mortem contemnit, jam vitam redemit. Ad extrema redactus, in manu & armis spem salutis ponit, quam non prius quam cum istis deponit. Sic autem hostem aut magnâ clade, aut excidio mactat. Nullus perniciosior est, quam quem audacem angustia faciunt, inquit Seneca; longeque violentius semper ex necessitate, quam ex virtute corrigimur. Utrunque igitur invadendus hostis, ne totus elabatur, non autem ubique, ne totus insurgat. Nec in bello tantum hoc quaerimus, sed etiam post bellum. Qui extremi libertatis, ad instaurandam eam animum appellunt. Extremi autem sunt, qui superbiam victoris per obsequium & modestiam effugere non possunt. Auferre, trucidare, rapere falsis nominibus imperium, liberos, propinquos, quos natura unicuique carissimos esse voluit, conjuges, sororesque polluere, bona fortunaeque

nasque in tributum agere, corpora ipsa ac manus inter contumelias ac verbera conterere infirma vincula sunt caritatis. Faciunt illa, ut victi esse nolint, imo victores fiant, quos debellavimus. Serpentem quo magis premis, eo magis virus suum dispartit: præsertim ubi de sese jam actum videt. Sequatur belli imperator, qui hostes suos victos habet. Satis sit decurtasse vires, sic ut nocere non possint, quibus ante insultabant. Maximum victoriæ momentum est, ipsius victoriæ victos non pænitere: & ea demum constans atque certa fides, quam immoderato imperio ipsi in aliis non violamus. Is demum victor, qui ita vincit, ut victos se illi ipsi, qui victi sunt, non sentiant. Quod fiet, si dominus, non conditio mutetur. Parum quippe curant subditi, sub quo vivant, modo bene & clementer habeantur. Qui extrema iis infert, quos debellavit, vires eorum accendit

dit atque erigit, quæ jam jacebant. Initium salutis, spem ejus tenendæ non habere. Satis quisque putat victum esse: at nimium, penitus excindi & extirpari. Qui enim victus est in victore fortunam, quanquam invitus, admiratur. Qui victum se jam ultra premi videt, in eodem violentiam tanquam scelus detestatur. quam cum ferre non possit, in victo animo se opponit. Extrema facit, cui extrema infliguntur. Quantum de excidio eorum victor, tantum de salute sua ipsi cogitant. Jam tunc invenit sese animus, ubi non est, & capit quod non habet: & cum minor sit majorem se facit. Ad præsentem fortunam non attendit, tanquam non sit, sed necessitatem sequitur, ut sit. Illa leges victori dat, & non accipit. Illa animum & vires victis præbet, quas ne quidem victor expectat. Ita qui victi sæpius vicere, & victores aut amisere fortunam, aut periere. Illi ad salutem,

hi ad excidium, quod aliis minabantur, ipsi contendunt. utrique causam habent: hi immoderatum imperium, illi necessitatem. quorum utrumque magnos animos addit, nisi quod hoc servet fortunam, illud corrumpat.

VII.

Probis probari.

Probis probari.

Aquila pullos suos soli exponit, & eorum aciem explorat. Si immota stet, fovet, si tremula sit, expellit. Principes in erogandis dignitatibus sequantur. Dignitas non est nisi à dignis gesta. Digni non sunt, nisi qui sustinendæ isti pares. Pares autem habendi non sunt, nisi qui virtutem probarunt. Nec nobilitas, nec sanguis, aut studium privatum, nec commendatio, aut preces aliorum locum hic habent. Optimum quemque fidelissimum oportet putare. Qui majores tantum ostendit, de se & virtute sua diffidit. Pares hic omnes natura fecit, virtus discrimen interponit. Quæ sola causa priscae & cordatæ nobilitatis. Sæpe posteriores majoribus suis indigni, nominis tantum & familiæ, non etiam virtutis hæredes. Nec sanguinis propinquitas
hic

hic æstimanda , quæ non adeo nos stringit , ut male de repub. mereri debeamus. Quippe parens illa omnium est , & mater. Impium autem foret hoc pacto salutem ejus violare. Ut ut cæteris proximi , ipsi plura debemus. Qui commendationem & preces deponunt , non audiendi. Sæpe enim affectui, non nobis aut Republicæ indulgent. Fides , integritas , magnitudo animi explorandæ aut ex fama, aut rebus. Famæ credendum, si constans , si omnium fuerit. Errat illa aliquando , sed sæpe eligit. Rebus standum, ubi in minoribus quis se majoribus dignum, & sufficere ostendit. Sic Cerialis Britannia præfectus Agricolaë, inquit Tacitus, modo labores, & discrimina, mox & gloriam communicavit. Præfecit sæpe parti exercitus in experimentum, aliquando majoribus copiis ex eventu. Ut habere debent virtutes spatium exemplorum. Majoribus dignus, qui

36 M. ZVERII BOXHORNII
dum in secundis consisteret ad prima
laudabiliter adspiravit. Quod fit, si
primam dignitatem non licenter
more juvenum, qui omnia in lasci-
viam vertunt, gesserit, & titulum ad-
inscitiam non retulerit: si noscere
omnia, nosci omnibus, discere à
peritis, sequi optimos fuerit conatus:
si nihil appetierit ob jactationem,
nihil ob formidinem recusarit. Si
vincere alios inglorium, atteri
fordidum putarit. Quorum illud
modestiae est, hoc autem magna-
nimitatis. Si quis alios vincere sem-
per velit, aliquando repulsam pa-
titur, atque sic auctoritatem evertit,
& si vincat, quos inferiores relinquit
infestos sibi reddit, atque sic dimi-
nuit amorem. Qui vero ab alijs at-
teri sese patitur, famam perdit, &
indignus illis videtur, quæ jam ha-
bet. Tantum abest, ut ad altiora sit
promovendus. Quippe generosi
animi est, cum virtute sua aut exi-
stima-

stimatione ita colluctari, ut utraque & virtus & dignitas accipiat incrementum. Hæc si in levioribus qui probarint, magnis destinandi sunt, quia magnis pares. Rempub. corrumpit, qui ad hæc non attendit. Cum periculo Reipublicæ discit, qui in ea constitutus ignorat, quæ jam didicisse oportebat. Qui enim adhuc discit, sæpe impingit. At vel semel tantum & leviter in publicis errasse, id aliquando facit, quod corrigi nunquam, aut tolli potest. Nec suffecerit pœnam delinquenti inferre. Exemplo enim, quod statuis, non reddis, quod Reipub. ereptum. Proinde officijs & administrationibus præficiendi potius non peccaturi, quam puniendi, qui peccarunt. Qui enim bonum evexit & clemens audit, quia non punit, & bonus, quia de eo Reipub. prospexit. Qui autem malum præfecit, aut sciens, & sic in Reipub. est iniquus, aut ignarus

narus malum esse, & sic cogitur prius
judicium suum damnare, quod au-
ctoritatem evertit, & pœnam inferre,
quod clementiæ famam expellit.
Nihil enim est quod æque apud suos
Principem ingratum reddat, quam
pœnæ, etiam cum merito imponun-
tur. Præsertim cum pœna non fuerit
imponenda, nisi qui imponit pœnæ
merito dedisset occasionem.

Tecum

VIII.

Tecum habita.

W. H. W.

Tecum habita.

PER testudinem alteram prudentiæ partem designamus, quæ in præsentibus consistit. quæ est sic ad præterita attendere ut futura non negligamus & ita ad utrumque, ut de præsentibus etiam cogitemus, dum aut fortunam, quæ nunc est, tuemur, aut collapsam instauramus, aut novam volumus excitare. Quæ ut aliis aliquando artibus, ita bello potissimum optinemus. Dum quisque eorum tenax, quæ habet, aut propulsat virtutem nostram, tanquam iniquam, aut non sua tanquam sua defendit, aut etiam invidet felicitati nostræ, non alia de causa, quam quia ipse parem non habet. Primum hic est præliari secundum vincere & triumphare. In illo virtutem, in hoc fortunam estimamus. Nemo victoriam ante quam bellum cogitet, nemo ex bello victoriam sibi spon-

spondeat, nisi prudentiam impendat. Quæ ut in iis quæ habemus, ita in iis quæ non habemus potissimum consistit. De comœatu loquor, qui ad vitam aut bellum necessarius intercipi non debet. Alias quippe nec vivere miles possit, nec præliari: utriusque & vitæ & belli instrumentis destitutus. Proinde aut habere ea in promptu oportet, aut aliunde expectare. Si in promptu sint, in necessarios tantum usus impendenda. Qui enim hic profusus est aut liberalis, sæpe paulo post esurit, eo nomine potissimum miser, quod non habeat, quæ ante superfuere, & adhuc poterant superesse, si necessitatem fuisset secutus. Ex secundis adversa, ex abundantia sæpe inopia, nascuntur. Sic ut fere desit, quod non deesset, nisi defuissemus nobis, cum nihil deesset. Locum belli, moram hostium ignoramus. Sæpe hæc alio fortuna vertit, quam cogitamus. Itaque habenda

benda quæ supersunt, tanquam non sint, ut sint, cum necessitas premit: præsertim ea, quæ & consumit usus, & denuo præstare non potest. Si commeatus aliunde expectandus, viarum securitati consulendum est, per quas vehuntur. Quippe intentus hic hostis agit, qui vicisse se putat, cum subsidia aut vitæ, ant. belli præcidit. Victoriâ non relinquit hosti, sed donat, qui hoc non observat. Commeatus ergo si in manû nostrâ sint non profundendi, si aliunde advehi debeant, ita securitati itinerum est consulendum, ac si præsentibus essent, quos expectamus.

Ad alia testudinum exemplo Principes provocamus. Neque enim unum modo nobis illæ ostendunt. Ut qui hominem videt, & animam cogitat, & corpus. Testudines ut domicilium sibi à natura præscriptum non excedunt, ita suo se Princeps modulo debet metiri. Qui secus agit

agit non imperat, sed vagatur. Nusquam est; dum ubique esse vult. Quippe parem omnibus vim & auctoritatem commodare non potest. Perdit ubi promovere se putat. Quæ habet relinquit, quæ non habet invadit, & sic amittit non raro, quæ habebat. Quasi vero non satis promoverit; qui quod jam habet servavit. Qui uno ictu duos feriendos suscepit, non ita utrumque premit, ac si unum cogitaret. Quantum enim impetus ad unum transfertur, tantum aliis non sentit. Sed & uterque sæpe elabitur: cum periisset uterque, si singuli fuissent tentati. Modum ergo imperijs postulamus. quem quæ non habent mole suâ se ipsa subvertunt. Neque enim imperium est, quod longe lateque se diffundit, sed quod tenere ille potest, qui accepit. Inertia tamen dulcedinem non inculcamus, quasi de augendo imperio securum principem esse oporteat. Ita
serva-

fervare illud decet, ut augeatur, ne dum progredi nolumus, recedamus, ita augere, ut ne diminui sit necesse, quia pares non sumus.

Tertium jungo, & testudinem secum habitantem secutus vitam privatam præ publicâ commendo. Illa quieta, stabilis, sua: hæc ardua, subjecta fortunæ, aliorum. Ibi modestia est, quæ suis contenta, hic ambitio, quæ satisfactum sibi non putat, nisi cum aliis dominatur. Sed servit ubi se putat imperare. quippe non sua agit, sed aliorum: & quot subditos, tot dominos habet. Salus eorum necessitatem imponit, quam non potest evitare. Ita gregem suum pastor sequitur, & tamen dicitur dominari. Magnificum magistratus nomen, sed quod specie suâ multos fallit. Aliud enim loquitur, titulos, & gloriam, aliud tegit, infinitas molestias, & difficultates. Nec enim domini tantum subditi sunt, sed sæpe ho-

pe hostes. Qui non raro beneficia in publicum collata injurias interpretantur. Cum vulgo res est, quod sine judicio immane quantum potens impetum ubique sequitur, non rationem. Quod laudavit, mox damnat, & cum factum est, eum culpatur, qui fecit. Adeo ut ejusdem sit eundem ob idem & in principio amasse, & sub finem odisse. Neque enim judicat, sed movetur. quemadmodum marini fluctus impetu quodam aut destituunt naves, aut propellunt. Quæ bene gesta aut æstimare non potest, aut contemnit. quippe bonum ignorat, dum non ipsum, sed ejus speciem sectatur. sicut infantes pictas in tabula cupedias manu apprehendunt, non quia sunt, sed quia videntur. Quæ leviter commissa, interpretando accendit. Non aliam ob causam, nisi quod odisse malit, quam amare. Quemadmodum plerique injurias magis, quam beneficia extolunt.

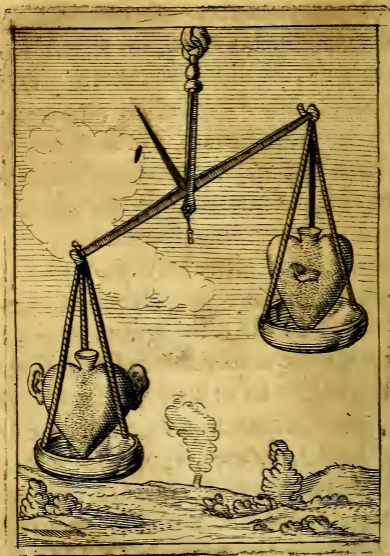
lunt. Sic de publicis unusquisque judicat, quia sua putat: de magistratu quia forsitan ad eum non pervenit. Sed & populus quemadmodum ipse instabilis, ita etiam, quæ bene se habent, per se stare non sinit. Quicquid novum est, isti se probat; improbandum denuo, ubi aliud placuerit, non quia melius, sed quia novum. Mox ad præterita recurrit; aut præsentia esse vult, quæ adhuc futura. Adeo ut hoc solum sciat, quod ignorat, & fieri velit, quod aut fieri jam non potest, aut adhuc debet expectari. Ita magistratus non sibi innocentiam suam, aut virtutem debet, sed illis, quibus obsequium relictum est. Quod quam difficile sit nemo ignorat. Ideo enim vulgus sæpe negat licere, quia vult, non quia haud debuit licere. Durum est cum hac bellua in tanta animorum varietate colluctari: & fieri non potest, ut omnibus se unus probet. Singuli diver-

diversa & capiunt, & amplectuntur. Pertinacia enim est, quæ ad cætera mala accedit, & nihil sibi patitur persuaderi. Qui hic vulgo se opponit, magis movet. Ut qui in mari adversus fluctus audentior invehitur, magis eos attollit. Nec aliter Sipienti evenit. Cum exeunti è theatro confertæ multitudinì obniteretur, ut adversum se populo probaret, sæpe caput vir optimus impegit. Ita qui alijs præest, ut omnium dominus sit, omnibus servit. Aliter privati, dum sibi ipsis & bona sua, & mala possunt imputare. Si illa, sibi gratulantur, si hæc, se ipsos absolvunt, quia ipsi fecere. Tantum est in utrâque fortuna & spes suas, & metus moderari. Sic ut melius sit parere, quam imperare. Cum imperare & obtinere non nostrum sit, sed aliorum. Parere autem in nostrâ est potestate. Quid quod hoc ipsum parere, sit imperare. Nemo enim patet, nisi qui obsequium sibi indixit.

Loquen-

IX.

Loquendo & tacendo.

Loquen-

Loquendo, & tacendo.

Non prætento pollice, aut ex-
fertâ dextrâ, ut dicturi olim,
sed monstro silentium indicimus:
cujus novâ hac & inusitatâ forma
docemus, quod in vita humana dif-
ficillimum est, bene loqui, bene
tacere. Quorum utrumque sum-
mam felicitatem absolvit. Silentio
primum natos natura damnâvit. Un-
de infantes nominamur. Nec enim
ea ætate loqui oportuit, quâ omnia
nescimus. Mox pro captu mentis
& rerum dimidiata verba pronun-
tiamus. Deinde tota efferimus, &
à bestiis distamus. quippe cum in-
terpres rationis sermo sit, hic cæ-
teris animantibus datus non est,
quod illa carerent. Nec enim Cel-
so credimus, qui providum sui na-
turæ instinctum, rationem appella-
vit: & in hominem iniquus est, qui
C cum

eum solum hic non patitur regnare. Vnius ergo hominis est loqui. Quod non artis beneficium est, sed naturæ. Ita infantuli duo à Psammiethico Ægyptiorum Rege in semotum aliquem locum coniecti, postquã vagire destitissent, loquuti sunt. Nec id à nutricibus habuere, quibus linguæ abscissæ; nec ab aliorum consuetudine, quia nemo accedebat. Frustra tamen de linguæ antiquitate Ægyptii, & Phryges certantes, pro se naturam vocabant. Neque enim ab ea est, sive Phrygum sive Ægyptiorum lingua, sed tantum loqui. Si à natura hæc aut illa esset, omnes eam usurparent. Vnde, nasci hominem & mutum & surdum, audireque prius pueros, mox loqui Aristoteles existimavit. Nec enim Græce loquitur, nisi qui aut ita loquentem audivit, aut lectione percepit. Vocem igitur distinctam natura, sed aliis usitatam

ars & institutio præscribit. Sic ut ad hanc illa nos disponat. Ut domus si materiam videas, à natura, si formam, ab arte habet. Sed ut loqui naturæ, sic tacere subinde, ubi loqui possumus, prudentiæ esse arbitramur. Nec mirabimini si qui de silentio sermo est, loquacem me fecit. Loqui enim non prohibent silentii præcepta, ubi illa ipsa docentur. Quemadmodum medicus de morbo loquitur, cum de sanitate agit, & de ineptiis Sophistarum Philosophus, qui artem bene differendi profitetur. Silentium non nisi unitatem esse suis olim Pythagoras persuadebat. Qui enim solus est etiam cum loquitur, tacere videtur. Nam loquitur tantum sibi. Sive autem quis cogitet secum, sive loquatur, adhuc tacet. Quin vero non apud nos, sed alios filemus. Nec illa tacita nobis videntur, quæ scimus, sed aliis, qui igno-

52 M. ZVERII BOXHORNII
rant. Et non homines illa res, sed
Deos autores habet. Sic tacitam
Numa, Harpocratem Ægyptii, Si-
galionem Græci, Angeroniam Ro-
mani, aris & templis coluere. Ta-
cita ex disciplina Pythagoræ, qui
ἔχεμυθία eam nominabat. Illa Ca-
mænarū una docebat, sapientū esse
ut quædā loqui, ita quædam tacere.
Harpocrates infantis forma os dex-
tra obsignabat. Nam & ætas illa si-
lento transigitur, & invidendæ vir-
tutis est linguam cohibere, Quem
optimo acceptum consilium Ro-
mani, pessimo Italia, juxta cum
Serapide & Iside, L. Pisone & Ga-
binio Coss. expulere. Eundem il-
lum cum Sigalione fuisse quidam
arbitrantur. Certe idem, silentium
dico, & nomine & forma indica-
bat. Angeronia tutelaris & custos
Dea imperii, ore obligato, taci-
turnitatis indice, intercedebat, quo
minus palam fierent Reipublicę ar-
cana.

cana. Cui populus ex vetere instituto XI I Kal. Ianuarias, prudentes ex sapientiæ præscripto semper litabant. Ita Dii ipsi Deæque tacebant, & tacendum esse gestu atque exemplo alios monebant. Quamquam Homerus linguam aliquam Deorum fuerit commentus. Ita fluvium à diis Xanthum, ab hominibus Scamandrum, avem ab illis Chalcidem, ab his Cymindim, urbem ab illis Baticam, ab his Myrinem appellatam disertim tradit. Quem tamen aut cum diis loquutum, aut loquentes audivisse credant, qui volent. Mihi comperit non vidisse cælites; quippe cæcum fuisse ab antiquis perhibetur. Et profecto siluisse magis Deos, quam loquutos, ex paucis a deo vocabulis facile potest constare. Sed frustra de Diis agimus, ubi homines laborant. Cælo bene prospectum fuerit, si terris consulamus.

54 M. ZVERII BOXHORNII
 Silerem hic, si tacenda mortales si-
 lerent. Nunc tacendum non est, quia
 loquuntur. Ea dico quæ siluisse
 oportebat. Nec nostra tantum que-
 rela illa est, sed antiquorum. Ea-
 dem enim mala patimur, sed no-
 stra graviora videntur, quia senti-
 mus. Quam frequens illud apud
 Homerum?

Ποῖον σ' ἐπὶ φύγῃ ἐρχὸς ὀδοντῶν;

Artem dicendi multi & veterum
 & recentiorum tradidere: qui tacen-
 di præcepta componeret vix unus.
 Forsan quod uniuscujusque sit sibi
 ipsi silentium imperare. Imo Rhe-
 torum præcepta tacenda quædam
 docuerunt; vitia dico sermonis. Et
 profecto quid aliud eloquentia o-
 mnis est, quam ars bene dicendi?
 Quis autem bene dicit, nisi qui quæ-
 dam tacet? Sic ut ejusdem artis fit &
 sermonem, & silentium bene insti-
 tuendum docere. Sed nos aliud hic

volumus , quod duabus litteris se
absolvit. S. T.

Habetis jam & legitis , quod se-
qui quidem , efferre non potestis.
Tale enim esse debebat , ut silen-
tium indicaret. Vel hinc tantum
discite quanto facilius sit tacere,
quam loqui. Agite , litteras modo
numerate. Qui loqui discit supra
viginti habet, qui tacere vult, dua-
bus monetur, & qui jam tacet sine
ullâ se tuetur. Nemo hic se-
ctam facit. Nec Ciceronis aut alio-
rum æmulus audit , qui tacet, cum
tamen in tot partes abierint magi-
stri dicendi. Nec seculum, quod
sub Augusto fuit , sed suum sequi-
tur. Semper enim sibi constat, &
Spartana brevitate , aut tumore A-
siaticorum non conspurcatur. Ad-
versum vel orationum numeros se
non adstringit , de quibus tam mul-
ta operose inculcantur. Nec enim
breve aut longum silentium vide-

56 M. ZVERII BOXHORNII
tur, nisi illi qui audit, & ma-
lisset non taceri. Quotiens quis
tacuit, in leges Rhetorum, &
Grammaticorum non peccavit.
Sic & liber, & suus est, & so-
lœcismum non facit, nisi cum lo-
quitur, quod tacere præstabat.
Nec laudat, nec vituperat, nec ac-
cusat, nec absolvit, nec dissuadet,
nec hortatur. Et facit tamen hæc,
non aliis, sed sibi. Partes non ha-
bet, ut oratio, quæ sine illis, tar-
quam membris destituta, cadit. Et
incipit simul & concludit, &, ut
verbo dicam, omnia in se comple-
ctitur, etiam cum nihil audimus,
vel videmus. Gravissima hæc illis
sunt, qui loqui possunt: facillima
non nisi Choromandis, Troglodi-
tis, & si quos plures silentio natura
damnavit. At quid damnavit! Fe-
liciores enim nobis sunt, qui dum
loquimur totiens & in divina & in
humana peccamus. Miserum qui-
dem

dem est loqui non posse, peius
tamen loqui ubi tacere oportet,
summæ vero felicitatis, sed quæ
paucis contingit, ex prudentiæ ra-
tionisque ductu & bene loqui
posse, & bene tacere. Ad silentium
nos vocat natura, & quidquid in
eâ magnum æstimamus. Tacita fi-
des, tacita fidei commissa, tacita
pecunia, & infinita alia in libris ju-
ris consultorum. Tacitum cælum
apud Maronem lib. 3.

*Sidera cuncta notat tacito labentia
cælo.*

Tacita luna lib. 11.

navibus ibat

*A Tenedo tacita per amica silentia
luna.*

Tacitum Latonæ pectus lib. 1.

*Latone tacitum pertentant gaudia
pectus.*

Major enim taciturnitatis affectus.

Vnde illa Terentiana.

Ut mecum tacita gaudeam.

58 M. ZVERII BOXHORNII
Tacitæ virgines Vestales. Horatii
est Od. xxx. lib. 3.

Dum Capitolium

*Scandet cum tacitâ virgine pon-
tifex.*

Sic ipsis & perpetuus ignis, & simulachrum Palladis, & æternitas imperii juxta cum silentio commendabatur. Silentium in auspiciis dictum, quod vitio carebat, & religionem non turbabat. In sacris cum sacerdos clamaret, LINGVIS FAVETE, silentium indicabat. Sic ut favere crederetur ille, qui taceret. Fatali urbis nomini veneratio & auctoritas à silentio accedebat. Et Eleusiniaca sacra hoc nomine potissimum constabant. Toto quadriennio eorum sacerdotes silebant, & Mystæ dicebantur. Quorum exemplo Pythagoras annum insuper unum ad exilium vocis adjecit. Prima enim sapientiæ rudimenta putabat, posse tacere.

Quasi

Quasi loqui non posset, nisi qui tacendo audisset prius, quæ loqueretur. Et sic à Sophistis quam maxime distabat, qui loquaculos suos reddebant, non sapientes, & declamationibus scholas, non animos implebant. Imo divinum quiddam silentium esse idem Pythagoras existimabat. Vnde & à piscibus abstinere suos voluit, quod nemo unquam eos audiret. Quæ sola jam suffecerint, ut ne si plura dixero, silentium quis mihi hic imponat. Bruta videte, quibus turbatum quendam implicatumque sonum natura dedit. Non utuntur eo, nisi aut necessitas cogat, aut tempestas anni invitet. Et nos quidquid in buccam venit effutimus. Mali quondam ominis habebatur, si pecudes forent loquutæ. Boves humanas voces aliquando edidisse legimus: sed quotiens illud factum, aut exercitus deleti, aut conjuratione fervorum Italia

oppressa, aut graviora adhuc mala incidere. Nec aliter nos ubi vel petulanter, vel imprudenter loquimur, & in nos, & in alios, & in Rempub. peccamus. In nos, cum nobismet ipsi ea impingimus, quæ, vel nostri causa, clam habita oportebat. Ita sæpe nos reos peragimus, à nemine, nisi à nobis, accusati. In alios, cum & lædimus eorum famam, & fallimus, & mentimur. In Rempub. cum arcana ejus stolidè propalamus. Loquere ut te videam, dicebat Socrates. quippe indicium animi & viri, sermonem esse existimabat. Ita enim quisque loquitur, ut sentit. At ego illum demum rectè videre me puto, qui tacet. Ut magnetem æstimamus, & tamen virtutem ejus nec sentimus ipsi, nec, si ferrum absit, videmus. Enimvero dum quid tacetur non quidem illud ipsum, sed prudentem
 colli-

colligimus, per quem ignoramus, quod tegit. Sic probat se quod reconditur, & nos laudamus hoc ipsum, quod nescimus. Sed tacendum subinde esse, facile quivis admiserit, at vero ubi, & quando, & quomodo plerique ignorant. qui loquuntur ubi tacere, & tacent, ubi loqui debebant. Quædam profecto efferre non possumus, quædam non debemus. Illa aut captum nostrum excedunt, aut ignoramus. In utrumque non raro impingimus, dum tenuitatis nostræ ignari ipsi sumus. Infinita adhuc sunt, ad quæ acies ingenii nostri adsurgere non potest. de quibus dum disse- rere multa volumus, majestatem eorum deterimus; similes illis, qui & tenebras videre volunt, & silen- tium audire. Neque enim tenebræ sunt quæ videntur, neque silentium quod auditur. Proinde præstat hic tenere & ex ingenio, & ex ser-
mone

mone modum : ne aut præcipites
 cadamus, dum ad ea, quæ extra nos
 sunt, tendimus, aut ne in ipsa illa
 peccemus, dum vix animo cogi-
 tanda verbis explicamus. Reliqua
 sunt quæ sciri possunt, & alii nove-
 runt, sed in quibus nos rudes & im-
 periti. quorum scientiam dum
 operose ostentare volumus, idem
 nobis evenit, quod caloni, qui ad
 citharam, aut bovi, qui ad e-
 phippia accessit. Nam uterque lu-
 dubrium omnibus debet. Non au-
 tem major gloria est, quod noveris,
 dicere, quam quod ignores silere.
 Ibi enim ostendis quid sis, sed lau-
 dem mereris, hic quidem etiam
 quid sis, sed esse, videri non debe-
 bas, & dedecus reportas. Sic ut
 audire hic malim, quam loqui. Qui
 enim audit sibi consulit dum discit,
 qui loquitur indicio suo, ut forex,
 se prodit. Dum ita tacet imperitus
 non habetur, dum ita loquitur, fa-
 mam

mam corrumpit, quam habebat
 forsan, priusquam loqueretur Quod
 Megabyso Persæ olim evenit. Is
 purpura splendidissimus Apellem
 convenit, & quamdiu taceret, de
 imaginibus recte judicare posse
 credebatur, sed ubi judicare cœpit
 imperitissimum se ostendit. Sic
 nemo stolidum crederet, si posset
 tacere, & ille ipse sapiens audiret, si
 sermonem cohiberet. Nemo Mi-
 letidem nosset, si nunquam esset
 loquutus. Sed loquutus est & ideo
 fatuus audit. Sicut pro modulo suo
 quisque loquitur, & sapit, atque li-
 beraliores in loquendo sunt, qui ta-
 cere debebant. Sed & scire plura
 oportet, quam loqui. Hoc enim
 hic scire est, nescire velle, quod non
 ignoras. Omnia tacenda, aut di-
 cenda quæ oportuna. Linguam
 Erechthio & Aristomeni non præ-
 cidisset Valentianus, si eam ipsi po-
 tuissent moderari. Nunc autem ea

64 M. ZVERII BOXHORNII
ex parte pœnam dederunt, in qua
peccarunt, & non tacendo fece-
runt, ut loqui postea non possent.
Charidemus Atheniensis, quod
plures Persarum, firmiores Mace-
donum copias dixisset, à Dario in-
terfectus est. Adeo ut periculosius
nihil sit quam de aliis loqui, & ju-
dicare. Nec mala hic tacenda tan-
tum sunt, sed etiam bona. Præter-
tim si dicendo obesse magis nobis
& aliis, quam prodesse possimus.
Aruleno Rustico Pætus Thrasea,
Herennio Senecioni Priscus Hel-
vidius laudati exitio fuere. Nec
enim ut virtutis, ita temporis
habebant rationem, quo bonis om-
nibus infestus princeps erat. Loqui
semper, quod verum est, boni viri,
sed tacere quiddam, quod scimus &
verum est, prudentis esse arbitra-
mur. Velut Socrates, quamvis pi-
ctor esset, de imaginibus verba non
fecit, cum de Deo & virtute dispu-
taret,

taret, & in fabrili arte versatus Demosthenes de incude & ferro tacuit, cum in Philippum peroraret. Et quemadmodum liberalis non est qui omnia sua alteri donat, sed profusus, ita qui effundit, quidquid audivit, non disertus est, sed loquax & simul iniquus. Futiles illos tango, qui nihil possunt continere, quibus idem evenit, quod piscatoribus illis; qui quæ ceperant perdidere. Dominium eorum, quæ norunt, in alios transferunt, nec actionem instituere possunt repetundarum. Quod enim semel dictum est revocari non potest. Vnde & alata verba Homerus nominabat. Sed privata dispendia tanti hic non sunt, cum publica videmus, in quibus maximopere peccatur. De arcanis loquor, quæ sciri non debent, nisi cum peracta. Qui statim post convivium cibum evomit, ab eo nutriri non potest: & qui secreta pro-

66 M. ZVERII BOXHORNII
prodit, fructum eorum non capit,
quia secreta non mansere. Si arca-
num est, cur alteri patefactum? An
ut contineret? Similem tui arbi-
trare, qui continere non potuisti, &
si non sit in te exemplum habet,
quod sequatur. Imo secretum non
putabit, qui à te accepit. Neque
enim tale videtur, quod quis præ-
ter te novit. Sic ut dum aliis tra-
dis non commendes secretum, sed
propales. Minimum hic cum aliis,
cum nobis multa loquamur. Quæ
enim aliis dicuntur arcana non sunt;
quæ nobis, manent, quæ fuere. Il-
la nec gaudio, nec metu, nec spe,
nec amicis extorquenda. Scire enim
hæc debemus, tanquam ignoremus,
imo ignorare, tanquam sciamus.
Arcanum si soli tibi commissum, si
solus exequi potes, solus habeto.
Si aliis, quorum interest, proden-
dum, non statim prode, sed cum
usus & necessitas cogit. De ipso
exe-

exequendi arcani momento & articulo loquor. Quæ enim diu multi sciunt, mox nemo ignorat. Sola illa hic certa fides, quam quis sibi tantum habet. Ita ne quidem filio suo Antigonus rex, sed nec togæ suæ Cælius Metellus credebat. Non linguæ tantum, sed animo frænos hic impono. Qui lingua tacuit, sæpe animo loquutus est, & vultu prodidit, quod animo loquebatur. De externis quibusdam notis ago, quæ nonnunquam indicia eorum, quæ vel agimus jam, vel cogitamus. Ovidianum est.

Sæpe tacens vultum, verbaque vultus habet.

Sic ut non tantum hoc tacere sit, verba non efferre. Sæpe quis videt in nobis, quod non audivit, & ideo audisse se putat, quia vidit. Quamquam qui videt, conjicere tantum potest, quod qui audivit certo sibi persuadet. Adeo ut longe gra-

68 M. ZVERII BOXHORNII.
gravius sit audiri, quam videri. Au-
dire nos ipsos præstat, & tacere.
Vnam linguam natura dedit, pauca
loquamur; duas aures, sæpe arri-
gamus. Quas, si nescitis, inter deas
antiqui habuere. Forte quod hac
parte ad Deos maxime accedere se
putarent, qui audiunt quidem mor-
taliū preces, sed non loquuntur.
Ridebitis haud dubie aures quoque
inter Cælites à me numerari. Sed
antiquitatem sequor, quæ in lapide
pro me loquatur. Is Patavii apud
Ramnufios sic habet.

A V R I B V S

B. D. D.

P E T R V S I A

P R O B A

M A G I S T R A

G A L G E S T I

H E R M E R O T.

B. D. D. *Bonis deabus dedicabat, in-*
ter-

terpretantur eruditi. Solis igitur auribus inter reliquas corporis partes contigit Dearum numerum augere, & ita, ut bonæ dicerentur. Inde tot honores ipsis delati, tot ornatrices auricularum. Romæ legitis, quod ante sæcula aliquot scriptum est, ut cum loqui desissent veteres illi, marmora docerent.

IVLIÆ. ♀. LIVIÆ. ♀. AVGV.
 A V R I C L Æ
 O R N A T R I X.

Injurius certe in earum numen Dionysius tyrannus fuit, quem cum pro amico Aristippus ad pedes ejus prostratus interpellaret, in pedibus aures habere dicebat. Nec mirum si illas contempserit, qui toti cælo illudebat. Aures tamen Deæ sunt, in quarum censum lingua non venit. Adeo ut divinum
 magis

magis sit audire, quam loqui. Ita tamen tacendum, & audiendum est, ut aliquando loquamur, ne frustra audivisse videamur. Et Fabulanum, & Ajum, & Loquutium, sermonis præfides Deos, prisca etiam habere. Linguæ diis sacræ, & victimarum in ignem, sacrificii loco, jam tum Homericis temporibus conjectæ, quod eam optimam corporis partem existimarent. Ut non sine numine hoc ipsum sit, loqui. Amyclæ silentio periere. Causam aliam ex me non quærite. In hostium manus non incidissent cives, si forent loquuti. Nec multis hic ero. Dum tacenda audivistis, quæ loquenda ignorare non potestis. Bene loquutus est, qui quædam tacuit, bene tacuit, qui quædam est loquutus. Imo tacere subinde nihil aliud est, quam loqui. Qui tacet consentit apud juris auctores, & Parmeno Terentianus;

Tacent

Tacent, satis laudant:

Non ergo nimium hic loquendum, ne post mortem æterni silentii pœnam Rhadamanthus imponat. Nec enim silentes defunctorum omnium manes, sed eorum tantum, qui loquendo hic silentium meruerunt. Sic ut consultum linguis apud inferos videatur, quæ, dum viverent, dicendo aut attritæ, aut defatigatæ. Claudianum audite:

Qui justo plus esse loquax, arcanaque sœvit

Prodere, piscosus fertur victurus
in undas,

Ut nimiam pensent æterna silentia
vocem.

Nec interea nimis tacendum, ne silentio hic pereamus. Ita Socrates loquutus est, ut in dicendo vel necessitatem, vel opportunitatem videret: ita Cato, ut nullum verbum emiserit, de quo doleret.

X.

Post fata superstes.*Post*

Post fata superstes.

Ignis cineri suppositus, & qui exstinctus videbatur, eruitur tamen, & quæ sepulta fuerat, vim explicat. Haud aliter principes, postquam exempti rebus humanis, & vivere simul atque imperare desierunt, post fata etiamnum superesse debent: & possunt, dum post se conditos accipiunt destinatum ante successorem. De illis ago, qui acceptum à majoribus principatum, non expectatis aliorum suffragiis, in posteros transfundunt. Principes mortales, quia ut ut supra homines positi, non tamen extra fragilitatem humanam: Respub. æterna, quia licet hi aut illi fuerint, continuo tamen sunt, qui sequantur. Hoc ipsum etiam plantis natura dedit. Semen relinquunt illæ, cum pereunt. In quo non quidem ipsæ, sed earum spe-

cies renascuntur. Mori omnes natura voluit, ultra mortem vitam proferre jus & ratio invenit. De ultimis morientium tabulis loquor, quibus mandatur, quod factum volumus & ipsimet nostri superstites sumus. Auctoritatem votis nostris addimus, etiam cum præstare non quimus. Sic quasi futura, contra philosophorum opinionem, curamus. Chartæ, ceræ, mutæ quædam litteræ nomine nostro cum posteris loquuntur. Nemo postrema hæc vota non exsequitur, nisi qui peccat in pietatem. Cum ipsis morientium oculis, cum elabentis animi singulibus haurimus, post emissum spiritum, post corpus & ossa condita æstimamus. Ad obsequium omnes aut pænis, aut præmiis invitantur. Nemo hic sibi metuat, nisi qui aut legum, aut sui ipsius non habuit rationem. Pater filium præterijt.

Vota ejus exitura non consequuntur. nam contra naturam fecit. Titius bonorum suorum hæredem Cajum instituit, sed testes non adhibuit. non fiet; quippe contra leges peccavit. Irus cadaver suum balsamo inungendum & mausolæo imponendum mandavit. nemo faciet: quia & tenuitatis suæ non meminit, & assem non reliquit. Maro Æneida suam flammis exuri voluit. Augustus intercessit. Dignū enim opus erat quod ætatem ferret. Cætera & de pera sua atque dolio Diogenes, de passere suo Lesbica, de ineptiis suis Volsinius potuit testari. Nullus hoc unquam homini denegavit. Cuivis præstatur, nisi quis sceleribus suis hæredem fiscum fecerit. Nemo fere philosophorum, qui dum superesset, & scholæ, & nominis, & sectæ hæredem non adornaret. Democritus ut atomos, Pythagoras ut

76 M. ZVERII BOXHORNII
abstinentiam à fabis, alii, ut alia
ejusmodi febriculosa commenta ad
posterios propagarent. Nec aliud
principem hic decere existimamus.
Cura illa tanto magis eum tangit,
quanto majora tenet, & modera-
tur. quam qui negligit, non curat
principatum sed omnium rapinis
exponit. Nam dum deest, cui de-
betur, quivis invadit: & accipit,
non qui meruit, sed primus occupa-
vit. Ut derelicta loca in ejus pote-
statem veniunt, qui primo ingressus
est. Sic ut dum de imperio con-
tendunt multi, omnes subinde pe-
reant, quia unus non destinatus.
qui nullo negotio aut scribi potest,
aut nuncupari. Hoc pacto facile
magnis malis obviam itur, & ad-
huc regnat, quamvis fato functus,
qui dum viveret, sibi alium suffe-
cit. quemadmodum in liberis suis
parentes jam mortuos superesse ex-
istimamus. Præsertim si eos secun-
dum

dum exemplar suum & mores
 composuerint. Longe aliter atque
 Hippocrati evenit, qui in filiis suis
 non supervixit, cum stolidissimos
 haberet. Capita, quæ cerebri va-
 cua stupor oppleverat, hellebo-
 ro purgare non potuit, & plane
 medicorum in filiis ars defecit.
 Quo ipso non semel reges labo-
 rant. Quod Antoninus optimus
 non fuerit imperator, filius fecit.
 quem regni, non virtutum hære-
 dem accepit. Et successores multi,
 haud principes gignunt. Non enim
 princeps ille est, qui succedit,
 sed qui ita se gerit, ut non tam ex
 principe, quam principatui natus
 videatur. Non contendam hic præ-
 stetne nasci, quam eligi. De quo
 acrius in scholis, quam de imperio
 in repub. certatur. Nisi quod hic
 homines, ibi tantum argumenta ju-
 gulentur. Nascuntur alibi princi-
 pes, alibi eliguntur. Bene nasci-

78 M. ZVERII BOXHORNII
tur, qui eligendus fuerat, etiam-
si non natus. Bene eligitur, qui
nisi electus jam esset, nasci debuif-
set. Vbi quis nascitur, sæpe natu-
ram, ubi eligitur, sæpe suffragia
damnamus. Gignendi tamen hæ-
redes aut destinandi. Si geniti ad
naturam educatio, & virtus acce-
dat. Si destinandi, non nisi qui ca-
paces. imo etiam, qui nobis me-
liores. Quibus augetur gloria no-
stra, non cadit. Eo enim minor
nobis est, quia major, & à nobis
destinatus. Ut ut enim nos non ita
magni, dum majorem relinqui-
mus, maximi sumus. Paucis dicam.
Proximus omnium optimus. Et si
optimum ignoratis, Plinium au-
dite, ubi optimum commendat.
„ Iustisne de causis S. P. Q. R.
„ optimi tibi nomen adjecit? para-
„ tum id quidem & in medio posi-
„ tum, novum tamen scias nemi-
„ nem antè meruisse, quod non
„ erat

erat excogitandum, si quis me-
 ruisset. An satius fuit felicem vo-
 care? quod non moribus, sed
 fortunæ datum est. Satius mag-
 num? cui plus invidiæ, quam
 pulchritudinis inest. Adoptavit
 te optimus Princeps in suum,
 Senatus in optimi nomen. Hoc
 tibi tam proprium, quam pater-
 num, nec magis definite distin-
 cteque designat, qui Trajanum,
 quam qui optimum appellat, ut
 olim frugalitate Pisones, sapien-
 tia Lælij, pietate Metelli mon-
 strabantur, quæ simul omnia uno
 isto nomine continentur. Nec
 videri potest optimus, nisi qui
 est omnibus optimis in sua cujus-
 que laude præstantior. Merito
 tibi ergo post cæteras appellatio-
 nes hæc est addita, ut major. Mi-
 nus est enim Imperatorē, & Cæ-
 sarem, & Augustum, quam omni-
 bus Imperatoribus & Cæsaribus,

„ & Augustis esse meliorem. Ideo-
„ que ille parens hominum Deo-
„ rumque optimi prius, deinde ma-
„ ximi nomine colitur. quo præ-
„ clarior laus tua, quem non mi-
„ nus constat optimum esse, quam
„ maximum. Asssecutus es nomen,
„ quod in alium transire non pos-
„ sit, nisi ut appareat in bono Prin-
„ cipe alienum, in malo falsum.
„ quod licet omnes postea usur-
„ pent, semper tamen agnosceretur
„ ut tuum. Etenim ut nomine Au-
„ gusti admonemur ejus, cui pri-
„ mum dicatum est, ita hæc opti-
„ mi appellatio nunquam memo-
„ riæ hominum sine te recurret,
„ quotiesque posteri nostri opti-
„ mum aliquem vocare cogentur,
„ toties recordabuntur, quis merue-
„ rit vocari. Nec aliter Alexander.
Is cum à fato suo abesset propius,
quem tot regnorum hæredem ha-
bere vellet rogatus, optimum no-
mina-

minavit. Sed deliquit quod quem
 è suis optimum crederet, non in-
 dicarit. Nemo hic aut inofficiosi
 querelam instituit, aut de testibus
 cæterisque solemnibus non adhibi-
 tis loquutus est. Verba testatoris
 & simul bona vexabantur. Libet
 hanc controversiam nunc meam fa-
 cere, quia propius huc spectat, &
 tot ante me sæculis nata, usum ta-
 men adhuc habet. Discant ex eâ
 principes non optimum modo,
 sed hunc, vel illum, qui talis, hæ-
 redem nuncupare. Fateor, nemo
 jus interpretandi, nemo responsa
 dandi potestatem mihi unquam fe-
 cit. Nec tamen mihi hoc, vel aliis
 fraudi esse velim. Gratis disputo,
 & quia hic locus necessitatem im-
 ponit. Dixit Alexander:

OPTIMVS REGNORVM MEO-
 RVM HÆRES ESTO.

Nemo solemnia quæsiuit, ut dixi,

& nemo jam quærat. Quæ postea plura inventa, cum pluribus malis sæculum laboraret. Sufficiebat dixisse, & voluisse. Nec tot impendiis tunc testamentorum tabulæ constabant. Quemadmodum Lucius Titius olim cœpit :

LUCIUS TITIVS HOC
 MEVM TESTAMENTUM
 SCRIPSI SINE VILLO IV-
 RISPÉRITO, RATIONEM
 ANIMI MEI POTIVS SE-
 QVVTVS, QVAM NI-
 MIAM ET MISERAM
 DILIGENTIAM : ET SI
 MINVS ALIQVID LEGI-
 TIME MINVSVE PERITE
 FECERO, PRO IVRE
 LEGITIMO HABERI DE-
 BET HOMINIS SANI
 VOLVNTAS.

Ita tantum loquutus est Alexander. Breviter quidem & bene, quod optimum dixerit, obscure, & male, quod quis suorum optimus esset, aut non dixerit, aut ignoraverit. Proinde itum hic in partes. quippe de amplissimâ hereditate agebatur: non de parte dimidia, quarta, aut sextante. Cum unum regno Magnus destinaret, quivis se dominum putabat. Vnum dixerat & omnes de hæreditate disputabant: nec disputabant tantum, sed acriter certabant, per similtates, bella, sanguinem, cædes, ut se optimos non esse indicarent. Atqui Dij vestram fidem! quid apertius dixisse poterat Alexander? Non erant oracula impedita, qualia aut Sybilla, aut percussî vates solent recitare. Non quærebatur, ubi quis quadrupes primum, mox bipes, deinde tripes nasceretur: ubi calum treis ulnas pateret: ubi flores nominibus re-

gum inscriberentur: ubi Ælia Lælia Crispis, quæ cum ubique esse dicitur, nusquam invenitur. Fateor, nec Titium, nec Cajum, sed optimum Alexander designabat. Sed tam sterile virtutum sæculum, ut optimum ignoraret. Vixerat tamen paulo ante Aristoteles, qui talem domi & in Repub. jam formarat. Optimus sibi quisque & proinde tot regnorum, tot gentium hæres videbatur. haud dubie pessimus futurus, si pessimum Alexander denotasset. Ita enim agitur cum animo humano, ut bona primum, si possit, aut speciem boni, aut denique malas artes regnandi causa ostendet. Satis plerisque est ad imperium pervenire, & quomodo perveniant, non curare. Quod hominum genus non aliter imperium tenet, quam accepit. Sed in hoc æstu animorum optimus Perdiccas videbatur. Quippe jam moribun-

dus

dus Alexander spe vitæ deposita:
 propius admissis amicis, detractum
 digito anulum Perdiccæ donavit.
 Quamobrem etsi non dictus hæres,
 indicio tamen electus videbatur.
 quasi vero aut annulus, aut diade-
 ma, aut sceptrum, aut reliqua im-
 perij insignia regem & quidē opti-
 mum potuissent præstare. Cum an-
 nulo igitur totius imperij hæredi-
 tas ad Perdiccam non venit, quia
 dignæ optimo principe virtutes si-
 mul non transfundebantur. Nisi
 peculiare aliquid habuerit, ut ille
 Gygis, qui oculos fascinabat. Qui
 fundum mihi legavit, statim agri-
 colam non facit, sic qui anulum
 donat principem non reddit. Li-
 ceat cum Stoicis paululum hic lo-
 qui, ad eximendam opinionem,
 quæ de Perdicca omnium animos
 infedit. Quædam in potestate nostra
 sunt; quædam non item. hæc æter-
 na, & animi, illa externa, non
 nostra,

86 M. ZVERII BOXHORNII
nostra, & fortunæ nominamus. An-
nulum Alexander donavit, quem
manu sua tenebat, non regias
virtutes, quas & ipse summas non
habebat, & si habuisset non potuif-
set aut codicillis aut testamento
Perdiccæ dare. Nisi simiam ho-
minem dixeris, quia cultu huma-
no incedit, aut stupratorem Ledaë
Iovem neges, quia sub cygno la-
tebat. Quemadmodum rex esse
sine sceptro potest, ita rex statim
non est, ne dicam optimus, qui il-
lud accepit. Miseret me quidē Per-
diccæ. Sententiam tamen dicam,
non illam Romanam in rebus du-
bijs, NON LIQUERE, aut pro
relligione veterum, ME ARBI-
TRARI, sed semel, & certo:
Perdiccas causa cadit. Annulum
non hæreditatem accepit. Annu-
lum autem, sive quia Indiam de-
bellaverat, sive ut corpus Alexan-
dri Hammonem ferri, cælestesque
ei ho-

ei honores habendos curaret. Falsus igitur Aristomenes, qui, ut harum rerum scriptor loquitur, advocata concione fatebarur quidem Alexandrum consultum cui relinqueret regnum, optimum vocavisse: indicatum tamen ab ipso optimum Perdiccam, cui annulum tradidisset. Neque enim solum eum adsedisse omnium, sed circumferentem oculos, ex turba amicorum delegisse, cui traderet. Placere igitur summam imperii ad Perdiccam deferri. Certe is mihi nec injuria, nec beneficio cognitus: ut nec gratiæ hic locus sit, nec offensionis. Si vultis, juratus dicam, & verbis S. P. Q. R. solemnibus. **Æ QUVM EST, IVSTVM EST, IVRO ME NIHIL HIC CONTRA LEGES FECISSE, NIHIL OPERA MEA FACTVM, QVO CVIVS QVAM SALVS LÆDERETVR, NEQVE ME**

PRÆ-

88 M. ZVERII BOXHORNII
PRÆMIUM AVT HONO-
REM EX SENTENTIA IN-
PERDITAM LATA CE-
PISSE. Expectandum adhuc aliis,
& hæres placebat, quem filium
forſan Roxane eſſet editura, quæ
ſextum jam menſem ex Alexandro
uterum geſtabat. Poſtumis etiam
caveri poſſe non abnuerim. Et li-
cebat jure Romano. Vnde in eo
conceptæ formulæ: SI FILIVS
MEVS ME VIVO MORIE-
TUR NEPOS EX EO POST
MORTEM MEAM NATVS
HÆRES ESTO. Poſtumi etiam la-
borabant. Unde; QUI MIHI
INTRA MENSES TRES
MORTIS MEÆ NATVS E-
RIT EX HÆRES ESTO. Sed
injuriã prudentiſſimo principum
faciunt, qui de nondum nato cogi-
taſſe eum volunt, cum optimum
designaret. Præſentibus quippe in-
ſtandum. Futura aut tempori aut
fortu-

fortunæ , aut aliis relinquenda.
 Qui de illis cogitat , quæ nondum
 sunt , illa sæpe corrumpit , quæ
 jam fuere. Potuit foeminam dare,
 potuit abortire Roxane , & lucem
 puer non videre in ipso utero , &
 vitæ aditu exstinctus. Quæ autem
 dementia dubiis , incertis , & for-
 san non futuris spe in imperij , & tot
 regnorum hæreditatem mandare?
 Quid si jam natus illis virtutibus
 fuerit destitutus , à quibus opti-
 mus princeps nominatur ? An ideo
 melior , quia filius , nec filius tan-
 tum , sed etiam æmulator Alexan-
 dri ? Nam ne Alexander quidem op-
 timus , qui levitate , iracundia , e-
 brietate vitam & imperium detur-
 pavit. At vero prodire in lucem
 adhuc debebat , quis Alexandri tan-
 tum virtutes de eo poterat sibi spon-
 dere ? In dubio adhuc natura , in
 dubio virtus erat. Poterat autem
 ab utraque esse defectus. A natura,
 ne lu-

90 M. ZVERII BOXHORNII
ne lucem, à virtute, ne imperium
haberet. Nec Roxane designabatur.
Fæmina enim, ut ut excelsi animi,
capacem tantæ magnitudinis, &
amplissimi principatus spiritum
non habebat. Et quomodo opti-
ma fuerit, quam melior sexus de-
fecit? Sed non ducum aliquem
optimi nomine Alexandro venisse
existimamus. Erant quidem illi, ut
magnus scriptor loquitur, tantę vir-
tutis, ac venerationis, ut singulos
reges putares. Quippe ea formæ
pulchritudo & proceritas corporis,
& virium ac sapientiæ magnitudo
in omnibus fuit, ut qui eos ignora-
ret non ex unâ gente, sed ex terrarũ
orbe electos judicaret. Neque enim
unquam antea Macedonia tam cla-
rorum virorum proventu floruit.
quos primum Philippus, mox A-
lexander tanta cura legerat, ut non
tam ad societatem belli, quam in
successionem regni electi videren-
tur.

tur, Non tamen optimi dicendi. Suis quisque malis laboravit, & invidendas virtutes nævis quibusdam infecit. Optimus autem est, cui ad istas nihil deest. Ita optimus quisque videri volebat, & ignorabatur; non aliam ob causam, quam quia non erat. Olim jam dictum & verum fuit, *Plures mali*. Et ut quanta malorum multitudo sit scire possitis, bonos, ut non dicam de optimis, numerate. Ignoscite libertati meæ; mortales. Asclepiodorus è Græcia olim in Syriam profectus, tres tantum viros bonos, apud Antiochenes Ilapium, Laodicenses Maretem, & Domnum, cognomento Aristidem, invenit. Sed in calculo errasse potuit Asclepiodorus, ac fere septem sunt, si Satyricum audimus.

*Rari quippe boni numero vix sunt
totidem quot*

Theba

*Thebarum portæ, vel divitis ostia
Nili.*

Et nunc vero pauciores.

*Nam genus hoc vivo jam decrefce-
bat Hon. ero.*

A quo tot sæculis distamus. Quo-
tiens de optimo quæsitum, quoti-
ens non inventum? & ubi invenisse
se putabant, quotiens erratum?
Optimam quidem aquam esse Pin-
darus asseruit. Forſan quod ex eâ
prodiſſe omnia cum Homero ſuo
crederet. Vereor tamen admo-
dum, ne hoc Bacchi ſacerdotibus
perſuaſerit. Et quî optima illa, quæ
orbem terrarum non ſemel inun-
davit? Æſopus vir, ita me Dii
ament, nulli veterum ſapientia
ſecundus, & qui in totam rerum
naturam altiffime penetravit, cum
ſervire videretur, nec ſerviret, ro-
gatus quod optimum ſimul & peſ-
ſimum eſſet, de linguis reſpondit.
Optimum tamen non dixit, quia
peſſi-

pessimum pariter erat; quod ipse
 non ignorabat. Et optimum & ma-
 ximum Iovem vocant. Sed an op-
 timus ille, cujus flagitia utrasque
 Poetarum paginas implevere? Pro-
 fecto si ille hominum & Deorum
 parens optimus dicendus non est,
 quia non fuit, quid de nobis futu-
 rum, qui extra cœlum habitamus?
 Aristomenes Milesius Græcorum
 optimus ab Apolline iudicatus fuit.
 Sed quo minus talem fuisse creda-
 tis, consulite annales. P. Corne-
 lius Scipio Nasica optimus dictus,
 non omnium tamen, sed Roma-
 norum. Sicut bonus tantum fue-
 rit, qui inter pessimos præstabat.
 Trajano optimi cognomen dela-
 tum est. Verum & poculis indul-
 gebat, & flagitio,

cujus vix audeo dicere nomen.

Historiam modo imperij ejus con-
 sulite, & invenietis. Ita plures non
 ex merito, sed adulatione tanquam
 opti-

optimi laudati. Ita optimi dicti, qui pessimiserant meliores, non qui præ cæteris bonis magnitudine virtutis excellabant. Tantum est optimum & esse, & audire. Non cum malis optimus comparandus est, sed bonis. Qui enim talis meliorem non habet. Et si habeat, optimus non est. Quanto plus meliori datur, tantum ab optimi laude discedit. Imo non optimus est, sed etiamnum malus. Dum non deest tantum, quod optimum facit, sed simul adest, quod in malo est, & abesse debebat. Optimum esse amplius est, quam aut mens nostra, aut sermo hic capit. Et optimus inter homines nunquam fuit, ac definire non possumus, quia optimi non sumus. Bene tamen Alexander, qui non tam optimum, qui non est, quam qui ab eo esset propius, tot regnorum voluit adire hæreditatem. Impru-

dens,

dens, quod talem è suis non nominaverit, nisi miserior forsàn, quod non invenerit. Et sic quidem nobis videtur. Caveant principes, & sequantur. Caveant ne incertum, sequantur ut optimum, prout fieri potest, hæredem faciant. Sic vivent adhuc, postquam obiere; & regno præerunt, postquam illud reliquere.

Rectè

XI.

Refta.

Refta.

Recta.

AD magna & excelsa adspirare quivis potest; non nisi rectæ mentes pertingunt. Recta autem mens est, quæ folius virtutis merito provecta altius, solam illam ubique ostendit. Plerique malistan- tum, quidam malis bonisque arti- bus mixti, alii, sed pauci admo- dum, rectâ viâ ad honores grassan- tur. Illi & se, & quibus præfi- ciuntur, stolide subvertunt. Tales enim in publico sunt, quales pri- vati esse debebant, priusquam se commendarent. Hi tanto pejores, quanto majorem speciem obten- dunt. Tertij illi satis se probant: & tanto magis probandi, quanto pauciores: dum veritas atque amor languent, nec excitantur: fides & ju- stitia precariam in illis animam tra- hunt, in quibus vigere debebant.

XII.

Inter utrumque.

Inter

Inter utrumque.

Q Vi equum regit, una manu frontem tangit, ne severitate nimia resultet, altera virgam, qua pertinaciam ejus expugnat. Ita subditi habendi; ut simul principes suos & amare possint, & revereri. Amare ob lenitatem, revereri ob severitatem. quod fiet si aut hæc illam, aut illa hanc non corrumpat; si lenitas majestatem, severitas quod equum est non excedat. Sic ut hæc duo principem constituent, amor subditorum & metus. Ille à bonis, hic à malis, ille per benevolentiam, hic pænas provocandus. Quanto magis ab his metuitur, tanto magis ab illis amatur. Quin vero ab iisdem & amari potest, & timeri. Timet quisque ne eum offendat, & quem suum, & cujus se amorem vult obtinere.

XIII.

Cede meliori.

Cede

Cede meliori.

VT sub majoris umbra enata
 & tenella adhuc arbor se de-
 flectit, ita Principes usurpandi, qui
 suos infra id etiam esse volunt,
 quod sunt, & habent. Nam magnitu-
 dini suæ deberi putant sua quemque
 vel ignorare, vel non profiteri.
 Non facienda hic omnia, quæ potes,
 & celanda, quæ jam fecisti. Tuum
 est hic debere, etiam cum solvisti.
 Dives est, qui principi suo debet: in-
 ops vero & miser, qui satisfecisse vi-
 deri vult, & satisfecit. Majorem
 principem cogita, quam est, & te
 ipso te minorem. Fortunam ejus,
 & tuam cogita. Illa tibi tanta sit,
 ut nec obstringi queat, nec expleri.
 Tua autem talis ut respondere non
 possit, & si possit, atque respon-
 derit, non respondisse videatur.

XIV

Festina lente.

Festi-

Festina lente.

Qui pullos nido exturbare
 vult usque dum volucres sunt
 non moratur; nec tamen ita festi-
 nat, ut eripiat, cum à matribus ad-
 huc foveri debent & educari. Sic
 tarditatem atque celeritatem indi-
 camus. Vtramque in bello quæri-
 mus, sed nobis, loco, hosti, tem-
 pori parem. Qui nimium hic fe-
 stinat incitato gradu ad exitium
 contendit: qui diutius moratur aut
 commodum suum, aut salutem in-
 termittit. In celeritate temerita-
 tem, in mora consilij inopiam de-
 testamur. Nec hic, nec ibi in rem
 nostram bene consulere possumus.
 Hic quia quo diutius hæremus, eo
 & pejora subinde amplectimur &
 bene ante cogitata damnamus, &
 hosti tempus pariter atque occasio-
 nem præstamus. Ibi quia quod præ-
 cipiti

cipiti animo parum bene consul-
 tum est, malam fortunam in even-
 tu experitur. In utroque tempera-
 mentum & prudentiam sequamur.
 Tēperamentum, ne in uno peccemus
 dum alterum declinamus; pruden-
 tiam, ut quid eorum factō opus
 sit, videamus. Fabius cunctatoris
 nomen accepit & laudatus est.
 quippe cunctatione sua Rempubli-
 cam servabat, cui jam Hannibal
 imminebat. Semel dicam lente fe-
 stinandum est. Nemo me contra-
 ria simul loqui existimet. Qui mo-
 ratur, cum res poscit, jam festinat,
 qui festinat cum oportet, satis diu
 moratus est. Qui moratur, ubi festi-
 nandum erat, currentem fortunam
 tarditate sua sistit. Qui festinat,
 ubi morandum est, in malo suo
 commoratur.

Alterum etiam hinc discimus:
 suffocanda initia seditionum, quæ
 ubi adultæ, & provectæ altius vix
 possunt

possunt cohiberi. Primo materies
 extirpanda, quæ nisi sublata reprimuntur quidem ad tempus mala, sed non penitus tolluntur. Renascitur enim subinde, quod causam adhuc habet. Ut in agris infelix lolium, quamvis decussum jam, postea adhuc prodit, quia radix non excisa. Secundo vires & animi eorum distrahendi, qui promoverent seditionem & poterant, & volebant. Distractæ vires, quæ animo, non loco; distracti animi, qui loco, non fide conjunguntur. Locus factus ut non audeant hic & illic, quod hic compositi omnes auderent. Animus facit, ut alter alteri non credat, nec proinde etiam sibi; quia solus esse qui non potest, & cum alio non vult. Tertio è medio tollendi, qui auctores sunt, aut si commode tolli non possint, unice laborandum, ut cæteri auctores sequantur. Non sequentur, si suspectos reddamus.

XV.

Respice finem.

Respice

Respice finem.

NON peccabo, si Reipub. administrationem cum Labyrintho contendam. Hic ambages multæ, & impeditæ, illa ardua, varia, & infinitis casibus se exponit. Ex hoc & illa pauci evadunt, quia rectam rationem ignorant. Multi in ipso initio impingunt, aut si hic bene rem gesserint, in cæteris destituuntur. Non aliam ob causam, quam quod tale non fuerit, quod bene cœptum existimabant. Bene cœpit, bene progressus est, qui ad finem attingit. Duplex autem ille, & quem relinquimus, & ad quem aspiramus. Ex illo hic dependet. In illo cogitanda, quæ fuere, in hoc, quæ jam sunt, ut eum, qui nondum est, obtinere possimus.

XVI.

Alter & idem.

Alter

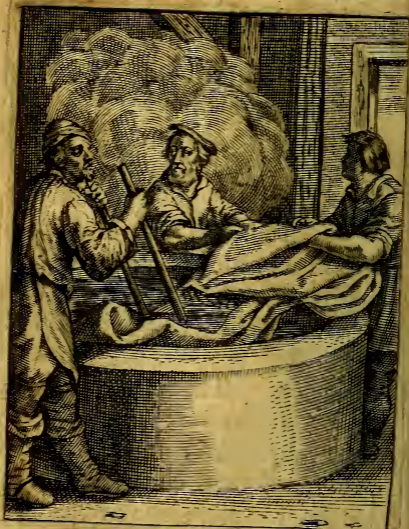
Alter & idem.

Quemadmodum sigillum ceræ
 impressum eandem ipsi vim
 prætat, quam habet: ita majesta-
 tem in fortunæ suæ ministros
 Princeps transmittit. Cum enim
 unius hic sit omnibus præesse, unus
 tamen omnia, præsens ipse, non
 possit moderari, in partem curarum
 vocandi, per quos ibi sit, ubi non
 est, loquatur ubi tacet, & , ut si-
 mul dicam, cum imperio agat, ubi
 oportet, & non videtur. Tantum
 est in majestate. Datur illa alii, &
 in potestate ejus manet, qui dedit.
 Idem tamen est hac parte, qui ac-
 cipit cum illo, à quo accepit. Prin-
 ceptus se in alium, alius se in princi-
 pem transfundit. dum ille per hunc,
 hic pro illo agit: ille commodata,
 hic acceptâ majestate.

Hoc age.

XVII.

Hoc age.

Hoc

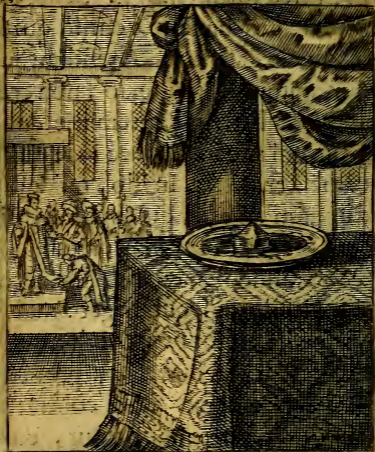
Hoc age.

Qui colore aliquo imbuere pannum vult, non intingit leviter, sed totum infigit. Sequi exemplum eos maxime velim, qui in Repub. versantur. Agendum id quod agitur, & nisi serio, non cœpisse præstabat. Agit autem ille, quod agitur, qui nec in illo, nec in se quidquam intermittit. In illo, quidquid ad bonum, in se, quidquid ad diligentiam facit. Hæc vana, nisi in illo laboret, illud non est, nisi hæc accedat. Nihil agit, qui friget: male, qui non ita, ut oportet. In utroque sedulitatem, in hoc etiam prudentiam desideramus. Bene consulendum, priusquam adoriâmur, cum vero cœptum est, serio instandum: Eum, qui bene consuluit, nunquam finis, qui serio institit, nunquam cœpti penitebit.

Sine

XVIII.

Sine cæde & sanguine pauci.

Sine

Sine cede & sanguine pauci.

Persuasum vulgo est hircorum sanguine adamantes confringi, & quamquam negant alii, nos tamen credere hic volumus, & simul principes docere. Quemadmodum Æsopos brutorum Rempub: fingit, quæ nunquam fuit, ut quid privatim, quid publice agendum mortalibus instillaret. Exemplum sequimur, & ex re incerta, quod certum est, probamus. Tyranni imago est, quam hic exhibemus, qui subvertit omnia, cum aut pater esse deberet, aut custos, sicut Plato loquebatur. Quare ut boni principes à suis amantur, ita mali timentur. Illi ob modestiam: hi ob crudelitatem: illi quia amant, hi quia non possunt non timere. Vnde peior horum conditio est, quam subditorum. Illi enim omnes, hi unum timent,

timent, & quot cives, tot hostes habent, non aliam ob causam, quam quod suis ipsi tales fuere. Miserrime vivunt, miserrime moriuntur: dum omnium vitæ insidiati, dum plures morti addixere. Qui aliorum sanguine se explere non potuit, suo satiatur. Legite execrationes Romanorum, qui libertatem maxime coluerunt, cum aut ab ipsis tradita, aut ab aliis esset occupata. PARRICIDÆ CADAVER VNCO TRAHATVR. TYRANNI CADAVER IN SPOLIARIO PONATVR. QVI OMNES OCCIDIT, VNCO TRAHATVR. QVI OMNEM ÆTATEM OCCIDIT, VNCO TRAHATVR. QVI VTRVMQVE SEXVM OCCIDIT, VNCO TRAHATVR. QVI SANGVINI SVO NON PEPERCIT, VNCO TRAHATVR. QVI TEMPLA SPOLIAVIT, VNCO TRAHATVR. QVI TESTAMENTA DELEVIT, VNCO TRAHATVR. QVI VIVOS SPOLIAVIT, VNCO TRAHATVR. QVI PRETIA VITÆ ACCEPIT, VNCO TRAHATVR. QVI PRETIA VITÆ EXEGIT, ET FIDEM NON SERVAVIT, VNCO TRAHATVR. QUI SENATVM VENDIDIT, VNCO TRAHATVR INNOCENTES SEPULTI NON SVNT, PARRICIDÆ CADAVER TRAHATVR. PARRICIDA SEPULTOS ERVIT, PARRICIDÆ CADAVER TRAHATVR. SICVT FECIT, SIC PATIATVR.

Ita ut scenam tyranni agunt, sic absolvunt. Par metus illi qui infert, & cui infertur. Sed ille metuitur, quam diu potest, hic metuit, quam diu vult. Et ut non diu velit, non odio tantum, sed legibus & præmiis provocatur. Audite quid indictum olim fuerit Athenis;

QUI TYRANNVM OCCIDERIT, OLYMPIONICARVM PRÆMIVM ACCIPITO, ET QUAM REM SIBI VOLET A MAGISTRATV DEOSCITO, ET MAGISTRATVS EI CONCEDITO.

TYRANNO OCCISO QVINQVE EIVS PROXIMOS COGNATIONE MAGISTRATVS NECATO.

Nam nemo non potest non odisse illum à quo odio habetur; non exitium ei inferre, à quo intētatur; non expectare, quod meretur. Quanto minus bonum principem extollunt subditi; quia talis modo est, qualis esse debebat; tanto magis tyrannum execrantur, dum, quo ibi minus laudis, hic plus culpæ, quia non est, qualem esse oportebat. Ita mali dominantur, quia vi cogunt,
omni-

omnibus exosi, & quia exosi, nunquam securi. Ubique & semper expectant, quod vel semel tantum commisere. Satellites juxta se habent, sed illos ipsos timent; in abdita secedunt, sed sibi soli non videntur. Et quasi alii desint, se ipsos persequuntur. Frustra Dionysius tyrannus cubiculum fossa cinxit: metum circumgestabat. Frustra in lectum ponte se recepit: se ipsum non exclusit, & non admissis alijs, admisisse tamen se credebat. Frustra, quod funestum caput tonsori committere non auderet, candente carbone capillos adussit: tandem obtruncatus est. Cum omnes metuisset, ab uno sublatus est. Sic ut gravior adhuc vita, quam mors fuerit. Proinde miser sibi tyrannus est, dum alijs esse vult. Sibi & dum vivit, nunquam securus, & dum moritur, non quia deficit natura, sed odio habetur.

XIX.

Fronti nulla fides.

Fronti

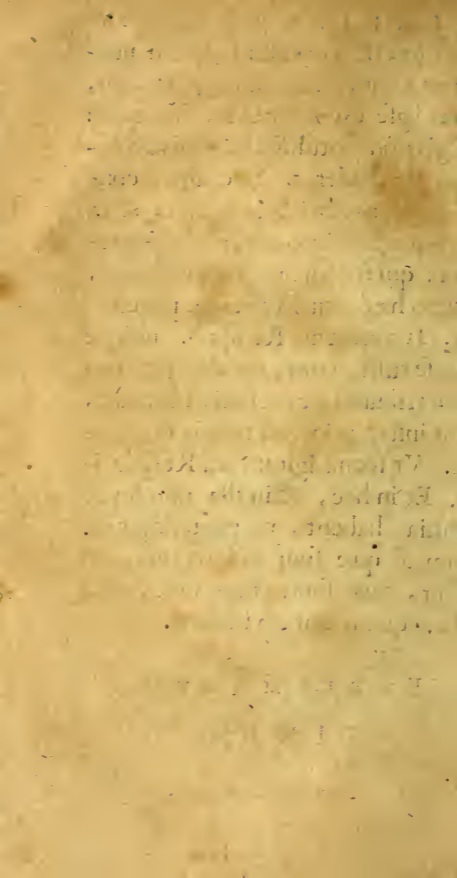
Fronti nulla fides.

S Cenam hic pingo, in qua personam quisque & accipit, & deponit, atque alius est, quam videtur. Sic ut proprium hic sit fallere, ut verissime dixit Plato. Nec aliter se habent Rerumpub. arcana, quæ artes potius, & umbras rerum, & simulachra Tacitus nominavit. In quibus aliud est, quam videtur, imo hoc ipsum non est, quod plerique credunt. Et fingitur quod non est, ut sit, quod esse debebat. Quippe ita cum populo est comparatum, ut speciosis nominibus inescatus falso credat, quod non crederet, si verum audiret. Sic à nutricibus suis infantes, à medicis ægri falluntur. Et qui sic agit, peccare non dicitur, quia peccare necesse est, ut idem Plato existimabat. Non ibo extra Rempub. Romanorum. Numa
cum

cum Egeria concubuit, quam nunquam vidit, & ab eâ leges accepit, quas ipse excogitaverat. Vt quod Regis non potuisset, numinis auctoritas persuaderet. Nec aliter consulti totiens libri Sybillarum, & eorum præscripto tam multa imperata: qui forsan nunquam exstiterent. Nemo hæc altius Tiberio penetravit. Is veterem Rempub. ubique præ se tulit, cum eam deleret: nomen tribunitiæ potestatis obtendit, cum instar principis omnia occuparet. Vt scena igitur, ita Respublica. Et in hac, & in illa non ita se omnia habent, ut prætenduntur. Nam si quæ sunt viderentur, non essent, quæ sunt. Iam sunt, quia alia, quam sunt, videntur.

E M B L E M A T V M

F I N I S.

MARCI ZUERII

BOXHORNII

ORATIONES

aliquot.

Habitæ in Academia

LEIDENSI.

F O R A

1825

MEMORANDUM

ORATIONS

Harvard Academy

1825

ORATIONS

ORATIO I.

DE

POLYMATHIA

SEU

Disciplinis veterum.

LIENVUM vobis videri non debet, Auditores, si augusta majestas hujus loci, & frequentissimus hic clarissimorum & amplissimorum hominum confessus, atque etiam ætatis & ingenij mei infantia metum dicenti incussere. Solent pictores in editiore loco collocare tabellam, in qua ad artis normam effigies delineata non est, ut intervalli longioris intercapedine operis mendosi fu-

cus adumbretur. Longe aliud mihi, hanc cathedram ascendenti, contigisse video. In ore atque oculis omnium dicendum est. Freti tamen benivolentia vestra, id, quod metuimus, etiam audemus. Nemini injuriam facimus, si omnibus Disciplinas veterum præferamus. Nonnulli eas, ut ineptas culpæ ausi sunt. Functi illi partibus suis: ego etiam pro virili meas opponam. Vetus & summum sapientiæ scitum est, **NIHIL IGNORARE**. Homines enim, ut ratione à pecudibus, ita ab hominibus cultu ingeniorum distinguuntur. Nemo proinde illum scientiarum orbem intra angustos nimis fines concludat. Eo se, quo Natura rerum, extendit. Divinarum & humanarum rerum cognitionem recte ipsi adsignamus. Corpusculum hoc videte; homines sumus: Animum videte; hæres quidam est & tradux Divinitatis. Quæ cælo,
terra,

terra, aqua, & toto hoc Univerſo continentur, in ſe complectitur. Quæ jam ab ipſo Orbe condito aut inventa, aut geſta ſunt, præſcribit. Hæc ipſa, quam naſcentes tangimus, tellus, hic aër, quem primo reſpiramus, hæc aſtra, quæ videmus, hic fermo, qui linguam primus reſignat, totidem ſapientiæ partes fecere. Quorum omnium cognitionem aut à veteribus traditam accepimus, aut illi ipſi poſteriorum ingeniis excutiendam reliquere. Quæ, ſi ex uſu humani generis, & fieri poſſit, indaganda. Cætera, quæ ſupra vitam & ingenium noſtrum ſunt, tuto ommittenda. Stultum eſt iis inquirendis inſudare, quæ nunquam ſumus inventuri. Fruſtra in iis laboramus, quæ non capimus. Quæ quotiens petimus, vota nobis denegamus. Satis ibi ſcire eſt, quod neſcimus: in cæteris didiciſſe, quæ ignoramus. Loqui & Agere primum eſt. Hoc

Omnium animantium , illud solius
 hominis est: utrumque cum rerum
 exordio cœpit. Sic Grammaticam
 simul & Historiam accepistis. Fru-
 stra nos verbis fatigamus. Ignoscant
 mihi Reipublicæ Litterariæ ma-
 gnates. Grammaticam dixi; & eo
 nomine omnia audivistis. Aliam
 enim Technicam, aliam Criticam,
 aliam Historicam veteres illi Sapi-
 entia Magistri tradidere. Pudet
 me hujus sæculi. Earum artium, qua-
 rum scientiam nobis adrogamus, no-
 mina nescimus. Technica & Criti-
 ca verborum est. Illa nexus eorum,
 hæc elegantiam docet. Quidquid
 in litteris eruditum est, locum hic
 habet. Historia autem rerum est:
 quæ per ætates suas, velut quos-
 dam gradus, devoluta, quot dein-
 ceptis sæcula, tot incrementa, quot
 orbis, tot partes accepit. Quam nec
 intra angustos adeo fines antiqui
 conclusere, ut res gestas tantum
 enar-

enarrandas ipsi adsignarent, nec tam late nos diffundimus, ut nullis certis terminis descriptam existimemus. Frustra viam sternimus, quæ metam non habet. Natura, utut latissime se expandat, infinita tamen non est: parem autem Historia cum Natura finem accepit. Quæcunque de terrarum, maris, & fluminum situ, hominum aliorumque animantium, arborum & lapidum naturis externarum gentium formis, ac denique illâ omnium rerum varietate veterum scripta extant, ad hanc classem revocamus. Gesta priorum temporum fere ignorantur, deficientibus ingeniis, quæ eorum gloriam ab ætatis injuria vindicarent. Quæ ante Deucalionem, & Trojam captam facta sunt, nescimus: & tamen eodem anno, quo Deucalion vixit, & Troja capta est, nati sumus. Fidem mihi non habebitis, Auditores; sed falsi estis Ma-

thematicorum præceptis, qui unius aſtri, quod Solem appellant, reditu, annum circumſcribi docuere. Verus enim ille, quem & Magnum, & Vertentem, & Mundanum appellant, quindecim ejuſmodi annorum millia complectitur. Hector & Vlyſſes, quos vos veteres & antiquos fingitis, non ſolum eodem anno, quo nos, ſed ſere menſe exſtitero. Imperia tamen & bella eorum longe ſupra memoriam noſtram ſunt, Naturæ iniquitate, quæ, tamquam noverca, omnem vitam noſtram ne intra decem quidem ejus anni horas arctavit. Non tam quid olim fuerit, quam quid non fuerit, ex iis, quæ inſequutis temporibus facta ſunt, ſcimus. Si Troja à Dardano condita eſt, certum eſt, ante Deucalionem non fuiſſe. Si Ariſtoteles cum magno illo Alexandro vixit, profecto Achillem non educavit. Progreſſa mox longius terrarum ætas,

cum

cum novis & vegetis mortalium ingeniiis, novas etiam artes substituit, & jam inventas exornavit. Ut animæ nascentibus, ita singulis peculiare quidam & fatales genij dividuntur. Eadem spectamus astra, & idem omnes Orbis involvit, quam impari tamen gradu ad Sapientiam grassamur? Quibus clarissima omnium sæculorum ingenia vel indagandis, vel explicandis diu nequidquam incubuere, sæpe aliquis è mediâ Romuli fæce absolvit. Unde factum, ut eodem omnia momento aut cogitata, aut inventa non sint. Multorum sæculorum res fuit. Non nisi longo temporis & ingeniorum tractu ad arcana scientiarum perventum est. Sic Philosophia nata; & illa, quæ Naturæ interpretationem ac remotarum ab oculis rerum investigationem, & illa, quæ rectam domesticarum & publicarum rerum administrationem, sibi vendicavit.

Idem illud tempus flagitat, ut ad Grammaticam & litteras nostras redeamus. Sermo primum est. Hunc cultus ejus, quem Eloquentiam vocant, excepit. Hanc aut artis tantum præceptis, aut etiam numeris adstrinxere. Sic Oratores & Poëtas accepistis. Primum illorum institutum fuit, ex præscripto rationis commovere; horum etiam lenociniis numerorum delectare, omnium autem ea, quæ facta vellent, persuadere. Alterum ad necessitatem, alterum etiam ad voluptatem fuit. In omnibus rei publicæ & privatæ agendæ præcepta, & simul heroicarum omnium virtutum exempla. Ad Oratoriam enim & Poësin nemo, nisi artium omnium & scientiarum præsidio probe instructus, accedebat. Poetæ certe divinarum & humanarum rerum erant consulti. Sacra, sed fabulis involuta, non alij olim profitebantur. Quot eorum verba;

tot oracula. Ab his genus & consilia Deorum, ævi omnis abstrusam vetustatem, magnorum Heroum facta, & ab his exempla, atque adeo sacram omnem & profanam eruditionem petebant. Nulla enim scientiarum pars est, quam Poetæ non sunt complexi, & in eorum libris hodieque non habemus. Soli illi famam atque nomen Sapientiæ sustinebant. Hæc illa artium Cyclopædia est, quam tantopere, & adfectabant Veteres, & habebant. Hæc illa litterarum Respublica est, in qua non septem tantum, sed ævi omnis Sapientum confessus leges & metam Sapientiæ nobis præscribit; non per plebiscita, aut Senatus consulta, aut Principum Placita, aut Prætorum edicta, sed divina illa tot præstantium ingeniorum monumenta, quæ jam ab infinitis supra memoriam nostram sæculis inscripta albo Æternitatis incorrupta ad nos perve-

132. M. ZVERII BOXHORNII
nere. Ad severiores disciplinas sine
hoc comitatu frustra contendimus.
Vnam illarum artium si prætermittimus, nihil est, quod cæteras omnes scimus. Orbis non est, nisi omnibus partibus circumscriptus: sic nec ille scientiarum, nisi omnes complexus. Nihil perfectum est, in quo vel aliquid desideramus. Totum nihil aliud est, quam omnium partium compages. Totum non est, si earum minimâ destitutum. Frustra miramur aurum in comas Galatææ, violas in palpebras Veneris, ignem in pupillas Palladis, argentum in pedes Thetidis, ostrum in genas Virginis, rosas in digitos Auroræ, ab emotis animo Poëtis translatas, nisi in unaquaque earum sit. quod in singulis prædicamus. Videte hanc artium & disciplinarum omnium Pandoram. Quam consummata & perfecta est, illa, licet sæculorum vetus, integritamen adhuc ævi Matrona? Omnibus

bus simulachris emendatior. Comarum structura est, qualem Aspasiae modestia; frons, qualem Liviae prudentia, supercilia, qualia Sulpitiae majestas; oculi, quales Corneliae patientia; genae, quales Lucretiae verecundia; cervix, qualem Porciae constantia; amictus, qualem Plotinae frugalitas sua concinnavit. In summas angustias redactum me, Auditores, sentio. Cogor hic sub ipso onere paullisper considerare. Vos tantum animo addite, quantum voce non effamur. Quidquid cogitaveritis, supra majestatem ejus non erit. Si modo divinam illam & augustam speciem mortalibus oculis inferret, quantum, putatis, amorem & venerationem sui apud generosas mentes excitaret? Quanta omnium in se vota traheret, quae delectaret exsolvisse. Musae omnes virgines sunt; & tamen velut quodam matrimonij nexu inter se conjunctae; quas

quas qui disjungunt, næ illis stuprum
 intulere. Digni certè in quos ex
 Lege Iulia severissime animadverta-
 tur. Nemo autem de temporis angu-
 stia, quasi tam multis addiscendis
 non suppeteret, querelam hic insti-
 tuat. Singulis, fateor, horarum mo-
 mentis alligamur. Tempori tamen,
 si diligentiam nostram præcedat, ser-
 vimus; si sequitur, imperamus. Ne-
 mo scientiarum diversitatem obji-
 ciat. Neque enim iis accedendum
 puto, qui per singula disciplinarum
 genera simul vagantur. Omnia dum
 scire se putant, singula ignorant. Di-
 sciplinarum aliæ primæ sunt, aliæ se-
 cundæ. Per illas, tanquam per gra-
 dus ad has pervenitur. Sine hoc du-
 ctu frustra ad metam imus. Et dum
 recta ad Sapientiam tendere nos pu-
 tamus, per longinqua atque avia
 palamur. Magnum studiorum com-
 pendium est, eorum rationem non
 ignorare. Sic veteres animum Sa-
 pien-

pientia induere. Sic ad gloriam graf-
 fabantur. In Sapientiæ studiis nihil
 agere, & nihil esse, perinde judi-
 cabant. Hoc comitatu instructi fo-
 ro & Reipublicæ tuto se commit-
 tebant. Hac parma præcincti adver-
 sus omnem Fortunæ vultum stabant
 immoti: ac difficillimis temporibus,
 pace belloque, constantiæ erant ad-
 versus vim omnem invictæ. Quam-
 vis ad tot miseriarum scopulos alli-
 si, nunquam tamen fatiscebant. Imo
 vero incendia temporum igne ani-
 morum exstinguebant. Ex publica-
 rum rerum naufragio, in hunc Sa-
 pientiæ portum se receptabant. Hunc
 fructum cultoribus suis Musæ præ-
 stant, tanquam acceperint, quæ de-
 derunt. Sic pauperem Curium, sed
 divitibus imperantem, sic severos
 Catones, gentem Fabiam, fulmina
 Scipionum, & totum illum Trium-
 phalem Senatam accepistis. Scipio
 certe ut loquitur disertissimus Ro-
 mano-

maiorum , tam elegans liberalium studiorum omnisque doctrinae & auctor & admirator fuit . ut Polybium Panætiumque, præcellentes ingenio viros, domi militiaeque , secum haberet. Nemo melius intervalla negotiorum otio dispunxit. Semper aut pacis , aut belli serviit artibus , semper inter arma ac studia versatus, aut corpus periculis , aut animum disciplinis exercebat. Agricola fori studia & civilium artium decus in id fastigium extulere. Sed ab hoc instituto nos magnis passibus descivimus. Longe post primum est , quidquid est secundum. Olim non tantum quæ scribebant , legebantur, sed quæ agebant. Præclarum autem doctrinae genus est , cum vitam moresque in exemplum posteris damus. Nos flores scientiarum contenti sumus. Fructum nemo habet. Larva inutilium studiorum decepti , splendorem in umbra , quærimus, herbam in saxo
& , ut

&, ut vivamus, vitæ duntaxat instrumentis occupamur. Quid litteræ, si tantum litteræ sunt? Quid proceræ & frondosa arbor, si infæcunda? Quidquid solam habet voluptatem aut inutile est, aut damnosum. Imo ne florem quidem scientiarum habemus. In cæno & fæce divinum hunc spiritum volutamus. Ad tumores vanos, & argutiolas ineptas delapsi sumus: quæ maxima orationis vitia omnibus insequentis sæculi auctoribus, & nobis quoque, fato quodam eloquentiæ & Imperij Romani simul ruentium, adhæsere. In umbra tantum priscae illius Poësis vivimus, torpore non solum difficiles, sed languidi & insuaves. Omnis conatus noster insidias quasdam auribus facit, animum non capit. Scilicet in divinam hanc partem nostri vis quædam divina valet, quæ in nostrâ se Poësi hætenus quærit, non invenit; in veteri fuit, & excelluit. In
hac

hac rerum universitate nihil fixum est, & eodem motu etiam artes inquietantur. Ut syderum, ita disciplinarum quædam vices. Et nascuntur, & florent, & senescunt, ac tandem occidunt. Disciplinæ omnes tot præstantium ingeniorum cultu in Græcia molliter educatæ, in Italia robur ac lacertos accepere. Virilis earum ætas sub Augusto usq; ad Trajanum fuit. Post quem infelicitate temporum consenuere. Donec ad insaniam delapsæ, aliquamdiu in ea consistere. ut anus solent, quæ quo ætate provehuntur altius, eo largius delirant. Sed ut læta abeunt, ita mœsta non semper sunt. Ille genuinus litterarum splendor uno alterove ante nos natos sæculo denuo emerfit, cum ignorantia fatias majores nostros cepit. Quemadmodum autem non nisi sensim ab origine descitum, sic non nisi per gradus ad hanc, quam nunc habemus, majestatem

perventum est. Ut magna difficile resurgunt, cum semel de fastigio decidere. Omnis nationis, ordinis, ætatis homines omnem ingeniorum vim ad instaurandum conservandumque publicum egregium litterarum contulere. Sic densissima illa caligo, quæ omnes disciplinas infederat, politioris litteraturæ sole discussa est. Quid diutius in hac luce cæcutimus? Quid ignorantia diutius incubamus, non nisi torpentem atque informem animum exclusuri? Sed aliter plerisque quidam Sipientiæ sicarii persuasere. Alios litteras ignorare volunt, ne ipsi, ad servandam Sipientiæ famam, ea cogerentur addiscere, quæ cum magno studiorum fructu, & gloria alii didicere. Grave litterarum nomen inter otiosos, qui, misso illis repudio, sua admirantur, & se sibi ipsis tantum componunt. Eruitionem simul jactantes, quam proscribunt; iisdem vitiis contacti quæ
pa-

parant ulcisci. Famam, quam per ingenium consequi non possunt, labe litterarum sollicitant. Hæ causæ illis animis calumniandi fecere audaciam. Sed frustra in iis exagitandis nos fatigamus. Gloriam litterarum deprimimus, cum earum hostes debellamus, ut qui lutum calcant, ab eodem inquinantur. Sui ipsi periculo insaniant. Litteræ sibi ipsis præsidio, supra fortunam eorum & latratu positæ sunt. Minas eorum securæ despiciunt, stultitiâ immotæ contemplantur. Calumniæ sunt, quæ neque tegunt, neque vulnerant. Styli adhuc ferrum nobis est, & in hoc omnia. Ganniant alij, quantum volent, nunquam Hercle efficient, ut liberum nobis non sit, non efferre, quod non probamus, non laudare, quod non sentimus. Si aliud nihil, certe hos titulos, has de sæculo manubias, hæc spolia, has exuvias reportamus. Surgite tantum Reip. Littera-

terarię Magnates, & aufa terrarum tempeftivis confilijs impeditę. Surgite in ultionem eorum, qui litterarum innocentiam proferibunt, qui glorię vestrę ac fameę affultant. Commune periculum propulfate. Ad eam neceffitatem deventum eſt, aut ultionem à vobis, aut excidium ab illis exſpectamus. Alterutrum enim factum eſt opus: aut Barbarorum ſervitutem ſemper perferre, aut ſtatim ulciſci. Proinde majores veſtros, & poſteros cogitate. Glorię temporum inſiſtite. Peſtes illas & maculas Sapientię excindite. Videtis fugientes Muſas; eas obtorto collo à fuga retrahite. Sunt qui litteris nefas indixere, earum ruinam fulcite. Magna ſunt inſcitię delinimenta, & eo magis metuenda. Videtis quam prope ab exitio ſimus, niſi acciditis in tempore malum, cunctatione prope adultum. Rectà ad Barbariem inius. Quare obſtandum principiis, ne hæc diuturnitate

nitate valentior, omnem ingeniorum
 cultum reformidet. Quoties autem
 Æternam Ædem hanc intueor, ma-
 gnus mihi animus est, Auditores,
 futurum ut in hac temporum & in-
 geniorum calamitate, Musæ, passim
 expulsi, & velut exilio mulctati,
 majestatem suam & decus semper hic
 tueantur. Fuit illa, ut sapientiæ om-
 nis, ita illustrium animarum semper
 capacissima. Habet adhuc, quos ini-
 quitati temporum opponat: Vivunt
 etiam nunc, qui olim nomen habe-
 bunt. Et tu, in primis, invictæ litte-
 rarum Stator, HEINSI, in cujus
 virtutum & ingenij estimatione jam-
 pridem judicia totius orbis decertant.
 Tu documento omnibus futurus, quos
 sibi Batavia, ille terrarum propemo-
 dum ac nature finis, viros adhuc se-
 posuit, qui calamitatem temporum in
 suam & litterarum gloriam conver-
 tunt. Vos autem, commilitones, aut,
 si vultis, fratres, aut si quid carius
 his

his dici potest, hereditatem à majoribus vestris ante mille secula vobis relictam adite. Vacua omnibus possessio est. Bonum publicum est. Posthumi estis. Quidquid in Poëtis lepidum, in Oratoribus grave, in Annalibus fidele, in Grammaticis eruditum, in Philosophis cultum, vestrum est. Vestrum tantum facite. Omnes ex asse heredes estis. Nemo inofficiosi querelam instituet. Si magnitudinem hæreditatis formidatis, sensim adite. Quamlibet enim parum sit, quod accedit: si perpetuo, si continenter accedat, grande est. Lacum quamvis minimi fontes efficiunt, quia perpetui; quamvis effusissimi imbres non efficiunt, quia interrupti. Sequimini modo. Habebitis si non ingenij aut Doctrinæ, certè diligentie exemplum. Par mihi adhuc vobiscum discendi conditio est. Tantum est, quod nescimus: Singula temporis momenta litterario hoc

144 M. ZVERII BOXHORNII
hoc otio dispungam. Quidquid se-
verimus, messis vestra erit. Ecce vo-
bis hanc dextram, tantum daturi su-
mus, quantum possidemus.

ORA-

O R A T I O II.

D E

Everſionibus Rerumpub.
& earum cauſſis.

*Habita cum Troadem Senecæ
interpretaretur.*

T A agitur cum rebus humanis, Auditores, ut occulto quodam nature ſuoq; inſtinctu mutantur. Orbis fabula eſt, in qua perſonam & accipit homo, & deponit; donec veram abſolvat. Non enim ſatis eſt periſſe, quæ fuerunt, abeunt etiam illa, quæ nunc ſunt, & non tam eſſe videntur, quam mutari. Ita exemplum poſteris damus, quod majores noſtri nobis reliquere, & nihil omnino in nobis, aut noſtris eſt, quod tanquam fixum aut conſtans oſtentare poſſimus.

G

mus.

146 M. ZVERII BOXHORNII
mus. Attollite, attollite, mecum
oculos & rerum humanarum vices
videte. Parvum est, syderum cur-
sus mutari, &, ut astronomi jam
dicunt, terram moveri, mare æstu
agitari, invictas moles ruina con-
sumi, regna etiam & imperia per
clades, bella, flagitia ad metam fe-
runtur. Videte tot busta florentif-
simarum regionum, quæ, præter
nomen suum & ruinam, nihil ad
posterum transmisere. Deos videte,
qui regno expulsi. Cum vix homi-
nes essent, Saturnus à filio exactus
est. Sed nec tranquilla Saturni re-
gna fuere: Vnumquodque sæcu-
lum suam sibi ruinam involvit. Au-
ri splendorem argentum excepit,
& ferrum ex ære conflatum est.
Falsi estis, auditores, si ferreo
adhuc sæculo vivere vos putatis.
Dudum illud ærugo absumpsit. Pe-
jus aliquid ferro habemus. Quan-
tum ab auro ferrum, tantum à fer-

ro nos distamus. Dicam quod res est. Ferrum perfregimus, & in luto habitamus. Atque hæc facta cum aut homines Dii essent, aut inter homines Dii versarentur: in primo rerum exordio, cum adhuc virtute sua cuncta constarent. Nos postremi hominum & in hoc mundi senio nati, rerum humanarum excidia miramur, quorum exemplum Dii præbuere? Ruunt apud nos omnia, priusquam steterent. Nihil hic constantius levitate. Nihil est, quod fuimus. Nihil quod sumus. Nihil quod adhuc futurum. Nam hoc quod sumus aliquando dicendum est fuisse. Hominem & humana eadem pereundi necessitas constringit. Quidquid agimus, mortalitate damnatum est, & ne flocci quidem faciendum, quæ tanto pere æstimamus. Inter peritura vivimus, & petimus, quæ peritura. Nihil tam excelsum est, quod

supra ruinam consistit. Quid agitis miseri mortales, & in eo spem ponitis, quod ipsam subvertit, quod quia in manu vestra haud est, tenere non potestis? Sane nescitis summum in felicitate esse, fragilitatem ejus non ignorare. Quo ad culmen adscenditis altius, eo à casu propius abestis. In summa sanitate esse periculosum apud medicos habetur. Nam cui ad sanitatem amplius accedere non potest, proximè morbum exspectat. Qui altius evehi non potest, jam cadit. De regibus loquor, qui folio expulsi, de regnis, quæ periere. Quo majora, eo graviores casum jam ruentia fecerunt. Quot orbis regna, tot exempla. Regnum non fuit, quod non collapsum est. Taceo de Platonis Repub. quæ non cecidit, quia non stetit. Quas enim Socrates leges dixit, nemo accepit. Custodes electi, cum non haberent,

berent, quod custodirent. De agello cavie, cum terram non haberet, de aquæductu, cum imbres deessent. Pœnas in facinorosos statuit, quas nunquam exegit. Præmia autem bonis, cum ne boni quidem essent. Bellum indixit, cum hostem non haberet. De pace egit, cum alium non læsisset. Perire non potest, quod nunquam fuit. Quod autem fuisse dicitur, & non periit, ne quidem fuit. Perituram tamen Rempublicam suam, si steteret, ne quidem ipse Plato ignoravit. Metam enim ipsi constituit, & periodos annorum. Naturales quippe conversiones Rerumpub. sive ab optimatibus, sive à populo, sive à singulis teneantur. Corrige per leges quod voles, nunquam herclè efficies, ut in tempore non fuerit, quod fuit. Cum tempus autem motus sit, quæ in eo sunt moventur. Horæ ad solis rationem ex Ma-

150 M. ZVERII BOXHORNII
thematicorum præceptis æstimantur. Ex horis dies, ex diebus hebdomades, ex his menses, ex mensibus annos, ex annis lustra, ex lustris sæcula, ex sæculis senectam, ex senecta, everfiones Rerumpublicarum numeramus. Sic tempus se & alios versat. Sibi ipsi, & nobis mors est. Præcedit euntem, sequitur sequentem. Quidquid natum est, sibi substernit. Ut ut cadant imperia, in nos imperium non amittit. Princeps est, aut tyrannus. Princeps dum Reges, magnates, & populos tuetur, tyrannus dum eosdem subvertit. Pereunt regna, cum diu steterere, imo ut pereant, diu consistunt. At vero quantillum illud tempus est? Pereunt fere regna, cum annis quingentis steterere. In Asiatico imperio, satis constat illud penes Assyrios quingentis & viginti annis fuisse, post quod tempus Medi occuparunt.

runt. Athenarum etiam imperium usq; ad Codrum annis durasse quadringentis & nonaginta, & post illa in Democratiam mutatum scimus. Totidem annis floruit Spartana Respub. à Lycurgo usque ad Alexandri Magni ætatem, sub quo collapsa est. Sæculis circiter quinque ab expulsis regibus ad Augustum Rempub. Romanam Consules rexere. Totidem annis, post debellatum ab Augusto Antonium, cæso Romæ Valentiniano imperium Occidentis subversum est; Vandalis, Alanis, Suevis, Gothis, Dacis, Herulis, Rigiis, Gepidis, atque Hunnis in arma effusis. Tot gentes ad unius imperii excidium conjuravere. Quæ primo Galliam, deinde Hispaniam, tandem & Africam, & in ipsa Italia æternam urbem invasere. Quid annos quingentos loquor? Persicum Imperium, quod à Cyro usque ad Da-

152 M. ZVERII BOXHORNII
rium ultimum , annos ducentos &
triginta floruit, tandem Alexandro
Magno succumbere necesse habuit.
Græcorum etiam res annos tantum
ducentos & quinquaginta steterè ,
post varios bellorum casus ad Ma-
cedoniæ , Syriæ , Ponti , & Ægy-
pti Reges devolutæ. Romanorum
prima mutatio , qua regia potestas
& nomen exacta , in annum ab Vr-
be condita ducentessimum quadra-
gesimum & quartum devenit. Ne-
mo quæ hic à me dicta exigat ad
tot anxias rationes Chronologo-
rum. Quibus in præterlapso du-
dum tempore id quod jam est con-
sumitur , & in anno uno , aut con-
sule hærendum est. Nobis in præ-
sens non vacat vel ex fastis , vel ec-
clypsibus sæcula supputare. In ever-
sionibus imperiorum laboramus.
Satis nobis & ægre est hoc loco
non periisse tantum regna , sed &
cito. Ad cladem , ejusdem cele-
ritas

ritas accedit. Vt plurimum ducentis, si diutissime, annis quingentis consistunt. Grande mortalis ævi spatium, si cum unius hominis ætate componatur; parvum tamen, si Platonem audimus, & vix momentum magni illius anni, qui quindecim ejusmodi annorum millia complectitur. Contra calamitatem hanc remedium non habetur, cum tot ejus causæ existant. Quot hominum ingenia, tot pene species Rerumpub. Vt ut autem constitues peribunt. Si regnum sit, unus, si paucorum imperium, plures, si populi, multi ad excidium concurrent. Unus enim ad tyrannidem, pauci ad discordiam, multi ad seditiones delabuntur. Tyrannide subditorum animi ad vindictam incitantur, discordia rerum præclare gerendarum occasiones corrumpuntur, seditionibus fit, ut imperium non sit, quod esse debebat.

Tyrannus non jubet ut paretur, concitatus autem populus non paret, ut jubetur. Regnum si vi cepisti, vi dilabetur. Pœnam expectet, qui inflixit. Quod vi captum est & tenetur, domino suo constare non potest. Imo ne dominum quidem habet. Ejus est, qui vi præcedit, aut quem fortuna suum facit. Imperium si à majoribus accepisti, ut majores, sic imperium abiit. Succedet alius, ut putas, qui post te clavum moderabitur, forsitan succedet aliquis, aut jam succedit, qui te subvertet. Qui per adoptionem adscitus est, cogitet restare alium, qui aut à se aut ab aliis adoptabitur. Vir regnas, forsitan à fœmina expellere, fœmina autem per virum peribis. Semyramis Ægyptiorum regulos, Zenobia Probum regno exegit. Fœminæ imperium viri contemnunt, quia virilem illa animum non habet; Puerum Im-

rum Imperatorem senes propter levitatem, senem juvenes propter severitatem indignantur. Sic ætas & sexus subinde evertunt. Sic Reipub. violentas illi manus inferunt, quorum quam maxime interest Rempublicam stare. Reges Romanos septem videte. Tam varii ingenio fuere, ut ruina Imperii postulabat. Nam & ardens Romulus & relligiosus Numa, & bellator Tullus, & ædificator Ancus, & jactator Tarquinius, & censor Servius, & superbus Tarquinius fecere, ut agitated injuriis populus, exactis regibus, cupiditate libertatis incenderetur. Taceo cætera flagitia. Dicam, quibus forsan fidem non habebitis. Sapiencia aliquando Respublicas corrumpi. Equidem cum Aristotele semper existimavi magna ingenia ad moderandas res admoveri non debere. Siquid enim peccatum sit immutant,

156 M. ZVERII BOXHORNII
& dum immutant omnia pessum-
dant. Quantumvis autem levis mu-
tatio, periculosa est in Republi-
ca. Apud Thraces & Albanos per
insaniam diu res florere, qui solem
disci magnitudine esse judicabant,
qui lunam capiti inpendentem ti-
mebant ne caderet, qui cælum sca-
lis adiri posse putabant. Quippe
oculos, non rationem aut naturam,
sequebantur. Nihil Reipub. Ro-
manæ socors ille Claudius offecit,
qui cum Messalinam conjugem per
spiculatorem trucidari curasset,
re confecta & eodem die ipsi nun-
tiata, post unam aut alteram horam
quærebat, quid dominæ factum ef-
set, quo minus ad cænam veniret.
Nihil Reipub. Caligula offecit,
qui ad eam vecordiam devenit, ut
palam cum Iovis statua Homericis
versibus loqueretur, ac plenam &
fulgentem lunam in amplexus in-
vitaret. Fateor tamen stupidi illi
& fa-

& fatui Cæsarum paullulum Reipub. nocuere, sed profecto non nocuissent, si in fatuos incidissent. At, pro dolor, cum sapientibus illis res fuit, & inde tot clades consequutæ. Augusti vero atque Tiberii ingenia quantum ad subvertendam Rempub. contulere? quorum ille industria sua imperium invasit, hic per occultas artes patrum animos fascinavit. Quare assensum præbere Platoni non possum, qui illas demum beatas Respub. judicavit, in quibus aut regerent Philosophi, aut qui regunt Philosopharentur. Mihi felices illæ videntur, in quibus aut regunt fatui, aut reguntur. Mitto jam publicæ calamitatis causam, vulgi levitatem. Non est enim animal quod morosius rectorem fert, quam quod cætera domat. Mitto nimiam magnitudinem, quæ florentes respublicas sæpe excindit. Periculosum est gra-

158 M. ZVERII BOXHORNII
est grave imperium. Difficile est
continere, quod moderari non
possis. Vnde Plato ut in cæteris
rebus, ita in regnis mediocritatem
probabat. Hoc multarum nobis
urbium fortuna ostendit, quæque
in ipso flore præclara imperia ce-
cidere. Cælitum etiam iræ, nul-
la mortalium culpa, evertendis im-
periis gravia tamen & sæva damna
intulerunt. Nam & à terrâ motus
& ab igne incendia, & ab aquis
diluvia, & ab aëre corruptiones ex-
spectantur. Terra diductâ duode-
cim celebres Asiæ urbes collapsæ.
Asperrima in Sardianos aëris lues,
& quæ plurimum in eos misericor-
diæ traxit. Apud Iuhones ignes ter-
ra editi villas, arva, vicos corri-
puere. Neque extinguere poterant,
non si imbres caderent, non si flu-
vialibus aquis, aut alio humore ni-
terentur. Aquam sub Deucalione
totum hunc orbem una ruina in-
volvif-

voluisse, quamvis longe ante Trojana tempora, adhuc meminisse potestis. Plures etiam Respub. ab animalibus vexatæ. Opidum à cuniculis in Hispania suffosum, à talpis in Thessalia, à ranis pulsa civitas Galliarum, & in Africa à locustis. Gyari incolas sedibus suis mures exturbarunt. Sæpe luxuriæ, & amoris magna imperia succubere. Ex eo quod adolescentes duo in re amatoria decertarent, penitus conversa Syracusanorum Respub. Et ex re uxoria eadem Dyrrachium clades involvit. Ad Trojam festinat animus, quæ fascis ad raptum fæminæ, & pergamæ sua submitit. Ecce inconstantiam rerum humanarum, & ob levissimam causam florentissimum orbis regnum eversum. quæ in divina Annæi Troade velut è specula videmus. Quot ibi verba, tot lachrymarum, & instabilis in servandis im-

dis imperiis fortunæ argumenta. Solvunt ibi capillos suos Troades, & dum vestes rescindunt, remedium dolori quærunt. Cineribus decoros vultus, sed decennii calamitate jam maceratos involvunt. Stant nudati exhausti artus. Frustra enim pectora captivus pudor velabat. Vident nivofam Iden rogis Trojanorum nudatam. Vident incensam urbem, cum jam tot sæcula stetisset. Vident diu quæsitæ opes jam Græcorum esse. Vident jacentem Hectora, moram fatorum, quo stante cadere Troja non poterat. Ita fatalis illa necessitas, quotiens regna evertit, quidquid adversum sibi est prosternit. Hector, cui vitam Troja debebat, eandem Achilli refudit. Vident Priamum jacentem, qui hoc uno felix fuit, quod omnia secum consumpta viderit. Cum enim mactaretur, causam, cur viveret, non habebat.

Inter

Inter medios ignes rogo carebat. Captum regnum. Elati filii, in spem ejus educati. Hecuba adhuc precariam inter infensos animam trahebat, sed ut postmodum latraret. Factum hoc, cum patrum cineres filiorum sanguinem haurirent; cum his, qui superstites erant, vita, & illis, qui ceciderant, sepulchra negarentur. Cum obsessos cladibus Trojanos non servitutis, sed domini puderet. Habent exemplum Principes, quod sequantur. Vident hic fragilitatem imperii & rerum humanarum. quæ & nascuntur indies, & crescunt, & florent, & decrescunt iterum, & mutantur, & cadunt. Nascuntur ex aliis, quæ, quia priora, perierunt, crescunt & florent, ut sit fastigium de quo cadant; decrescunt quia jam florere, mutantur, ut cadant, & cadunt, ut alia nascantur. Ut enim hoc sit, illud esse

162 M. ZVERII BOXHRNII
esse non debet. Quod simul & fi-
nem sibi, & initium alij ponit.
Quemadmodum forma ovi tolli-
tur, ut pullus excludatur, & vita-
lis spiritus corpori exemptus con-
stituit cadaver. Sic ex ruinis Troja-
nis res Græcorum florere. Sic
regibus reges dantur, & eijcitur
regno Priamus, ut alius succedat,
& succedit alius, ut exemplo suo
paullo post ostendat idem sibi,
quod Priamo deberi. Reges ali-
quando regibus dantur. Ut reve-
renter magna fortuna habenda sit,
tanquam elapsura. Nemo hac se
attollat, ne demittere se cogatur.
Vbi jam imperat ita se gerat, tan-
quam brevi serviturus. Vbi jam
servit, ita speret, tanquam brevi
imperaturus. Nulla enim fortuna
hic stabilis, aut æterna, & ut bo-
na semper esse non possunt, ita
etiam mala subvertuntur. Prudens
ille & felix, qui ad utrumque se
bene

bene componit. Bene autem com-
ponit, qui ubi jam stat secum ca-
dit, ubi cecidit seipsum attollit.

O R A -

ORATIO III.

D E

Constitutione Tragædiarum,
& sapientia civili, atque elo-
quentia ex earum lectione hau-
rienda.

*Habita cum in Troadis interpre-
tatione progredereetur.*

Votiens tot vitæ,
& studiorum præsi-
dia mecum agito,
Auditores, nihil ex
ijs se commendat
amplius, quam sapientia, & facun-
dia, magnæ & invidendæ dotes.
In illa divinarum humanarumque
rerum cognitio, & quod potissi-
mum est, contemptus ineptiarum.
Legata ejus facundia est, sed ere-
cta illa, quæ jam majestatem &
robur accepit. Vtramque in Poesi
vete-

veterum habemus, & sapientissimi quique in ea coluere. Unde Musarum disciplinam Plato appellabat, in qua in ordinem animus cogebatur. Quæ virtutem, quæ rectam rationem, quæ animi purificationem, moresque compositos ex sapientiæ præscripto inducit. Poësis ista variis olim sub formis latebat, quibus sine ullâ difficultate animos sibi commissos & trahebat simul, & docebat. Cum alii mysteria, alii occulta sacra disciplinam suam appellarent: alii fabularum, alij Musices, alii postremo divinitatis nomen & opinionem ei indidere. Quippe cum Philosophia, splendore suo exuta, tanquam scortum contemni cœpit, tunc demum cœpta est Poësis æstimari. Et ex quo natæ in Thracia Ciliciaque ineptiæ Græciam invasere, Epicuri Atomus, ignis Heracliti, Thaletis aqua, Anaxime-

nis spiritus , discordiæ Empedo-
 clis, Diogenis dolium , omnia non
 sapientiæ , sed verborum plena esse
 cœperunt. Divisa etiam in partes
 Philosophia habebatur. Ad Mu-
 sicam Pythagoras, ad Astronomiam
 Thales, in solitudinem Heracli-
 tus , ad amores Socrates, ad ca-
 stitatem Carneades , ad laborem
 Diogenes , ad voluptates Epicurus
 suos provocabant. Tunc Home-
 rus Philosophus habebatur. Ad
 ipsum tanquam ad sapientiæ om-
 nis sacrarium accedebant: Illius
 alumnus & æmulator erat Plato.
 Ut dubium non sit Homero quam
 simillimum Platonem esse. Quip-
 pe uterque divinus fuit. Sic quid-
 quid in Platone & qui discipli-
 nam ejus exceperere , admirantur ,
 id totum ab Homero emanavit , ut
 ex Oceano Mæotis , ex Mæotide
 Pontus , ex Ponto Hellepontus ,
 ex Helleponto mare. quæ senten-
 tia

tia & verba sunt Maximi Platonico-
rum. Nam res omnes humanas Ho-
merus inspexit ; ne quis cæcum
fuisse credat antiquis. Nec tamen
oculorum ista , sed animi judicio
explorabat. Et, quod mirabimini
in somnio de rebus maximis, de
excidio Trojæ , de Vlyffe suo co-
gitabat. Ubique circumferebatur.
Corpus eundem locum servabat,
animus totam terram ambibat. E-
terra in cælum ferebatur. Vbi cum
Sole & luna suo more loquebatur,
cum cæteris astris consistebat, &
propemodum cum Iove universa
moderabatur. Ibi propius mor-
tales inspexit , & illa sapientiæ ar-
cana, Tragædiam & Satyram inve-
nit. Tragædias enim jam agebant
homines, cum adhuc nomen igno-
rarent. Satyram merebantur , cum
nemo eam appellaret. Petebant
quippe bona , sed non intellige-
bant. Et talia ipsis visa acceptaque
quæ

168 M. ZVERII BOXHORNII
quæ non erant. Sic bonis utebatur,
ut mox carerent, sic malis,
ut multo inferiores redderentur.
Sordebat virtus, vel quod nimis
diu exulta, vel quod prima spe-
cie austerâ videretur, vel quod li-
bido animi & voluptas magis pla-
ceret. quam novam semper ex-
cogitabant, priorem contemne-
bant, & dum læta sectabantur, in
calamitates incidebant. Turpia vi-
tuperabant, nec tamen fugiebant,
felicitatem mirabantur, non vir-
tutes. Bella averfabantur, pacem au-
tem insolenter habebant. Deos in-
vocabant, tanquam donare possent,
negligebant, tanquam qui pœnas
non irrogarent. Timebant eos ut
qui peiuria acerrime vindicarent,
peierabant autem quasi aut Dij
non essent, aut res humanas non
curarent. Inde nata tot scelera, tot
mala, Satyrarum & Trægædiarum
argumēta. Fallitur qui in Poetarum
modo

modo scriptis hæc quærit & invenit. In omni ætate, omni vita habemus. Nemo est, qui materiam illis non dedit: reges, populus, sapientes, pueri, juvenes, viri, senes, fæminæ in Græcia, in Italia, in Thracia, ubique terrarum. Nec mirari debetis, Auditores, in hoc numero sapientes censerî. Illi enim calamitate etiam agitantur. Calamitates autem Tragædiam constituere. Aliter tamen hic sapiens, aliter populus se gerit. Populum voco, qui impetum sequitur, non rationem, umbram virtutis, non ipsam, & voluptatem putat, atque dolorem, in quo non habet. Ferunt Socratem nunquam ingemuisse, non quod calamitatem non haberet, sed quod contemneret. Quippe illa sapientem premit, non prosternit. Quæ alacritate vinum Alcibiades, eâdem venenum Socrates bibit. Et tamen

170 M. ZVERII BOXHORNII
dum bibit , Tragædiam egit. In
qua pulcherrimum spectaculum
edebatur, dignum in quod oculos
omnes convertant. Sapiens cum
dolore concreditur; adversum mi-
nas , & supplicia , & tormenta
componitur. cum strepitum mor-
tis , & horrorem carnificis irridens
exsultat : cum libertatem suam ad-
versus reges & principes expo-
nit : cum soli Deo suo cedit: cum
triumphator & victor , ipsum, qui
adversum se sententiam dixit , lu-
dificatur. Vicit enim , qui quod
contendit obtinuit. Dicam brevi-
ter ; ex flagitiis mortalium odium
Fortuna concepit , ex odio ejus na-
tæ calamitates , ex calamitatibus
neces , carceres , exilia , everfio-
nes. Sic & Satyram , & Tragæ-
diam , & Comædiam accepistis.
Nam causæ calamitatum scele-
ra fere mortalium sunt , quæ cum
nostri amore occæcati vix digno-
scere

scere aut videre possimus, scelera tamen esse ex eventu Dij ostendunt. à quibus mala non merentibus imponi, nefas est cogitare. Ea autem Satyra sibi perstringenda vendicavit. in qua aut risus, aut indignatio dominantur. Calamitates sunt & publicæ, & privatæ, & leves, & horrendæ. Quæ & Tragædiam & Comædiam absolvunt. Inter utramque vero tantum interest, quantum inter Socratem & Epicurum. In Comædia pejuria lenonum, amantium furor, artes servorum, petulantia meretricum, assentatio parasitorum, indulgentia aut severitas parentum, commestationes adolescentum, domesticæ seditiones postremo denique ea omnia, quæ in vita humana privato cuique usu veniunt. Tragædia autem longe alia dicenda monendaque suscepit, macula illa, plena horroris, magni spi-

172 M. ZVERI BOXHORNII
ritus, & majestatis. Quæ tanquam
regina & domina rerum humana-
rum, privata illa, & tantum do-
mi nata, tanquam infra se contem-
nit, ac cothurno suo innixa atroces
illos regum, & principum casus in-
vadit, ut eorum cogitatione ac-
census erectus animus, ex alterius
fortuna disceret, quomodo utri-
que aptare se debeat. Vnde Tra-
gædiam, quasi animi quandam
purgationem, eleganter, ut omnia,
Plato nominavit. Quemadmodum
enim, ut morbum tollant, corpus
pravis humoribus oppletum potio-
ne aliqua purgare solent filij me-
dicorum, ita etiam illa exemplis
aliorum, affectus, præsertim regum
& principum, domat, aut inducit,
quibus vel mala depelli possint, vel
bona provocari. Adversus crudeli-
tatem, superbiam, ambitionem,
cæterasque illas pestes Rerumpub.
sola hæc remedium invenit. Nemo
enim

enim facilius illas cavet, quam qui
natas ex ijs calamitates in alijs de-
testatur. Stupra & raptus fæmi-
narum non potest non odisse, qui
ruinam imperij Trojani, qui expul-
sum Tarquinium, totumque no-
men Regium apud Romanos sub-
latum deberi istis jam accepit.
Iudex, quoties pœnam imponit,
non tam illos cogitat, quos punit,
quam exemplum. quod ubi oculis
primum, mox animis infedit, ab
ejusmodi flagitijs avocat eos, & ad
magna præclaraque intendit. Nec
aliter supremus ille omnium arbi-
ter & moderator, in illa cura re-
rum humanarum, mala sæpe im-
ponit, & quia merentur illi, quos
tangit, & ut caveant cæteri, ne pa-
ria in se convertant. Sic ut pœnæ in
paucos, exempla in omnes deri-
ventur. In illis aliorum mala, extra
periculum ipsi, non tamen extra
metum, contemplamur; in his non

alia de causa, quam quia metui-
mus, auspiciū felicitatis. Igitur
quod in schola Socrates, aut Se-
non, id in scena ille, qui Tragæ-
diam proponit. Nisi quod hic am-
plius agat, quia cum exemplo lo-
quitur, & prius ipsum, quam ver-
ba, ostendit. Nihil autem æque
urget, pungit, impellit. Nemo
dubitare potest, quia videt exem-
plum; ex quo prius præcepta præ-
occupat animus, quā audit, & cum
jam audit, tantum confirmatur.
Qui, quo tandem loco, qua for-
tuna sit, & remedium hic & sola-
rium capit. Vtrumque ex aliorum
malis. Solatur se, quia paria non
accepit, & affectibus medetur, qui
alios & à virtute, & , quæ ex ea
nascitur, felicitate transversos ege-
re. Triplicem animi statum, pro
fortunæ diversitate, & Platonici
tradidere, & nos quotidie in nobis
alijsque experimur. Aut in summa,

aut mediocri felicitate, aut despecti ærumnis in extrema calamitate versamur. Quemadmodum non tantum inter alios, sed & nosmet ipso: discrimen sæpe fortuna interponit. Vbi dulcedine felicitatis adeo inescatus est noster animus, ut ad eam nihil desideret amplius, sui oblitus, attollit sese altius & quia fortunam suam non capit, ignarus eam corrumpit sensim, & mox subvertit. Et sua æstimat, quæ non habet, & ignorat, quod jam fortuna intendit, quæ in horas mutatur. Cui ad summam felicitatem deest aliquid, quod aliorum comparatione discit, dubius est, & constare sibi non potest. Nam majora aut bona, aut mala expectat. Assurgere nequit, quia alios adhuc se majores videt, premere se non potest, quia plures etiamnum minores se novit. Cum in extremis ærumnis miseri, defor-

mati, abjecti agimus, magnitudine malorum oppressus animus, seipsum contemnit plerumque & extinguit. Ita ægre devorare possumus, quod frequentissimum in vita humana. Tunc extra spem & metum positi, dum bona non capimus, & ita occupati malis sumus, ut graviora non possint imponi, nos, alios, cælum ipsum, atque Deos, tanquam leves & iniquos, fortunam tanquam cæcam accusamus. Qui hic componere sese, atque tumidos illos animi affectus dicam an fluctus constituit sedare, vel audiat Tragædiam vel legat. Sic in aliis seipsum & videre poterit, & solari. Præsertim qui publico se jam aut impendit, aut parat. Non hic calamitates modo, magnæ illæ & atroces, sed causæ etiam exhibentur. Quot verba, tot præcepta & exempla: quibus instructus animus utriusque fortu-

næ capax, & utraque major rei-
pub. tuto se committit. Hic Se-
neca tanquam arbiter dominatur.
qui Tragædiæ leges implevit, aut
nemo. Extra Troadem non ibo.
de qua alias dicentem me audistis.
Nemo hic fidem meam, sed se se-
quatur. Pro me sententiam feret,
quisquis majestatem, & quod in
ea potissimum est, sapientiam ca-
pit. Credite, auditores, in una hac
Tragædia doceri, quod in tam va-
sta librorum mole, quibus impe-
riorum arcana, & instituta promit-
tuntur, aut frigide dictum est, aut
desideratur. Quidquid hic auditis,
quidquid legitis, pungit, accendit,
inflammat. Troia cecidit, opus im-
mortalium Deorum. Priamus ju-
gulum gladio succidendum præ-
buit, quod cani asperferant, quod
præ senectâ jam nutabat. Sangui-
nem suum percussori dedit, quem
reliquum adhuc exsanguie fere &

178 M. ZVERII BOXHORNII
maceratum corpus habebat. Vi-
tam ferro finijt, quam totiens ferro
servarat. Gladium excepit, cum
suum vibrare, cecidit, cum stare
vix posset. Amputatum caput, quod
paulló ante plenum majestatis dia-
dema gestabat. Postremo denique
diu vixit, ut sic moreretur. Mul-
tis malis fortuna exemit, ut ma-
joribus & potissimum huic serva-
ret. Hecuba atque Andromacha
regno, maritis, liberis, propinquis
exutæ, inter infestissimos hostes,
servæ, captivæ, precarium spiritum
trahunt. Vnum hic discite, ma-
gnæ fortunæ fragilitatem, & vi-
ces rerum humanarum. Quæ ni-
hil esse patiuntur, quod est, quæ
majores omnibus & pares, reges
iplos, & regna invadunt. Nihil
ignorat, qui pauca hæc capit. Ni-
hil fortunæ, sed omnia & bona &
mala sibi debet. Scipsum extra se
non quærit, & dum se invenit,
quid.

quidquid extra se contemnit. Invenit autem sese, qui eâ ubique lege se componit, qua vitam & fortunam accepit, qui etiam cum mutantur omnia, sibi constat, & quod suum est sibi servat, major omnibus, & par sibi. Hoc est fortunam nec magni facere, nec deplorare; quæcunque eveniunt ita amplecti, ut necessaria, & quæ non possunt evitari; configere cum casibus, & triumphare. Hoc Hecuba, hoc Andromacha, hoc Troades docebunt. Et quæ non etiam præcepta ex Agamennone, Pyrrho, Ulyssæ, cæterisque in hac scena haurimus? Ut debeant præmia & pœnæ merentibus imponi, arcana filii, victi clementer haberi, magna potestas usurpari, legationes institui & geri, motus sedari, postremo denique ea omnia, quæ civilem prudentiam & artes imperatorias absolvunt, singulis pene ver-

bis hic inculcatur. Quæ majestati
 rerum adæquata non minus attol-
 lunt animum nostrum, quam res
 ipsæ. Nec enim sapientia tantum
 animus in hac calamitatis scena,
 sed & eloquentia roboratur. Fru-
 stra ad Rhetorum præcepta confu-
 gimus. Pueri sumus, cum sapere nos
 putamus. In scholis disertissimi o-
 ratores, in foro & repub. elingues.
 Tantum refert, quid, ubi, & quo-
 modo dicamus. Qui in Ægypto
 nati sunt & non nisi illum fæcun-
 ditatis auctore Nilum videre, cum
 alibi cadentes imbres conspiciunt,
 novitate percussi, naturam re-
 rum ruinam minari arbitrantur. Ita
 qui in umbra scholarum sub fe-
 rulæ imperio educati, cum à de-
 clamationibus, quæ frigore suo
 quartanam auditoribus incutiunt,
 ad res serias agendas devenere, in
 alium terrarum orbem delatos se
 opinantur. Dudum me pudit hu-

jus sæculi, ex quo inscitiam ejus propius inspexi. Doleo sane, me, qui ut vix adhuc assequi possim, ita veneror antiquitatem, inter hæc ingeniorum flagitia & lasciviam versari. Quamdiu cum malis sæculi, & corruptis artibus colluctabimur? Libet tecum exostulare, natura, si ve mihi mater fueris, si ve noverca; cur illis temporibus me non genuisti, quibus aut non erat eloquentia, aut florebat. Mallem lucem non vidisse, quam hac ætate vivere, quâ bonis artibus quidam ineptiarum candidati bellum indixere. Peculiaris quidam animi æstus me impellit, & ignoscite ardori meo, auditores. Mores sæculi sunt, qui eam mihi necessitatem imposuere, ut has commoti animi querelas apud aures vestras deponerem. Veneratio antiquitatis est, quæ animum meum extra me jam rapit. Sed lamentorum

182 M. ZVERII BOXHORNII
torum forsitan fatias vos cepit, &
remedium postulatis. Frustra in
deplorando morbo medicus oc-
cupatur, qui ejus expellendi mo-
dum non præscribit. Utinam &
meæ, & vestræ expectationi hic
possim respondere! Viam quæro,
cujus beneficio ad antiquitatem
possimus penetrare: Invenisse me
opinor. Tragædia est, in qua ma-
sculæ illius eloquentiæ vis tenet
principatum. Alibi languet, hic
vivit; alibi lenocinium auribus,
hic animis facit. Affectus & ani-
morum concitatio, quæ præcipua
aut sola Eloquentiæ pars est, hic
dominantur. In ipsa viscera Tra-
gica illa majestas se expandit. Alios
sensus, naturam pene aliam, iis,
apud quos agit, victrix imponit.
Græci una cum Trojanis captivis
in Chersoneso detinebantur, cum
primum per tempestates licuisset
in patriam inde transmissuri; sed
pete-

petebant Achillis manes, ut ad
tumulum Polyxena mactaretur.
Abducenda erat Polyxena è sinu
Hecubæ matris, & in conspectu
ejus ad cædem trahenda. Arduum
hic negotium, & haud scio, an hu-
mano majus agebatur. Destinatur
huic operi non Agamemnon ali-
quis, ut nonnemo loquitur, sed
disertissimus Græcorum Vlyf-
ses. Quid expectatis, auditores?
Videte vim Tragicæ eloquentiæ &
majestatem. Adit Hecubam, vi-
ctimam poscit, persuadet, abdu-
citur filia, mactatur. Deus im-
mortalis! Quod homini ingenium
fuit, quæ animo sapientia, qua
providere rationes potuit, ut
odia contra Græcos in Trojana re-
gina exstingueret, iram adversus
Achillem Hectoris sicarium in
matre sedaret, impetum contra
Pyrrhum Priami parricidam in
uxore cohiberet, misericordiam
erga

erga unicam, quæ supererat, filiam in parente compesceret, lachrymas ob cædem innocentis puellæ in fæmina exhauriret, Hecubam in summâ orbitate luctuque, quasi objecto Medusæ capite, sensu omni atque humanitate spoliaret. Equidem magnus sit licet, quod Trojam Vlysses expugnaverit: mihi, quod vetulæ mentem debellarit, paullo major videtur. Certe illud cum multis, hoc solus fecit. Ibi dolo mutum & inane Palladis simulachrum aggressus est. Hic palam cum matre pro cæde filiæ obtinenda certavit. Tunc in corpora ferro desæviit, hic non ante sanguinem fudit, quam in animum oratione penetravit. Sapientiam Vlysses habuit, & ex sapientia Eloquentiam comparavit. Divino hoc comitatu accinctus omnia horrenda subiit, omnia adversa superavit, lasciviam novercantis

For-

Fortunæ & provocavit, & devicit. Inhospitalem terram peragravit, infestum mare transmisit. Cum feris & barbaris colluctatus, ubique victor, ubique triumphator, quia ubique & sapientiam & eloquentiam circumferebat. Quod in Troadis scena, & videmus, & admiramur. Hic non tam auribus, quam animo judicamus. Non ut vulgus solet, qui in oratione nihil amplius, quam linguæ facilitatem, dictionem rotundam, periodos elegantes, mollem compositionem solet laudare. Nec enim, ut ille loquitur, solis pulchritudinem Cimmerii, aut maris naturam mediterranei, aut Epicurei Dei essentiam possunt æstimare. Hæc sacra non intelligunt nisi excitatæ illæ mentes, quas à plebe & ratio, & virtus & sapientia secrevit. Ut Socrates cum in terris decumberet, in cælo esse videba-

186 M. ZVERII BOXHORNII
tur, & cum Dijs somniabat. Nos
orationem altam, magnificam,
Tragicam quærimus, quæ animos
secum nostros longe supra terram
omnesque terrenos affectus, qua-
les ambitio, amor, ira, luctus,
alia, extollat. Quæ vim animis
faciat, & uno impetu vel donec
mentem, vel evellat. Astyanax ad
cædem postulatur. Andromacha
mater ipsi vult consultum; in se-
pulchro Hæctoris mariti sui ab-
scondere statuit, & vix potuit, ci-
neribus non turbatis. Ita loquutam
existimate, & in Seneca aut hoc
aut simile legetis. Maritus aut
filius ad cædem postulatur. Viri-
que hoc pectus devovi. Conjugales
& materni affectus in me col-
luctantur. Nec rapi cineres mari-
ti pati possum, nec filium jugula-
ri. Alterum tamen eorum Græci
imponunt. O mentis, & consi-
lij inopiam. Fluctuat inconstans
ani-

animus, & in utramque partem commovetur. Nunc me, nunc filium, nunc maritum cogito. Filium trucidari, cum parens sim, non sustineo: Hectorem sepulchro erui, & ludibrio Græcorum cineres ejus exponi, quia conjunx fui, non possem tolerare. Vtrumque spectaculum natura repudiat. Ad flagitia ista dextra fatiscit, vox hæret, animus me relinquit. Alterutrum tamen facere oportet, quia alterutrum postulatur. O me afflictissimam omnium fœminarum! Testor immortales Deos, averruncare me scelus non posse. Aut Hectoris manes turbandi sunt, aut Astyanax maectandus. Verba & lacrimæ ubi estis. Verba defunt, & tamen calamitates nondum defecere. In hoc pectore & animo acerrime decertatur. Maritus & filius meus colluctantur. Vtrique vellem opitulari, sed non possum.

Si He-

Si Hæctoris cineres quiescant, Astyanax mactandus est. Si Astyanax fervetur, ossa Hæctoris mei per mare, per terras spargentur. Quantum Hæctori amoris mei accedit, tantum Astyanacti discedit. O scelus! ô necessitatem! Quid ago! Obijt Hæctor, cineres ejus dissipentur. Astyanax meus tantum vivat, Astyanax fervetur, illa mei, illa Hæctoris imago. Hoc est affectus excitare, & naturam aut sequi aut extorquere. Talis eloquentia Tragicorum. Ut nihil falsum, aut ignavum, aut dissolutum admittat. Nihil quod artis tantum præceptis continetur. Hanc quærimus, & utinam invenire possimus! Imo in Tragædia jam invenimus, sed utinam velimus imitari! Non ut quædam de Priamo, qui jam diu abiit, adferre possimus, aut apud sæculi illius Trojanos loqui, aut ducem aliquem,

qui

qui nunquam vixit, commendare. Sed ut sapientia instructus animus dictioni suæ majestatem possit commodare. Talem esse oportet, qui in masculæ illius Eloquentiæ palæstra velit certare. Talem in oratione requiro voluptatem, quæ magnitudinem ejus conseruet. Talem requiro voluptatem, quam virtus & sapientia non dedignentur. In oratione lenocinia & fucum non contemnimus; sed aliud est quod æstimamus. & majestatem dico, & motus illos & ignes animorum, quibus excitari non possunt nisi illæ animæ, quæ propius cælo defluxere. Ita Socrates primum corpus, in corpore animam, in anima virtutem quærebat. Multa dixi, Auditores, plura adhuc possem, sed quæ omnia in una Troade habetis. Fateor, in bonæ mentis tyrocinio adhuc versamur, & judicium nondum ætas robo-

190 M. ZVERII BOXHORNII.
roboravit. Sed aures , oculos ,
animos vestros interrogate. Me
quod attinet , testor vobis , nihil
mihi gratius esse , quam in hanc
scenam penetrare. Vbi linguam
meam magnitudo calamitatis re-
signat. Vt in Cræsi filio naturæ re-
pagulum disruptum est , cum ex-
trema parenti alius intentaret. Lo-
quimur hic cum Priamo , qui du-
dum excessit : Trojam videmus ,
quæ dudum exarsit. Cum Troja-
nis pectus laceramus , cum Hecu-
ba ploramus : cum Priamo jugu-
lamur , cum Hectore rapimur ,
cum Pyrrho , cum Agamemnone
cum Polyxena versamur. Magnæ
res , magnæ calamitates , magna
proinde sapientiæ & eloquentiæ
exempla. Vos igitur ad Tragæ-
diam hanc ite , & ubi asses ali-
bi , hic aures aut lachrymas com-
modate. Legere hic & audire o-
portet , ne similia de nobis aut scri-
bant

bant posteri aut legant. Gravissimas quidem clades hic edimus, sed extra periculum estis. Achilles ab inferis emergit, & tamen terra se non expandit: ardet Troja, & tamen extra incendiū stamus. Plorat Hecuba & lamenta non audimus. Cadit puer Astyanax, & tamen ejulatu ejus non commovemur. Sic mala aliorum discimus, nec sentimus. Discimus autem, ut possimus cavere. Quin etiam discenda, quæ sequamur. Sapientia & Eloquentia primas hic partes faciunt, & ultimas absolvunt. In hac illam, in illa hanc utramque in Seneca, & potissimum in Troade, æstimamus.

ORATIO IV.

DE

TRAJANO.

OPTIMO PRINCIPE.

*Habita, cum Panegyricum Plinij
eidem Imperatori dictum
interpretaretur.*

SÆCULA aliquot supra
memoriam nostram sunt,
Auditores, cum optimus
Principum Trajanus, post consti-
tutam confirmatamque securita-
tem Reipublicæ Romanæ vita ex-
cessit. Ac, donata quidem cælo
anima, illustres ejus virtutes, & pa-
trata domi militiæque facinora,
quæ universus tunc orbis loqueba-
tur, litterarum beneficio ad poste-
ros pervenere, ut imitarentur. Fa-
ctum enim est Senatus consultum,
quo

quo ex utilitate publicâ placuit, ut
 Consul Plinij voce, quemadmo-
 dum ipse loquitur, sub titulo gra-
 tiarum agendarum, boni Princi-
 pes, quæ facerent, recognosce-
 rent, mali, quæ facere deberent.
 Interfuisse generis humani existi-
 mamus, ut invidendæ illæ Trajani
 virtutes à disertissimo Consule,
 ex Senatus auctoritate, utpote om-
 nium suffragio laudatæ ad posteros
 transmitterentur. quas vobiscum
 deinceps hoc loco accuratius
 contemplari, & ad eas ample-
 ctendas alios provocare jam ge-
 stit meus animus. Non quod ma-
 gnarum virtutum sterile sæculum
 nostrum sit. Sed antiqua illa melius
 in exemplum trahimus, præsentia
 vero aut secure negligimus, aut ita,
 ut par est, non æstimamus. Ve-
 rustas quo repetita longius, eo ma-
 jorem venerationem sui apud ge-
 nerosas mentes solet excitare. De

Trajano loquimur, quem nec infensum, nec obnoxium habuimus. Gesta celebramus, quæ non vidimus, ut nec invidiæ locus hic sit, nec adulationi. De patria paucis dicam, quia sine majorum dispendio, pluribus fieri non potest. Tuderino Hispaniæ oppido oriundus est; in quo nihil, præter ipsum est quod commendemus. Patrem habuit virum consularibus in Rep. dignitatibus functum. Regem fata invidebant, ne natus imperio, sed dignus videretur. Quod in aliis naturæ, hic meritis debebatur. Alterum virtutis est, alterum necessitatis. Succedere in imperio periculosum Reipub. Nam & indigni regibus nascuntur. Mereri imperium, & salutare Reipub. & honorificum merenti. Fallere enim non potest, qui meretur. Vetus tamen in Trajano familiæ dignitas fuit. Opes nec exiguæ, nec supra pri-

privatum modum evectæ. Corpore valido, & forma, quæ digna imperio videbatur. Ingeniumque excellens, tam extra vitia, quam cum summis virtutibus. Prima ætate vigilias & cætera bellimunia pari semper animi constantia exsequebatur. Ut parere prius disceret, quam imperare. Imo parebat, ut melius imperaret. Mandatas sibi provincias pari justitiâ continuit, major privato, dum privatus fuit, & omnium consensu capax imperii, nisi imperasset. Corruptus tamen Reipubl. status, atrocitasque recentium scelerum deterruit simul, & accendit. Paruit tandem, & imperium accepit, non tam ut imperaret, quam ut decus & majestatem Reipub. tueretur. Quæ nescio an acceperit digniorem, an fecerit. Sed Reipubl. facies inspicienda est, & lustrandum tempus, quo imperium

Trajanus accepit, ut virtutes ejus condignè æstimemus. Tacitum evolvite, & invenietis. Sub Vitellio, inquit ille, milites Romani, disjecta plebe, & proculcato Senatu, truces armis, forum irrumpebant. Nec illos aut æternæ urbis aut Capitolii aspectus, & imminantium templorum religio, & priores & futuri principes terrene, quò minus facerent scelus, cujus ultor est, quisquis successit. Cum imperator jugulum percussoribus offerret, moneretque, agerent, ac ferirent, si ita è Republica videretur. Ibi direptæ aræ, & imagines imperatorum solo afflictæ. Ambitus fori, corrupta judicia. Æraria ambitione exhausta sceleribus supplebantur. Onera imperabantur, quæ gravia ante tributum in libertate genitis. Inexpertæ bellorum gentes in societatem scelerum & calamitatum velut

lut fato quodam trahebantur. Provinciarum sanguine provinciæ exhaustæ. Fraus, dolus in obscuro, eoque inevitabilia. In deterrimis quibusvis quæsitæ honores. Furtis, rapinis, cædibus, quibus supplicia olim & cruces, tunc imperia decernebantur. Præmia magnæ vittutes, non nisi neces, carceres, exilia, & quod pessimum dominantium ingenia habebant. Sepositi in insulas Senatores, nullum ob crimen, sed vetusto nomine, & claritate virtutum. Nec dies tantum, sed & noctes per ejusmodi scelera exigebantur. Industriæ innocentiaque, quasi malis artibus infensus Princeps erat. Alius populus, alius Senatus. Turbatæ res, & diversi omnium animi. Vile decus publicum habebatur. Nam & majestatem urbis, & consensum populi ac Senatus adulatio atterebat. Nullus ordo metu, aut

198 M. ZVERII BOXHORNII
periculo vacuus. Boni omnes pre-
cariam inter infensos animam tra-
hebant. Instante metu consumptæ
multorum voces. Domini servo-
rum misericordia excipiebantur.
Præfixa contis senum capita fere-
bantur. Dies fuit, cum plures,
quam centum, & viginti libellos
præmia poscentes ob magnorum
virorum neces patratas, parrici-
dæ Imperatori offerrent. Cum,
cruento foro, per strages jacen-
rium in Capitolium Princeps ve-
heretur. Corrupta disciplina mi-
litaris. Victi Romani, cum tamen
Romæ triumpharent. Adeo ut cre-
ditum sapientibus tunc fuerit, non
fuisse Diis curæ securitatem Ro-
manam, fuisse ultionem. In hæc
tempora, cum extremum pene spi-
ritum libertas traheret, Augusti
titulus Trajano delatus est; cum
alieno imperio felicior esse potuis-
set, quam suo. Hæc mala caput
orbis

orbis obsidebant. Quæ si nescitis, Auditores, profecto Trajanum ignoratis. Hic decrepitæ ætatis atque virtutis imperio juventam suam reddidit. Adeo ut toros atq; lacertos ejus metuerent Barbari, quos paullo ante contemnebant. Compositus in obsequium miles. Qui non tam per turbas & raptus, quam virtutis & Principis instinctu ad bellum impellebatur. Trajanus ibi dux, & miles. Nec consilia tantum, sed & dexteram offerebat: fidem atque animum ostentans. Cum agmen incederet, velut Dux viæ provolabat: longumque per spatium, is gaudentium militum clamor, ea alacritas fuit, ut haud dubium magnæ & prosperæ rei omen acciperetur. Ita se ejus auctoritas, sic rigor disciplinæ habebat, ut caput imperii subinde omitteret, & ipse, non per tribunos aut centu-

200 M. ZVERII BOXHORNII
riones, magna quæque expediret.
Ipse hostium sanguine imperato-
rias manus imbuebat. Per ipsa
mortis & fortunæ pericula plenus
animi incedebat. Primus in con-
flictu intrepidum caput, & arma-
tam ferro dextram opponebat. Sic
æmulatione gloriæ suos accendit.
Grave militi erat, post impera-
torem esse. Nec tamen præve-
nire, sed ne adsequi quidem im-
peratorem miles potuit, cum sem-
per esset primus. Sic ut inter mi-
litem & ducem nihil præter ma-
gnitudinem virtutis & alacritatis
interesset. Caput non diadema,
sed galea ornabat: & qua manu
sceptrum domi, eadem gladium
bello tenebat. Qui suadebat, ad-
jiciebat consilio periculum, & for-
tunæ cœptis aderat, cui summum
decus acquirebatur. Non tam dif-
fidentia eorum quibus imperasset,
sed ut militibus adæquatus cum
impe-

imperatore labor volentibus esset. Enimvero pericula suorum & ne-
ces, in gloriam suam & laudem tra-
here magnitudine suâ indignum
existimabat. Longe aliter compa-
ratus, atque illi, qui laborante
suorum acie securi, fortunam Prin-
cipatus, inertibus luxu, & prodigiis
epulis absument. Præsens aderat,
non spectator tantum, sed & in-
ter primos bellatorum, ut virtuti
consiliisque ejus omnia deberen-
tur. Magna quidem illa res est fa-
teor & Reipublicæ periculosa, ca-
put objectare periculis, quo sa-
lus omnium stat, aut cadit. Sed
temperamentum fortitudinis, &
modum impetus ita tenebat, ut ni-
hil acrius, quam consideratius ex-
citaret. Nam sæpe honestæ rerum
causæ temeritate nimiam pernicio-
sos exitus consequuntur. Iturus ad
bellum ita consilia tractabat, prout
ratio rerum, aut occasionum ve-

locitas patiebatur. Tacebantur secreta bellorum. Tam nesciebant quædam milites, quam sciebant. Didicerat enim experiendo, si, ubi jubetur, quærere singulis liceat, imperium corrumpi. Nullum cunctationi locum dabat in eo consilio, quod non poterat laudari, nisi peractum. Præsentibus instabat, nec optima videbantur, quorum tempus effugerat. Sic in uno Trajano plus, quam in toto exercitu, inveniebant hostes, quod timerent, & timentes tamen laudabant. Temperabat enim ab excidio civitatum. Socios secure adibat. Hostes nonnunquam comitate, ut plurimum armis exterruit. Quo tantus metus Barbaros invasit, ut universæ civitates cum magistratibus, & precibus occurrerent, stratisque per vias pueris fæminisque, quæque alia hostilis iræ placamenta, non quidem in bello, sed pro
pace

pace tendebantur. Sic Romanum imperium, quod inertia priorum Principum decreverat, longe lateque propagavit. Vibes trans Rhenum in Germania non domuit tantum, sed & collapsas instauravit. Abdita silvarum, tutissima Barbaris refugia, nudavit. Daciam, Decebalò victo, subegit. Provincia trans Danubium ejus auspiciis facta in illis agris, quos tunc Victovali & Thuringi infidebant. Magnitudinem ejus provinciæ ex eo licet æstimare, quod decies centena millia circuitu suo amplectatur. Armeniam, in qua arma Romana jamdiu hæserant, a Parthis interceptam, Pharnacæ occiso, recuperavit. Albanis Regem dedit. Iberos, & Sauromatas, & Bosphoranos, & Osdroenos & Colchos, contiguaeque barbarorum nominum nationes, ad quas fama virtutum ejus penetraverat, in fidem accepit. A-

204 M. ZVERII BOXHORNII
diabenos & Marcomedos devicit.
Anthemisium, amplissimam Persi-
dis regionem, Seleuciam, & Cte-
siphontem, & Babylonem & E-
dessios bello domuit. Ad Indiæ us-
que fines pervenit, & juxta mare
rubrum tres Provincias fecit, Ar-
meniam, Assyriam, Mesopota-
miam, ad usque Macedonum fines.
Sed ad urbem revertamur, in qua
nihil quisquam loquutus indig-
num, nisi de imperio Domitiani.
Nec poterat Trajanus melius æsti-
mari. Nemo supplici vultu, sed læ-
ti & alacres, non tam Principem,
quam patrem agnoscebant. Cala-
mitas paullo præcedentium tem-
porum faciebat ut felicitatem suam
magis prædicarent. Sub Domitia-
no enim afflicti, sub Nerva tantum
non oppressi, sub Traiano ad prio-
rem fortunam excitabantur. Adeo
ut primi essent ad libertatem, qui
postremi fuerant in servitute. Ita
tamen

tamen ne in licentiam verterentur. Sicut enim non sine fine dominatio, ita quoque modus libertatis placebat. Traianus in gravioribus rebus, nec magnitudinem oneris, nec difficultatem remedii causa- batur, pari omnia animi constan- tia, & alacritate exsequutus. Bono- rum, quod præcipuum imperij in- strumentum, consiliis utebatur. Non quod eorum industria egeret, sed quod ita in famam & repu- blicam videretur. Fecit ut auctori- tas Senatui, obsequium civibus, o- mnibus fiducia rediret. Sic immi- nentem jam & instantem urbis rui- nam magnitudine rerum præcepit. Quæ reliqua civilium bellorum extinxit. Habebant boni innocen- tiæ vindicem. Inveniebant in illo mali, quod sequerentur. Vt qui sub Domitiano scelerum ministri fue- rant, sub Trajano essent instru- menta virtutū. Iusta in omnibus ju- di-

206 M. ZVERII BOXHORNII
dicia explevit. Nihil factum, quo
cujusquam salus læderetur. Exuti
honoribus, qui dignitatem, aut sa-
lutem sevitia redemerant. Quæ an-
tiquitus instituta exoleverant revo-
cavit. Publica paupertate inspecta
modum impensis non postulavit
tantum, sed fecit. Nihil iniquorum
vectigalium suis imperabat. quæ ac-
cepta non in luxum, sed in necessi-
tatem Reipublicæ servabantur. Ci-
ves circo, & theatris, & amænita-
te urbis emollitos ad severiora ere-
xit. Plus hinc roboris. Nihil libi-
dinum, & disciplinæ pudorem ad-
hibebat. Iuvabat sequi, & vestigiis
præcedentis Principis cæteri insi-
stebant, ut qui solus ad imperium
bonas artes attulisset. Nam & fa-
cundia aderat, mulcendique vulgus
auctoritas. Ut olim procacitatis,
petulantiaque, tunc modestiæ &
virtutis certamen erat. Miles du-
cem, spreta aliorum segnitia, lau-
dibus

dibus ferebat. Hæc omnes, hæc singuli, ut quemque ardor impulerat. Sic augustum illud OPTIMI, & PATRIS PATRIÆ, nomen accepit. Talem enim beneficiis magis, quam imperio Principem experiebantur. Desiderataque diu res, interpretatione virtutum, in majus accipiebatur. Sic magna quæque ingenia, patrata à Trajano domi militiæque, albo æternitatis inscripsere. Gravissimus scriptorum Tacitus Principatum Trajani securiorem uberiolemque materiam senectuti suæ se reposuisse testatur, rara temporum felicitate, ubi sentire quæ velis, & quæ sentias dicere licebat. Quæ ipsa, immortalitate dignissima, cum reliquis injuria ætatis nobis invidit: In solo Plinio Trajanum habemus, in Trajano imaginem omnium magnarum virtutum. qui ea libertate omnia scripsit, qua Trajanus fecit.

208 M. ZVERII BOXHORNII
fecit. Adeo ut incomparabili Prin-
cipe opus dignissimum sit, & ipsum
incomparabile. Habet ibi gloriae
suae præmium Trajanus, omnes
exemplum.

ORA-

ORATIO V.

D E

POESI VETERVM.

*Habita cum ad Medeam Seneca
lectiones auspicaretur.*

Votiens mecum cogito res humanas, arcana quædam vis esse videtur, Auditores, quæ non modo ipsa imperia, sed etiam animos solet immutare. Sæculum unumquodque genium habet, & peculiare quid, quod sectatur. Quæ olim in pretio habebantur, à contemptu vix jam se possunt vindicare. Decrevit generosa illa indoles majorum, & ad ineptias, quodam quasi senescentis mundi fato delapsi, humanitatis studia cœpimus aspernari. Non de vitæ brevitate, sed de ætate nostra

con-

conquerimur, quæ magna diutius
& excelsa non potest æstimare. I-
mus, imus magnis passibus in oc-
casum litterarum, & tanquam so-
lidæ omnis doctrinæ satias nos ce-
pisset, ad barbariem incitato cursu
festinamus. Quasi verò non satis
sit ad eam venire, nisi etiam cito
penetremus. Sterile sapientiæ,
& bonæ mentis vacuum, & fæ-
cundum nugarum sæculum exspe-
ctamus. Ut angues suam sibi per-
niciem involvunt, ita nos eam am-
plexamur. Ad corruptos mores,
ad perverfa ingenia provocamus.
Eo insanix quidam venere, ut ad-
minicula sapientiæ, tanquam su-
pervacua, jusserint exulare. In-
juri in antiquitatem sumus, cujus
tot præclara monumenta vilipen-
dimus, sine quibus frustra ad me-
tam studiorum properamus. Cete-
ras artes prætereo; de Poësi dicen-
dum est, quæ á nonnullis inepte aut
con-

contemnitur, aut, quod pejus est, ridetur. Cujus rei causa non alia esse videtur, quam quod pro angustia animi sui virtutem ejus, aut majestatem non possint sentire. Quidquid autem non capiunt, calumniantur. Nolo mihi tantum fidem habeatis, auditores, totius antiquitatis suffragium pro me opponam. Poesin divinarum & humanarum rerum scientiam omnes prodidere. Nemo negabit hoc, nisi qui eam ignorat. Neque judicium de Poesi ferre possunt, nisi qui eam imbibere, masculam illam, plenam virtutis, & majestatis, quæ non tantum insidias quasdam auribus, sed vim animo facit. Quæ simul cum ipso orbe & ratione nata, veluti per gradus quosdam magis magisque exulta ad nos pervenit. Originem ejus ad Deos quidam retulere, quod Dijs digna videretur. Nos ab ipso ho-

mine

mine, & cum homine cœpisse putamus. Silentium primum natis natura indixit, mox provecta paululum ætate, laxatis linguæ repagulis, homines loquuntur, & lenocinijs sermonis delectati, numeros sectantur, è quibus Poesis nata est. Adeo ut natura Poetam faciat, ars absolvat. In natura numerum in arte imitationem habemus, ut Plato loquebatur. Suavitate contentus delectari, non nobis tantum, sed brutis etiam natura insevit. Pythagoras totum hoc universum constare ex numeris arbitrabatur. Vnde & Deum unitatem esse existimabat, & interrogatus, quid hominem divinæ mentis participem indicaret, quod posset numerare respondit. Quantum igitur divinitatis argumentum cum numeris loqui? sic Deum quendam peculiarem, sic cælestes quosdam impetus Poetis suis veteres pagani

ad-

adsignavere. Quod igitur cum ipso homine cœpit, quod divinitatis est argumentum, mirum videri non debet, si olim tanto ardore sint sequuti. Erant qui excolerent, erant qui aures commodarent. Neque enim aptum omnium ingenium ad tantum opus habebatur. Ut jam de cæteris non dicam, omnium artium, & disciplinarum cognitione instructos eos esse oportebat, quibus sapientiæ regnum deferebatur. Illi arcana naturæ, illi origines rerum & docebant alios, & ad posteritatem transfundebant. Testantur id tot præclara veterum Poetarum monumenta, quæ adspersa sale æternitatis, ætatem tulere, & incorrupta ad nos pervenere. Quidquid posterioris sæculi Philosophis traditum, id à Poetis dimanavit. Nihil illi præter frivola certamina & quæstiones addidere. Omnes quippe sapien-

214 M. ZVERII BOXHORNII
pientiaë , solidæ , masculæ , im-
motæ partes Poeta absolvit. Deum,
nihil, Chaos, conditum orbem,
Heroas, homines, & quævis na-
turæ arcana illi mortales prodidere.
Attollitur animus cogitatione re-
rum, & ipsa magnitudine com-
movetur. Philosophia ipsa aut si-
mul cum Poesi cœpit, aut ab eâ
originem accepit. Parens noster
Homerus & abdita naturæ, & ci-
vilis prudentiæ instituta, & in qua
cuncta latere arbitrabatur, Theo-
logiam absolvit; quæ non alia com-
plexa, quam quæ in natura rerum,
aut divina, vel certe plus quam hu-
mana videbantur. Quidquid na-
tum erat, quidquid nasci, quid-
quid fieri debebat ille sapientiæ
omnis stator inculcavit. Plato, So-
crates, & qui eos sequuti verba
tantum impendere; & verba qui-
dem, quæ Poetarum numeros,
& majestatem redolerent. In He-
ctore

etore suo docet Homerus, quid-
 quid de fortitudine Aristoteles in-
 culcavit. Animum ejus videtis in-
 trepidum, & adversus omnes for-
 tunæ & hostium insultus immo-
 tum. In Vlyffe prudentiam habe-
 tis; qua & futura providere, &
 quæ in rem præsentem essent, ex-
 sequi volebat. Adeo ut Ilias & O-
 dyssæa universa non sit nisi virtu-
 tum omnium & vitiorum compa-
 ges. Virtutum magna specimina
 missa ad exemplum posteritatis.
 Vitiorum illustria documenta, sed
 quæ à perverso illo æstu sapientis
 animum arcerent. Dum Græci in-
 ter sese digladiantur, dum mutuis
 odiis occupantur, Trojani eos cæ-
 cidere: discite hic discordia im-
 perium corrumpi, & maximum
 ad res gerendas momentum com-
 positos animos haberi. Ob unius
 Paridis scelus totus orbis conju-
 ravit, tot cædes patratæ, tot du-
 ces

216 M. ZVERII BOXHORNII
ces profligati, ne cupiditatibus fræ-
num laxetis. Hæc sunt illa abdita
Poetarum, quæ & videbant vete-
res, & tantopere admirabantur. Nos
penetrare non possumus, dum par-
tium & ineptiarum studio occæ-
catus animus tantam majestatem
non capit. Solis splendorem nisi
aquilæ ferre non possunt. Poesin,
& dignitatem ejus nemo percipe-
re potest, nisi qui animum suum
expurgavit, ut Plato dicebat.
Quæ purgatio animorum non nisi
secessus quidam est extra res hu-
manas, & contemptus ineptia-
rum. Quam quia hodie non ha-
bemus, aut habere non volumus,
tantopere cæcutimus. Poetam, &
Philosophum quantum distare exi-
stimatis? Deus cuncta moderatur,
ajunt Philosophi: Iuppiter, Neptu-
nus, Pluto cælo, mari, terræ præsent,
ut dicunt Poetæ. Et jam idem au-
divistis. Possem plura, sed lon-
gum

gum esset omnia recensere, & vi-
 dere vos jam opinor. Dico ego
 tantum inter Philosophum, &
 Poetam discriminis esse, quantum
 inter Alexandrum Magnum, &
 Philippi Macedonis filium, aut
 quantum inter Socratem & Xan-
 tippes maritum intercedit. Ali-
 ter Poetæ & Philosophi loquun-
 tur, sed idem volunt. Græce
 Epictetus, Latine Seneca disputa-
 vit, & tamen eundem nobis uter-
 que exhibet sapientem. Aliquid
 dixi, auditores, majus quid, si
 vacat, audite. Tanto Philosophis
 Poetæ præstant, quanto melior
 cythara bene composita, quam
 illa, cujus chordæ aut non respon-
 dent, aut periere. Dicam cla-
 rius ut intelligatis. Eadem om-
 nium Poetarum sententiâ est, sed
 in partes Philosophi abiere. Quot
 capita, tot opiniones. Sceptici
 quæ videbant, videre se negabant.

Si in publico vapulassent, actionem instituere non poterant, quia vapulare se non putabant. De Dijs quam diversæ opiniones? Plato unum Deum censuit, Anaximander cæli sydera, Thales animam mundi, Pythagoras unitatem, Stoici ignem Deum putavere. Consentunt hic Poetæ, qui Iovem Deorum & hominum parentem, ejusque plena omnia semel & semper dixere. De animæ natura ut Philosophi digladiantur? Pythagoras numerum existimavit, Plato substantiam, Asclepiades sensuum exercitationem, Stoici spiritum, Democritus flammam censuit. Aristoteles Entelechian nominavit; quod Latine effari non audeo, quia ipsum Eloquentiæ patrem Tullium Philosophi culpavere, quod male reddidisset. Quid hic Poetæ? Genium unicuique vitæ custodem, & moderatorem ad-

signavere. Nemo ab Homero dissentit. Quidquid ille statuit, omnes fuere amplexi. Evolvite Poetarum monumenta, ubique eiectus cælo Vulcanus pedem trahit, ubique Ixionis rotam, irritum Syssiphi laborem, Tantali famem, atque sitim legetis. Videtis Poesin Philosophiam quandam esse, sed divinam, erectam, constantem sibi. Austerior Philosophia est, ubi blandior Poesis, quæ numerorum suavitate tamen in animos solet penetrare. Sic ajunt Orpheum immanes belluas permulnisse, Amphionem lapides & saxa movisse. Fabulam hanc si dicitis, agite, mittamus. Dicam quod huc facit, & negare non debetis. Poetas carminum suavitate usque adeo valuisse, ut primo rerum exordio, efferatas illas gentes à solitudine ad frequentiam & societatem, à ferocia ad humani-

220 M. ZVERII BOXHORNII
tatis cultum revocarint. Soli olim
Poetæ fuere, soli Philosophi, qui
sapientiam omnem, & illam quæ
in actione, & illam, quæ in con-
templatione consistit, fuere com-
plexi. Regnum eorum per omnia
se diffundebat. Nec sane Home-
rus alia de causa dictus est sapien-
tiæ parens, quam quod doctrina-
rum omnium præcepta si non ubi-
que expressa; at certe inchoata in
divinis ejus scriptis laterent. Co-
gitate cum animo vestro, quid quid
vultis, in Poetarum monumen-
tis invenietis. Primo omnium sub
fabularum tegumentis divinitatis
opinionem in animis mortalium
excitavere. Docuere supremum
illud numen, quod Deum vo-
camus, non cælestes tantum sedes
sibi vendicare, sed & per omnia
diffusum esse, omnibus vim suam,
omnibus majestatem suam com-
modare. Montibus, pratis, syl-
vis,

vis, fontibus, Deos suos adsigna-
 vere. Adeo ut nulla apud Poetas
 orbis pars sit, quæ Deo careat, ut
 Plato loquebatur. Syderum mo-
 tus & varietatem primi Poetarum
 invenere. Quod Venerem, quod
 Martem, quod Saturnum, quod
 plaustra in cælo habetis, id totum
 Poesi referre debetis acceptum.
 Geographiæ auctorem Home-
 rum Strabo nominavit. Auguria,
 somnia, vaticinia, eorumque in-
 terpretationes, quæ tanti erant
 apud paganos, sola Poesis edola-
 vit. Addite vitæ mores ejusque
 recte qua publice, qua priva-
 tim instituendæ exempla, ad hanc
 magistram ite, & habebitis. Non
 hic disputat in Stoa Zenon, aut in
 Schola Socrates. Non hic mina-
 ces, aut severi magistrorum vul-
 tus. Casta hæc, læta matrona est,
 quæ semper canit, & docet. Ne-
 minem à se expellit. Quemvis &

semper admittit. Domi, foris, bello, pace, Regum, Principum, Virorum, Fœminarum, omniumque denique mortalium mores, instituta, & cum his exempla habentur: Plus in Poesi, quam verba, & fabulas debetis æstimare. Colorem in pictura vulgus, artem & symmetriam artifices tantum possunt amare. In Poesi tumorem verborum modo quidam solent admirari, & ad ipsa penetrabilia angustæ illæ animæ non possunt penetrare. Non auribus hæc sacra, aut oculis tantum, sed animo oportet explorare. In divina Æneide aliud pueri, aliud sapientes inveniunt. Exhibebo hic vobis fabulam. Vir quidam pietate, & fortitudine præclarus, parentibus Heroe & Dea natus, incensa patria, matre Dea viam monstrante, fata sequutus in Italiam, venit, & urbem excitavit. Hoc

Æneidos argumentum. Pauca hæc quidem, & parva, fateor, sed quam multa intercedunt, quæ episodica magistri Græcorum, nos divina appellamus. Videtis virum singularem, & quantum licet, à natura, à virtute, à sapientia perfectum. Docet ille quo animo & amplectenda sit, & dimittenda fortuna. Circumfert inter media mala, inter patriæ flammam, inter naufragia & tempestates animum plus quam humanum, invictum, & ubique parem sibi. Odit, amat, suadet, dissuadet, ubique rationem habet, ubique exemplum. Quemadmodum Cyrum suum Xenophon, Rempublicam suam Plato, pulchrum suum Socrates, ita Æneam suam Maro in exemplum posteritatis ostentavit. In illis etiam, quæ aut contemni solent, aut rideri quantum existimatis latere? Dido amatur. Æneas

224 M. ZVERII BOXHORNII
amat. Sed quantum docent! Ha-
bent sane, quod scire melius fit,
quam ignorare. Diogenes cum in
vasculo suo se ipsum volveret, ri-
debat tamen sæculum, aut doce-
bat. Epictetus, quamvis defor-
mis & claudus, severioris ta-
men sapientiæ candidatus, viam
virtutis exemplo suo ostendebat.
Nihil in Poesi, etiam illa, quæ
amores habet, quod non decet. Si
quibus tamen asperioris paullo in-
genij ne quidem evolvenda illa vi-
deantur, agite cum Platone, qui
& in civitate sua legi volebat,
è bibliotheci vestris jubete exu-
lare. Non aqua aut igni, sed ocu-
lis & manibus interdicit. Ad il-
los hujus artis antesignanos ite,
qui aut rident sæculum suum, aut
repræsentant. Quorum illud Sa-
tyra facit, hoc Tragædia præstat.
Idem mihi Satyra esse videtur,
quod militia Parthorum; qui
dum

dum fugiunt, etiam tela & simul vulnera intentant. Sic Satyrarum scriptores dum laudant, carpunt, dum rident, indignantur. Adeo ut inter Satyram & Tragædiam tantum intersit, quantum inter eum qui sensum animi serio exponit, & illum, qui aliud loquitur, aliud tegit. Tragædia, tanquam castissima matrona, erecta incedit, omnium vultus & mores ostentans, cui nemo magis irascitur, quam qui ei dedit argumentum. Inter Deas solam Fortunam infestam habet, quam ut cæcam, iniquam instabilem passim traducit. Sedent in hac scena reges, sedent principes & digladiantur, non de tigno immittendo, aut de stillicidio aut de servitutibus prædiorum, sed de immittendo gladio, de stillicidio sanguinis, de servitute populorum. Hic extra periculum stamus, & videmus, ut possimus

evitare. Nemo fallitur, qui huic spectaculo incumbit. Nihil eorum æstimat, quæ aliquando non posset habere. Regnum simul & patriam cum Trojanis, jugulum simul cum Priamo deponit. Quis ad hanc scenam propius non adcurreret, in qua, quamdiu vivimus, versamur? Adfurgite proinde, Auditores, & mecum hic paulum agite. Me deam vobis exhibebimus, & quæ domui ejus calamitosa evenere. Si verum est, quod narratur, exemplum formidate. Si fabula sit, ne vera fiat videte. Tragædiam legisse, aut vidisse, facit ne materiam ipsi, aut argumentum in nobis demus.

ORA-

ORATIO VII.

D E

Satyrica Veterum Sapientia.

Habita cum Satyrarum Juvenalis explanationem aggrederetur.

Vemadmodum cum cæteris rebus humanis, ita etiam cum sapientia actum fuit.

Illa sicut æquæva rebus, & omnium scientiam complexa sibi constabat, ita inter homines, velut per ætates promotæ aut stetit aliquando, cum ignavos mortales haberet, aut variavit, cum incidere in diversitatem ingeniorum. Nisi per primos hominum fuisset ignarum non tantum præcedentium rerum, sed etiam non capax sui sæculum nostrum esset. Ve-

228 M. ZVERII BOXHORNII
rum illi origini suæ propiores,
cum alienum ab ineptijs animum
haberent, prolixæ ætatis benefi-
cium pari diligentia æquavere. A-
deo ut ratio fuerit, cur pulcher-
rimarum artium primos auctores
inter Deos referendos crediderint
antiqui. Degener autem posteri-
tas, quo plus in inventis, minus in
ætate præsidij haberet, partis tan-
tum insudavit. Nec ultra sapien-
tia fuit æstimata. Ita adibant ma-
jorum hæreditatem, nec augebant,
&, ut quod plus est dicam, iner-
tia deterebant, quæ invisa primum
mox placebat. Vt ingenium hu-
manum est, quod ubi semel otio
sefe dedit, vix illud in posterum
expellit. Assiduam quandam in ex-
colendis disciplinis diligentiam
quærimus, quæ animum nostrum
serio ijs intendat. Qua nisi occu-
pati simus, ignoramus omnia,
ubi omnia nos scire existimamus.

Vt

Vt qui iter faciunt in avia delapsi
 ibi profecisse se putant, ubi ab in-
 stituto longius discessere, Ita per-
 tinaci mortalium socordia deli-
 quium sapientia accepit, quæ ut
 captit jam extulerat paullulum, ita
 magis promoveri debebat. Quem-
 admodum recens in lucem edi-
 tos majori cura observamus, cum
 suis sese viribus non possunt su-
 stentare. Mox lapsæ illæ cælo ani-
 mæ, quæ in Græcia natæ, totum
 terrarum orbem, socordiæ suæ in-
 cumbentem, instauravere. Or-
 pheus cum de Diis caneret, ab
 ineptiarum studio ad cælum, unde
 profuxerant, mentes attollebat.
 Homerus cum Trojam exhiberet,
 omnium rerum cognitionem, sed
 sub involucris fabularum, & inva-
 debat ipse, & alijs instillabat. Nu-
 merorum quippe suavitate ducendi
 mortalium animi videbantur,
 quam nec prætermisit Plato cum
 de

de virtute disputaret. De ea enim agendum erat, cum in vitijs orbis laboraret. Sed difficile hic erat invenire rationem, proinde in partes singuli ivere. Nemo hic dux erat, quem miseri mortales sequerentur. Nec ratio, quæ ita aliquando proponebatur, ut etiam malis favere videretur. Nec affectus, qui parum recte judicabat. Nec opinio, quæ ne quidem in optimis consistebat. Nec multitudo, quæ insulforum hominum copia laborabat. Ita dum dissentiebant singuli, omnes contemnebantur. Erant tamen qui voluptatem inculcarent, quæ omnium animos facile invadebat. Speciosa enim nomina hic obtinent principatum. Sic multi, qui habitum & mentum Philosophi tantum habebant. Sed admittendi illi non erant, qui lasciviam præscribebant. Sicut Imperatorem non ferimus, qui ex
acie

acie abit, & tantum in fuga dux est. Natus tunc optimus Socrates, qui voluptatem, sed erectam & masculam, qui pulchrum, sed animi, inculcabat. At, mirari satis virtutem illius viri non potestis, nisi ad sæculum illud animum convertatis, cum quo integerimum illud pectus decertavit. Oppressa erat tyrannis Respublica. Scholæ Sophistarum ineptijs vexabantur. Prava opinione omnium animi tenebantur. Luxus ubique dominabatur. Meretriculas Ionia, eunuchos Babylon educabat, pessimas artes Ægyptus subministrabat. Quot terrarum partes, totidem luxuriæ instrumenta habebantur. Cum illis bellis coluctari Socrates debebat. Et coluctatus est, sed parum profecit. Inveterata enim jam mala erant, quæ illum animorum medicum non admittebant. Imo vero stolidi

mor-

232 M. ZVERII BOXHORNII
mortales illi irascebantur. Quem
admodum mercedem virtutis ve-
nenum accepit. Quid eum fe-
cisse tunc temporis existimatis?
Dicam, & constantiam ejus mira-
bimini. Sæculum suum, quo ma-
jor erat, serio ridebat, sic ut si-
mul Satyras secum ageret, & lo-
queretur. Ridebat, sed cum ani-
mo suo lachrymabatur. Loque-
batur, sed pauci intelligebant, imo
vix quidem illi, quos pungebat.
Cum justitiam laudaret, nemo ad-
mittebat, proinde injustitiam re-
prehendebat, sed ita quasi laudare
eam videretur. Ita Satyram cum
Socrate cœpisse existimamus. Quã
ei necessitatem corrupti morta-
lium mores imponebant. Quem-
admodum enim medicus furentem
& insanum ægrum quem sanare
non potest, aut ridet, aut con-
temnit, ita Socrates à risu & falsã
dictione præsidium simul, & sola-
tium

tium capiebat. Sibi solatium, præsidium alijs impendebat. Ridebat fortunam, quasi quæ nocere non posset. Animus enim sapientis major fortuna est, quæ non nisi sua, levia, caduca, aut tentat, aut prosternit. Ridebat Rempub. quæ tyrannos & habebat, & amabat. Ridebat Philosophos, qui solo sapientiæ nomine instructi, non nisi informem animum excludebant. Quod genus hominum aut non nasci, aut uxores ducere non debebat, ne ineptias propagaret. Ridebat populum, qui ab illis sese trahi patiebatur, quasi alius non esset, quem sequeretur. Videtis, auditores, nihil optimo seni defuisse, quo minus rideret. Lachrymæ non placebant, quia ambitiosæ in tantâ calamitate videbantur, vel quod indignum se putaret, lachrymari. Legerat enim haud dubie eo nomine ab antiquis reprehensum

234 M. ZVERII BOXHORNII
sum Homerum fuisse, quod aut
Deos, aut Heroes lachrymas
emittentes introduxisset. Credere
tamen malim majora lachrymis
mortalium mala visa Socrati fuis-
se. Quemadmodum enim unâ
littera Pythagoras, Hieroglyphi-
cis Ægyptij, brutorum vocibus
Æsopus, ita per Satyram Socrates
virtutem inculcabat, & sæculi vi-
tia in voluptatem suam converte-
bat. Ridebat enim, & ubertim
ridebat. Nomen tamen Satyræ
Socrates non invenit, sed muta-
vit. Quod Baccho olim sacrum,
virtuti, & vitijs impendit. Vir-
tuti, ut commendaret, vitijs, ut
iratum se ijs probaret. Neque enim
dij laudandi videbantur, quam-
diu mortales lascivirent. Ignoscite
mihi auditores, nunquam hic præ-
bare potui commenta Grammati-
corum. Satyra à Satyris nomen
non accepit. Libidinosi illi sunt.

Hæc

Hæc autem libidinem, aut carpit, aut excludit. Nec à refertâ dapi- bus lance. Quippe luxuriam aut ridet, aut contemnit. De nomine solliciti non sumus, rem quærimus, & hic habemus. Ex quo à primâ simplicitate sæculum descivit, & scelus, ac quod pejus scelere est, speciem virtutis vitio impendit faciendum sibi sapientes putavere, ut aut monerēt, aut carperent perversos mortalium mores, & à recto devia eorum instituta. Delinquentes primo monebant, mox pertinaces carpebant. Ut medici, qui non nisi extremis morbis aut urunt, aut secant. Monebant, ut rectum, & quod agendum esset, viderent, si ignorarent. Carpebant, ut scelera sua facinorosi intelligerent, & si non virtutis, quæ tamen sibi ipsi sufficit, certe infamiae & ludibrii causa se ipsos à vitijs abstinerent. Ex utroque Sa-
tyra

tyra simul cum Socrate nata est. Vtrumque ei adsignamus. Monet juxta, & carpit, sed carpit mordaci quadam dicacitate. Incipit tamen Satyra, ubi aliæ artes desiere. Primo Philosophus de virtute agit. Deinde ubi cum furore conjunctum vitium, medicus aut venam tangit, aut fecat, aut helleborum propinat. Succedit Iudex, & ex lege Julia in adulteros, ex Cornelia in sicarios agit. Satyra Philosophum tangit, si nihil profecit, medicum, si corpus ejus stolide aggressus fuerit, cujus anima laborabat, judicem, si pœnam non intentarit. Scitis quam difficile sit alios reprehendere: Qui enim malus est, bonus vult videri. Si taceamus, jam non agimus, quod debemus. Si acrius paullo invehamur præsertim in illos, qui majores sunt, aut ad ergastula damnamur, tanquam furiosi, aut ex lege

de

de famosis libellis nobiscum iudex agit, & plectimur, tanquam publicæ quietis turbatores. Rationem hic Satyra invenit, quæ, ut virtus, consistit in mediocritate. Urbanitates habet, & venustates quasdam, ut primo aspectu, vel auditu vix reprehendere videatur. Ad has vulgus ascendere non potest. Nempe ut inter eos, qui altam turrim conscendunt, quidam proxima tantum, & obvia omnibus, quidam remota intuentur, ita in Satyricorum scriptis nonnulli protrita tantum, & verba apprehendunt, nonnulli autem altius animum porrigentes ad secreta hæc & arcana possunt, ac solent penetrare. Aliud quippe hic legere, aliud sentire debemus, ut cum Minervam apud Homerum legimus, sapientiam esse existimamus. De Satyræ natura pluribus forsitan agi à me vultis, sed libens fa-

238 M. ZVERII BOXHORNII
fateor me ignorare. Satius hic est
sentire, quam loqui. Abdita quæ-
dam sunt, quæ pungunt, & ani-
mo tantum exploramus. Ut apes
aculeos quosdam habent, quos vix
videmus. Verba quædam hic sunt,
quæ ita conjuncta, ut magis fe-
rant quam dicant. Cum manibus
hic colluctamur, & de viventibus
cogitamus. quippe ab illis pericu-
lum non expectamus. Majus ad-
huc quid latet. Sæpe in Satyra ut
alios carpere possimus, nos ipsos
culpamus. Quem candorem vo-
cat, qui ignorat, stricturam, qui
sentit. Nullum autem hic pericu-
lum habemus. Neque enim actio-
nem instituere Iudex potest, quam-
vis reum hic habeat confitentem.
Qui enim sic confitetur & alium
indicat, & seipsum absolvit. Ita
Socrates nihil se scire dicebat, cum
optime disputaret. Philosophos
autem suorum temporum tange-
bat.

bat. Dicam amplius. Nonnunquam in Satyra poeta laudat, quem carpit, nec tamen adulator. Eodem quidem illi modo agunt, cum tamen alter ab altero vel ex proposito, vel ex fine, vel ex animi habitu sit discernendus. Ille enim vitium spectat, sed hic commendat. Ut prudens medicus bellaria sua, illa absinthij, & aloes vel auro inficere, vel saccharo condire solet, ne primo aspectu æger deterreatur. Adeo ut Satyra mihi quidem similis esse videatur militiæ eorum; qui dum fugiunt tela emittunt, quæ tanto magis feriunt, quo incautiores illi, in quos præter expectationem diriguntur. Aliter autem atque aliter Satyra aliquando exhibetur. Aut enim eam agunt, aut loquuntur, aut scribunt. Egit diogenes cum se vasculo suo inclusum passim volveret, ut turbas à Philippo Macedone excitatas indi-

240 M. ZVERII BOXHORNII
indicaret, & cum claro die splen-
dente sole, lucernam manu tenens
inter medios homines, homines
adhuc quæreret, nec inveniret. Sic
egit Democritus cum semper ri-
deret, sic alter ille cum semper
ploraret. Loquutus est Socrates,
cum repletum veneno pocu-
lum sumpturus Athenienses ride-
ret, quod morte afficiendum eum
decrevissent, quem jam mortali-
tate natura damnarat. Scripserunt
Satyras plurimi, sed non uno mo-
do, pro diversitate scelerum, aut
ingeniorum. Neque enim mores
tantum, sed & disciplinæ quævis
sub nomen, & examen Satyræ vo-
cantur. Ita Cosmotorinen Varro
scripsit, ubi Philosophos rideret,
quod de orbis excidio tanto impetu
disputarent, cum de initio ejus vix
constaret, quod de fulminis mate-
ria disputarent, cum nemo illud
viderit, nisi obiter, nemo expertus
sit,

lit, nisi qui postea non est loquutus. Pleraque tamen Satyricorum scripta in corruptis moribus fuere occupata. Fæcundum enim argumentum quævis hic sæcula & solent, & possunt suppeditare. Quidam ut quod gestum est perstringant, quod gestum non est proponunt. Somnia illi exhibent, quæ vigilantes videre. Quidam pungunt, ut Lucilius. Nonnulli rident, ut Horatius, quidam indignantur, ut Iuvenalis. Ut de cæteris jam nihil dicam, illustre hic ejus ingenium, simia, ut subinde loqui soleo, suorum temporum. Vixit enim sub Domitiano, cum domi forisque corruptissima esset Respub. Romana: quæ & imperij & vitiorum incrementa simul accepit. Quorum nonnulla atrocitas erant, nonnulla stoliditas, & vana, & si mollius acciperes miseranda, quæ defleri magis poterant,

242 M. ZVERII BOXHORNII
rant, quam defendi. Avaritia, luxus, libido alia ad vocabula, eaque speciosa transferebantur. Ita nihil sceleri exceptum. Et hunc mundi statum nulli jaētantius deflebant, quam qui maxime lætabantur. Nihil mortalibus tunc reliquum, quam inter media mala, aut retrahere collo fugientem libertatem, aut ante servitutem, vel in ipsa mori. Aliam profecto ætatem Poeta merebatur, in qua suum virtuti decus constaret, sed habere non potuit, quæ facundior rem materiam daret, in qua Satyricum illud ingenium suum exerceret. Tam accurate omnia depingit, ut videre ipsi videamur. Tam facile vitia describit, ac si fecisset, tam graviter insectatur, ac si quam maxime fuisset detestatus. Quidquid publice, quidquid privatim malum notavit, eâ eloquentiâ, quæ magnitudini rerum

responderet , eâ libertate , quæ
 licentiæ illorum temporum debe-
 batur. Stringit ubique, tonat, im-
 pellit. Ut omittam illam in scri-
 bendo rotunditatem, & singulares
 venustates, quæ prope divinæ esse
 videntur; quam multa ex abstrusa
 vetustate habet? Quam diligenter
 arcana omnia penetravit? Nemo
 in totâ antiquitate est, qui hic ei
 non concedat. Sunt qui nimiam
 ejus in perstringendis vitijs car-
 punt libertatem. Ad ætatem, qua
 scripsit, attendite, & absolvetis.
 Scelera non in abditis, aut secre-
 tis locis, sed palam gerebantur.
 Nemo non videbat, nisi qui Ro-
 mæ non erat. Proinde mirum vi-
 deri non debet palam illa taxari,
 quæ palam fiebant. Quæ antea vi-
 derant oculi, ibi legebant, sed
 ut tanquam mala detestarentur. Fæ-
 dius crimen verbis facere, quam
 est, scelus existimamus, at vero ita

244 M. ZVERII BOXHORNII
lus designare, ut aliter castigare
non possis, castæ cujusdam sim-
plicitatis est. Proinde, Audito-
res, ad hunc sæculi sui censorem,
& sapientiæ dictatorem mecum
nunc ite. Sic extra sæculum ve-
strum paullo altius provecti, ea
tempora visuri estis, quibus non
vixistis, & vivere tutum non erat.
Et ita videbitis, ut quæ facta sunt
olim, & jam fiunt, ad ætatem
vestram transferatis.

ORA.

ORATIO VIII.

DE

SAPIENTIA ÆSOPI.

*Premissa lectionibus ad Sary-
ram quartam Iuvenalis.*

Votiens in ultimam anti-
quitatem supra sæculum
nostrum imus, Auditores, in
tantâ hominum atque gentium di-
versitate eandem sapientiam qui-
dem atque virtutem aliter tamen
atque aliter fuisse inculcatam in-
veniemus. Quippe ita compara-
tum est cum animis humanis, ut
postquam corporis hospitium sunt
ingressi, omnes quidem capaces
divinæ rationis, eodem tamen mo-
do eam alijs non exserant atque
exponent. Quemadmodum enim
in bello alius hasta, alius gladio,

alius sclopo pugnat, & tamen omnes eandem victoriam, & cladem hostium intendunt: ita etiam inter primos illos veræ rectæque sapientiæ auctores, quidam severitate, alij amænitate, nonnulli verbis, multi silentio eadem tamen mortales docuere. Vnusquisque eorum de corruptis moribus triumphare, ad magna præclaraque mentes excitare, in singulis, in familijs, in rebus publicis, cælestem quandam æqualitatem, quam harmoniam dicebant, conciliare sedulo laborabat. Cum in nonnullis dissentirent subinde, in eo tamen, quod potissimum, conspirabant. De animæ natura quam diversæ opiniones? Et tamen nullus fere existit, qui summam ejus felicitatem virtute & scientia absolvi negaret. Erant qui unius, qui paucorum, qui omnium impetium
pro-

probarent, omnes tamen in Repub. æquitatem volebant. Ita conveniebant inter sese etiam cum dissentirent, & in ipso conflictu animorum ad idem omnes bonum, Deum dico, & quæ cum Deo proxime nos conjungit, virtutem adspirabant. Quis nostrum est, qui Æsopum ignorat, & jam non cogitat, ubi de virtutis & sapientiæ tradendæ modo disputamus. Non in Academiam ille, aut Stoam, sed in agros & pascua, in stabula secedebat, ut vitæ qua publice, qua privatim bene agendæ præcepta animis mortalium instillaret. Ita rationem quærebat ille, ubi non erat, & sic quærebat, ut inveniret. Itâ in partes suas bruta vocavit, atque in ijs ostendit quidquid vel sequi mortales deberent, vel cavere. Et quemadmodum Plato mentes nostras ad Dei, & ad sui, & ad

aliorum contemplationem , ita ad pecudes *Æsopus* revocabat. In quo cæteros longo intervallo superavit. Nec dividebat , nec definiebat , nec syllogismis utebatur , quibus non instrui homines , sed obrundi credebat. Venabatur animos suorum , & ut caperet lenocinia adhibebat. Pudebat omnes à quibus bruta abessent flagitia perpetrare. Unusquisque quod in illis erat , & laudabatur , tanto majore contentione amplecti nitebatur , quanto magis vim rationis cogitabat. Sed de *Æsopo* primum , mox de Philosophia ejus agemus. Natus ille apud Phryges fuit , sed ubique semper vixit , ubique docuit , tanquam ubique natus. Fortuna quidem servus , sed animo omnium libertatem atque felicitatem provocabat. Adeo ut verissime olim dixerit magnus Plato , naturam atque legem sibi mutuo

!op-

opponi. Nam Æsopi animum natura liberrimum fecit, sed lex humana servituti mancipavit. Nec servus tantum, sed deformis à deo, ut non homo, sed monstrum hominis haberetur. Acutum illi caput, sed quod divinarum humanarumque rerum scientiam complectebatur. Niger vultus, sed quem virtutis ardor adufferat. Pedes claudi, sed rectâ tamen ad magna contendebat. Vox impedita, sed ut à brutis peteret, atque in ijs ostenderet, quod lingua negabat. Cum asperitate dominorum sæpe colluctatus est, sed quibus tamen ipse imperabat. Furti ob fucus sublatus accusatus, datâ alteri aqua tepida furem ostendit, & se absolvit. Aliquando alteri venditus omnibus se parem ostendit, cum nihil emisse se dominus existimaret. Fugiebant ejus conspectum parvuli, sed ut viri & sa-

pientes instituta ejus sequerentur. Quanti vero illud, de quo cum Xantho Philosopho disputavit? Rogatus qualis esset, nigrum se dixit, cum ubique candorem præferret. Rogatus unde natus, ex ventre matris suæ prodijisse se respondit, ut quamvis terram viro sapienti patriam esse indicaret. Quid sciret rogatus, nihil respondit, cum nihil ignoraret. Operi rustico intentus & manu aratrum aut ligonem tenens animo maxima quæque complectebatur. Non excutiendis eorum monumentis, qui sapientiam jam ante erant professi, sed brutis oculos intendebat. Eorum naturam atque impetus dicam an mores sollertissime indagabat. Sic omnes in stuporem dedit. Sic Philosophi atque ipsi reges ad eum tanquam ad oraculum accedebant, & quem primo vix in hominum censu habuerant, dis-

discedentes Deum cogitabant. Traditum antiquis Eranum Ægyptiorum legatum, infinita ab Æsopo civilis sapientiæ oracula reportasse. Quæ cum hominum non posset, brutorum exemplis confirmabat. Quidquid in aere, aqua, terra expers rationis pro Æsopo loquebatur. Hoc modo omnes sapientiæ partes absolvit, sic ut nihil desideraretur. Alij dum generationem, species, membra animantium excutiunt, scientiam naturæ, Æsopus dum ad naturæ instinctum attendit, Ethicam in ijs & Politicam invenit. Vulgus cacabantes perdices, gementes turtures, lipientes milvos, pavones pupillantes, & denique sua quæque bruta sonantia, Æsopus autem loquentia vel audivit, vel fecit. Et sic in brutis non quidem ipsas virtutes, sed talia, quæ ad ipsas proxime accedunt, invenit.

Quis

Quis ciconiarum pietatem, columbarum castitatem, ovium simplicitatem, prudentiam aquilarum aut non vidit, aut non audivit?

Hic certe magni aliquid Æsopo esse videbatur, qui impune in sæculi sui mores, atque adeo in principum scelera lusit, ac sermone brutis attributo, quem non habebant, in homines quibuslibet feris atrociores animadvertit. Enimvero ad ipsius naturæ tribunal provocandum erat, ubi in hominibus jus ejus laborabat. Et quem non pudeat, quæ in brutis mala vel bona in se esse, aut desiderari?

Quamobrem Æsopus noster eorum Rempub., quam nunquam vidit, quia non fuit, commentus est. Quidquid pecudes cogitarent, solus scivit, quidquid non dixerunt illæ, loquutus est. Imperium, bella, pacem, inducias, fœdera, seditiones primus ijs adsigna-

gnavit. Divina certe ingenij illius vis fuit, quæ vidit, quod non erat, quæ audivit, quod nemo accepit, quæ denique effecit, ut id esse credamus, quod non est, & ut verbo dicam, omnes decepit. Sed decepit, quemadmodum filij medicorum, qui ægri caussa subinde mentiuntur. Nec peccant tamen, dum non suum illi, sed ægri bonum quærunt. Cujusmodi fraudes Reipub. suæ custodibus etiam permisit Plato. Nec injuriam sapientiæ Æsopus fecit, dum eam in brutis ostendit. Fateor quia divinæ rationis capaces, longe à bestijs distamus: sed aut sopita, aut expulsa ratione multo ijs sumus inferiores. Illæ quippe impetum sequuntur, quem habent, nos subinde ita sumus animati, ut in nobis esse non videatur, quod potissimum videri debebat. Ut omittam multa esse, in quibus excellunt.

Nolo ijs rationem cum Celso, & qui eum sequuti, adsignare. Qui perinde mihi facere videntur, ac illi, qui propter odium adversus inimicos, in illis eos reprehendunt, à quibus eorum amici laudantur. Ut enim hos occæcat odium, ut non videant se & amicos accusare, cum inimicis crimen impingunt, ita illi, quibus perturbata est ratio, bestijs eam adscribere voluere. Cætera & odore à canibus, & visu ab aquilis, & celeritate à leporebus longe superamur. Ægyptij, quibus sapientiæ omnis principatum debemus, in Hieroglyphicis notis per brutorum animantium imagines quæ sequenda, quæ fugienda mortales docuere. In proverbij antiquorum, in quibus totam eorum sapientiam, sed cordatam, solidam, compactam consistere arbitramur, infinita bene vivendi præcepta à bestijs desum-

mun-

muntur. Et sane multum ijs ab humano genere deberi existimamus. Plurima sunt in libris medicorum, ad quæ bruta præivere. Capitulum servatum anseribus acceptum olim referebant Romani. In sacris, in auspicijs quanti animantia hæc facta non ignoratis. Pace belloque signa ab ijs occupata, quæ militum ardorem, atque animos excitabant. Potissimum tamen ab ijs beneficium reportamus, cum docemur. Nec alibi nos docent, quam in Repub. Æsopi. In eam contendat, quisquis sapientiam amat, non atrocem aut severam, qualis illa cæterorum Philosophorum, sed suavem, plenam risus, & adpersam dulcore amænitate. Nec periculum vitæ instabit, quanquam lupos, leones, urfos loquentes audiatis. Frænum quippe ijs Æsopus iniecit, & coercuit intra limites aliquot

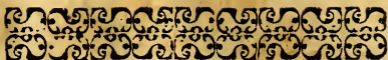
256 M. ZVERII BOXHORNII
quot pagellarum, quas non ex-
cedunt. Imo non in Æsopò tan-
tum, sed & in Iuvenale habetis,
qui Æsopici regni turbatores hic
invasit. Crispinus mullum sex
nummorum millibus emit. Ape-
rit scenam ille, & Domitianus
absolvit. Rhombus piscis sub eo
in Ægypto captus. Nemo aut ven-
dere, aut emere volebat nisi qui
præsens exitium expectaret. Tan-
tum, si Dijs placet, bonum prin-
cipi debebatur. Stabant in littore
ejus ministri, & piscem Do-
mitiano deberi clamabant. Pisca-
tores festinant ad id solvendum,
quod non debebant. Bonum di-
citur, Deorum beneficio, per tot
sæcula Domitiano servatum. Cre-
debat Domitianus, & credi vole-
bat. Patina non erat tanti piscis ca-
pax. Convocatur Senatus, tan-
quam de Repub. acturus. Veniunt
præfecti, veniunt distenta abdo-
mina,

mina, & gulæ candidati. Potissimus omnium Catullus Messalinus, vibex suorum temporum, cui nihil malum videbatur, nisi quod Principi displicebat. Prodigiola ejus oratio, & composita ad omnem adulationem. Rhombus, inquit captus est, omen victoriarum, & triumforum. Rex capiendus est, & debellandus à Domitiano. Nec hoc tantum, sed de patria, de ætate piscis quæsitum, quasi hoc sciri potuerit. Quod Senatus consultum factum putatis? Itum in partes, nec patres convenere. Quibusdam in partes concidendus piscis videbatur. Quod alijs tanquam mali ominis displicebat. Integrum coquendum plures statuebant: integri enim capax vel abdomen unius Domitiani. De figulo consultum, qui patinam pararet. Hic senatus, hic apparatus ineptiarum. Proinde de Æso-

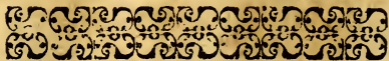
258 M. ZVER. BOX. ORAT.
po, & ejus sapientia dicendum
fuit, ut quantum inter Æsopum
servum, & Domitianum Impera-
torem interesset, cognosceretis.
Ille in brutis sapientiam, hic ine-
ptias quærebat. Vterque invenit,
sed hic ut risum deberet, ille ut
tanto hominibus major videretur,
quanto nobis bestię minores,
quibus dum quę humana sunt ad-
scribit, cęlestia divinaque bene
& feliciter vivendi pręcepta in-
culcavit.

F I N I S.

LUGDVNI BATAVORVM,
Typis Wilhelmi Christiani,
c l o l o c x x x v .

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is illegible due to fading and bleed-through.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is illegible due to fading and bleed-through.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is illegible due to fading and bleed-through.

10.

20.

275-

14 ll. 258 p., 1 l.

19 engrav

coll

opl

tt

